

ӨМІРДІҢ ҰЗАҚ ЖОЛДАРЫ

*Нашему отцу – Джунусову Касьму,
участнику Великой Отечественной войны,
к 85-летию со дня рождения.
Дети – Жанылжан, Булат, Ботагоз,
Мурат и Жасулан Шаймарданов*

Издание этой книги имеет свою предысторию. Наверное, каждый из нас по мере взросления смотрит на привычные вещи другими глазами. Родителей мы видим сначала как дети, а со временем - уже с высоты своего жизненного опыта, став родителями, иначе.

В этой книге к 85-летию юбилею нашего папы мы решили собрать воспоминания отца, его сослуживцев, друзей, детей и внуков - близких ему людей, отразившие разные моменты его трудной, но счастливой жизни.

При подготовке книги, перечитывая отдельные статьи, поражаешься - каким разным может быть давно знакомый нам, такой близкий человек - наш Папа. Сколько интересных встреч, людей были с ним рядом, какие человеческие качества вдруг открываются. В такие моменты сверяешь свои ценности, даешь себе оценку - а так ли мы живем, а как по меркам родителей? И убеждаешься в правоте воспитания, которое мы получили с детства.

Думается, что эта книга - наследие, в первую очередь, для следующих поколений семьи Джунусовых, как пример жизни их Ата. И как же хорошо, что папа и мама - с нами рядом, и наши дети и наши будущие внуки почувствуют доброту и тепло их сердец.

567344

Касым Джунусов

НАГРАДЫ ДЖУНУСОВА КАСЫМА

Ордена

1. Курмет
2. Отечественной войны II степени
3. Дружбы народов
4. Красной звезды

Медали

1. За трудовую доблесть
2. Юбилейная медаль «За доблестный труд. В ознаменование 100-летия со дня рождения В. И. Ленина»
3. За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941-1945 г.г.
4. За победу над Японией
5. XX лет победы в Великой Отечественной войне 1941-1945 г.г.
6. XXX лет победы в Великой Отечественной войне 1941-1945 г.г.

7. 40 лет победы в Великой Отечественной войне 1941-1945 г.г.
8. 50 лет победы в Великой Отечественной войне 1941-1945 г.г.
9. 60 лет победы в Великой Отечественной войне 1941-1945 г.г.

10. За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945 г.г.
11. Ветеран труда
12. За освоение целинных и залежных земель
13. 40 лет Вооружённых сил СССР
14. 50 лет Вооружённых сил СССР
15. 60 лет Вооружённых сил СССР
16. 70 лет Вооружённых сил СССР
17. Георгий Жуков
18. 50 лет целине
19. 10 лет Астане
20. 60 лет освобождения Украины от фашистских захватчиков

АТА ТЕГІМ

Орта жүзді негізінен Арғын мекен еткен. Ал Сарыарқаның сол Нұра өзенінен бері қарай Қараоткел (Ақмола), Атбасар, Көкше, Есіл өзенінің оң жағы, Омбы облысына дейін қалың ел Атығай жайлаған. Атығайдың бір тарабы біздің арғы атамыз Қойлыатығай деп аталған екен. Қойлыатығайдан Әлменбет руы тараған екен. Менің ұлы аталарым сол Әлменбеттен Озатпай, Сексенбай туған екен.

Менің әкем Қожахмет Сексенбайдан туған.

1932-1933 жылдары аштық уақытта әкем Қожахмет қайтыс болды, тағы да менің қарындастарым – Қаншайым, Қайнижамал да қаза тапты. Уақыт заман солай болды ғой. Менің шын атым – Қасымжан, ал Жүніс деген кісі менің әкеме немере іні болады. Мен 1933 жылы жетім қалғанда, ол кісі қолына алып, асырап тәрбиелеген. Сонда ғой сол кісінің алғаны анам Рахила Ораққызы, руы Әлменбет болады.

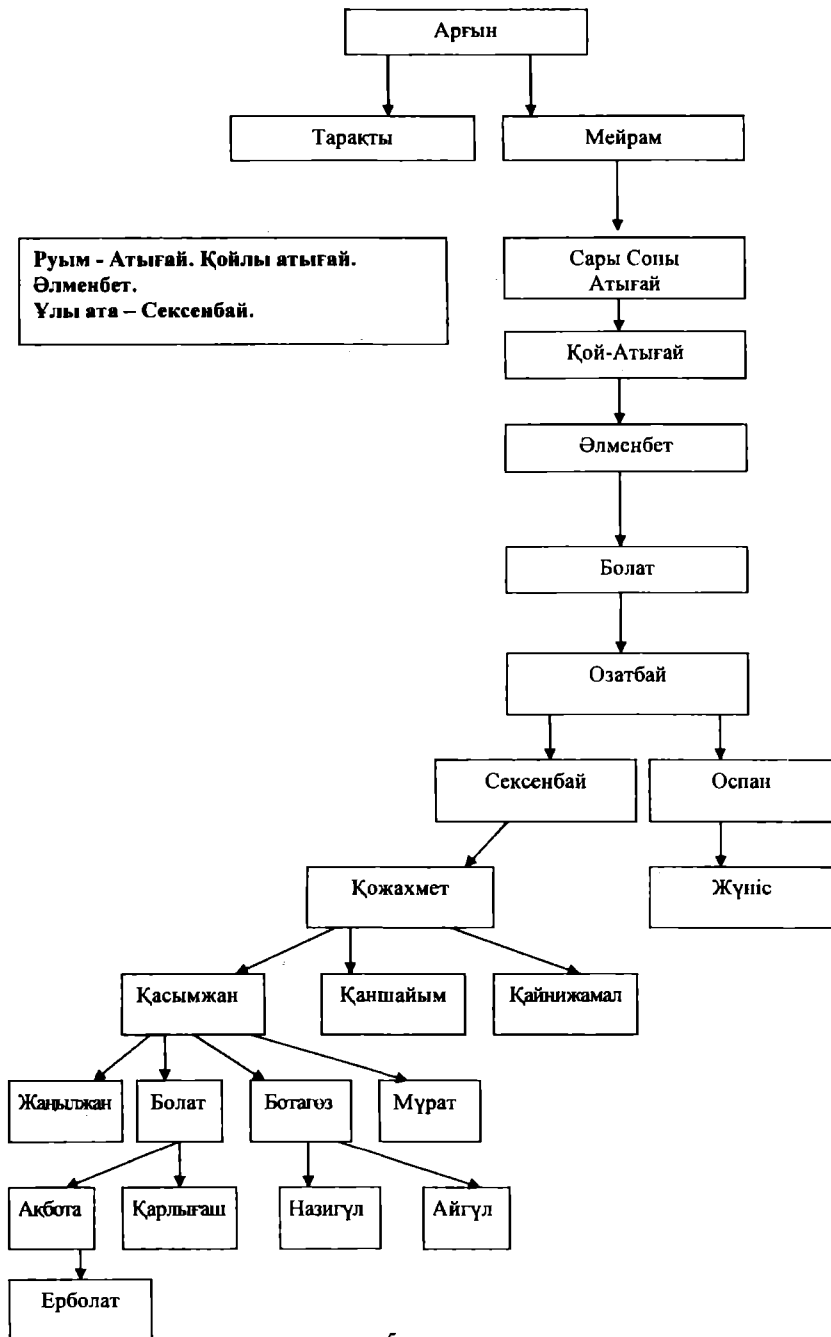
Жұбайым Иранбағы Жәзитқызы, руы Керей, 1927 жылы туған. Екеуіміздің екі ұлымыз - Болат пен Мұрат және екі әйел баламыз – Жаңылжан мен Ботагөз бар. Балаларымыздан төрт немере – Ақбота, Қарлығаш, Нәзігүл, Айгүл және Ерболат деген шөбере сүйіп отырмыз. Олар құдайға шүкір оқу оқып, білім алып, қызмет атқарып, күн көріп жатыр.

Ал енді бауырларым туралы айтайын. Менің апам екінші рет әкеммен семья құрған екен. Апаммен Әсім төтей мен ағаларым Шәкібай, Бәкібай болды. Бәріміз тату-тәтті сыйласып өстік. Құдайға шүкір үй болып, балалы-шағалы шаңырақ болып, ағайын-туғанға сыйлы, құрметке бөленіп өмір сүрдік. Әсім төтем мен Шығынбай жездемнен – Сара, Совет, Кеңес, Серік, Ерік деген балалары болды. Олар да семья құрып, ел қатарлы азаматтар болды.

Шәкібай ағам мен Мақтұза жеңгейден – Қабиден ұлы мен Нүрзия қыз баласы бар. Қабиден мен Сараның екі әйел баласы Жұлдыз бен Айгүл және екі немересі бар. Нүрзия мен Еріктің төрт ұлы – Қанат, Жанат, Жомарт, Мұрат және Жанар деген бір әйел баласы бар. Бәрі де білім алып, шаңырақ көтеріп, еңбек етіп жатыр.

Бәкібай ағам мен Шайзада жеңгейден Қасмұқан, Тасболат, Нүрия, Күлзия, Күләш және Держан деген балалары бар. Тасболат пен Айманнан – Анара мен Азамат жоғары білім алып, халқына еңбегі сіңіп жатыр.

Осындай ұрпағыма құдай тағаладан амандық тілеп, осылардың тек қана жақсылықтарына бөленіп, қуанып отырмын.

ДЖУНУСОВ Касым,
инвалид Великой Отечественной войны II гр.,
персональный пенсионер
республиканского значения.

К 60-ЛЕТИЮ ВЕЛИКОЙ ПОБЕДЫ

День Победы - 9 мая 1945 года я встретил на маленькой станции Даурия, которая затерялась в далекой Забайкальской степи, на границе трех государств: СССР, Монголии и Манчжурии. Здесь находился 31-й укрепленный район - это участок вдоль границы с Манчжурией, состоящий из дотов, проволочных заграждений, противоминных сооружений и артиллерии. Все это противостояло частям миллионной Квантунской армии Японии.

Сюда я был направлен служить после выписки из госпиталя в Чите. Там я пролечился около 8-ми месяцев по ранению в обе ноги в боях за освобождение Украины в начале 1944 года под г.Кировоградом.

Конечно, не было предела нашей радости и ликования. Как весь наш народ, этот день мы ждали почти четыре года. Эти чувства ни описать, ни рассказать.

Родился я в ауле Арал-Агаш Советского района летом 1924 года в семье обычного скотовода. Отец, как мне говорил, всю жизнь пас лошадей местных богачей. Судьба детей 20-х годов XX века была особой. На их долю выпало немало катаклизмов, тяжелых потрясений, лишений и трудных дней.

Детство (8-10 лет) - это страшный голод 1932-33 г.г. В нашем ауле было съедена вся живность, вплоть до кошек и собак, не говоря уже о скоте. Даже варили сбрую, вожжи, кожаные покрытия седел и т.д. В результате я лишился отца и двух сестер - умерли от голода. Чудом удалось выжить мне и маме.

Юность - ее тоже не было. В 1936-38 годах страну захлестнули ничем не оправданные репрессии. Только и слышишь - того забрали (оказался врагом народа), другой - шпион. Жили в страхе. Чтобы выжить, пришлось работать в колхозе - сено косить на быках и коровах, землю пахать. Последнее время, вплоть до призыва в ряды Красной армии осенью 1942 года, работал заправщиком в тракторной бригаде. В начале войны, уже через 2-3 месяца в колхозе остались старики, женщины да мы - подростки 16-17 лет, которым пришлось звалить на свои хрупкие, почти детские плечи трудовую ношу.

Осенью 1942 г. я был зачислен курсантом Ташкентского пулеметного училища, которое вначале дислоцировалось в Чирчике (под Ташкентом), затем его перевели в Термез - это юг Узбекистана, на границе с Афганистаном. Училище готовило командиров пулеметных взводов. В Термезе днем даже в тени - жара выше 40°. Можете представить, каково приходилось парню из северного Казахстана. Готовили интенсивно, ибо фронту в конце 1942 - начале 1943-го срочно нужны были командирские кадры. Страна несла большие потери, враг еще был силен. Помимо строевой и тактической подготовки надо было еще физически окрепнуть. Стрельбище находилось в 6-7 километрах от города. Туда ходили 2 раза в неделю получать навыки стрельбы из пулемета «Максим». Что такое пулемет «Максим». Это «станок» - 32 кг, «кожух» - 10 кг, «щит» - 8 кг, да 4 коробки с лентами по 6-8 кг каждая. Все это на наших плечах по 7 км туда и обратно. Кроме того, для физической закалки, командование училища 1-2 раза в месяц устраивало т.н. марш-бросок по 10 - 15 км со всем боевым снаряжением. Вот такая была служба наша. Многие курсанты не выдерживали таких нагрузок - падали от перегревания и усталости. Приходилось напрягать все физические и духовные силы - страна была в опасности.

Летом 1943 года нас, группу в 30-40 человек, из числа наиболее успевающих выпустили досрочно - командирами пулеметных взводов. Первое боевое крещение я получил в битве на Курской дуге. Это было одно из величайших по масштабам и значению сражений в ходе не только Великой Отечественной, но и всей II мировой войны.

Что такое Курская дуга. В ходе осеннего 1942 г. и зимнего 1943 г. наступлений наши войска далеко продвинулись в западном направлении. Но немцам, ценой больших потерь, удалось удержать в своих руках два важных выступа. Один - восточнее и юго-восточнее Орла, а второй - восточнее и северо-восточнее Харькова. Между этими выступами и образовалась огромная Курская дуга, выдвинувшаяся на 200 км на запад. Оборона этой дуги была поручена Центральному фронту (командующий Маршал Советского Союза Рокоссовский К.К.) и Воронежскому фронту (командующий генерал Ватутин Н.Ф.). Внутри этой дуги находились наши 10 общевойсковых, 2 танковых и 2 воздушные армии.

Советскому командованию было ясно, что Германское командование, для взятия реванша после поражений под Москвой, Сталинградом, на Северном Кавказе, предпримет в 1943-м году крупномасштабные наступательные операции. Но где? На каком

направлении? Поступающие сведения от всех видов разведок говорили, что наиболее вероятно - это район Курска.

Советское руководство решило зимой и весной 1943 года на Западном направлении советско-германского фронта перейти к преднамеренной обороне, чтобы хорошо встретить наступающего врага.

15 апреля 1943 года Гитлер подписал план «Цитадель», по которому группе армий «Юг», которой командовал фельдмаршал Манштейн с сильной танковой группировкой наступать севернее Харькова. А группе армий «Центр», командующий Клюге, наступать южнее Орла. Обе эти армейские группировки должны были, по замыслу Гитлера, встречным ударом в общем направлении на Курск окружить и уничтожить наши войска внутри Курской дуги. На этот план Гитлер возлагал большие надежды. «Наступление должно дать в наши руки инициативу на весну и лето текущего года.. » - говорил он.

Таким образом, к началу июля 1943 года ожидалось большое наступление немцев. Советские войска были готовы к его отражению.

В ночь с 4 на 5 июля 1943 г. были захвачены немецкие саперы, разминировавшие минные поля. Они сказали, что наступление назначено на 3 часа утра, немецкие войска уже заняли исходные позиции. «Часы показывали 2 часа 20 минут» - говорит командующий Центральным фронтом К.К. Рокоссовский. Времени звонить в Ставку, просить разрешения не было. Присутствовавший представитель Главкома маршал Г.К. Жуков сказал: «Ты командующий - ты и решаешь».

5 июля 1943 года, в 2 ч.20 мин. огонь 500 орудий, 460 минометов, 100 реактивных установок обрушился на головы уже готовых к наступлению немецких солдат. Немецкие войска были застигнуты врасплох, они решили, что Советские войска перешли в наступление. Это внесло растерянность и спутало все карты немцев. Они понесли большие потери, особенно в артиллерии.

Наступление немцев началось на участках как Центрального, так и Воронежского фронтов, поддерживалось сильным артиллерийским огнем и ударами авиации с воздуха. На отдельных участках фронта до 300 бомбардировщиков утюжили наши позиции. Танковые сражения развернулись в районе Обоянь, Ольховки, Прохоровки. Так, в районе Прохоровки с обеих сторон участвовало 1200 танков и самоходных орудий.

Маршал Советского Союза А.М. Василевский пишет: «К началу сражений под Курском войска Воронежского и Центрального фронтов в своем составе имели 1,3 миллиона человек, около 20 тыс. орудий и минометов, более 3300 танков и 2650 самолетов. Степной фронт

насчитывал 580 тыс. человек, более 9 тыс. орудий и минометов, 1640 танков, которые в любой момент готовы вступить в бой.»

В ходе упорных, ожесточенных боев немцам так и не удалось прорвать оборону наших войск и войти в район Курска. Уже к 12 июля 1943г. войска Центрального фронта остановили немцев, и перешли в контрнаступление, а 23 июля в контрнаступление перешли и войска Воронежского фронта. В результате этих действий, при поддержке Степного и других фронтов, 5 августа 1943 года освобождены Орел и Белгород. В честь этой победы страна впервые салютовала в Москве. А 23 августа 1943г. был освобожден г.Харьков. Так завершилась битва на Курской дуге.

В результате этой победы немецкие войска были поставлены перед катастрофой. Они больше не могли ни планировать, ни, тем более, осуществлять ширококомасштабные наступательные операции. Престиж Гитлера перед немецким народом был подорван.

Некоторые могут подумать, откуда знать скромному лейтенанту, командиру взвода планы Главного командования, ход битвы на фронтах. Все эти данные взяты из книг воспоминаний маршалов Советского Союза Г.К. Жукова, А.М. Василевского, К.К. Рокоссовского и других военачальников. Рекомендую и вам прочитать эти произведения.

Что же я сам лично делал, как участник этой битвы? В начале июля 1943г. был направлен командиром пулеметного взвода в одну из частей 53^й Армии Степного фронта под г. Белгородом. С начала наступления немцев нашу 53 Армию ввели в бой на Воронежском фронте. Мы с большими усилиями и потерями отражали мощные атаки на Белгород - Харьковском направлении. Это продолжалось с 5 по 23 июля. Немцы атаковали днем и ночью при поддержке танков и самолетов. Что такое пулеметчик. Это ударный кулак пехоты. Идет оборона - приказ пулеметчику: мощным огнем заставить врага залечь, подавить огневые точки противника. Если враг наступает при поддержке танков - отсечь пехоту. Идет наше наступление - приказ пулеметчикам: подавить огневые точки врага, усиленным огнем не дать противнику из передних окопов вести прицельный огонь по наступающим. Или идет разведка боем - пулеметчикам поручается прикрывать наших в случае обнаружения или отхода.

Вот такие и подобные задачи выполняли мы - пулеметчики. И не удивительно, что некоторые пулеметные расчеты нашего взвода за эти 50 дней обороны и наступления обновлялись по нескольку раз. Пулеметчики всегда на виду и несли очень большие потери. Писать о подробностях многочисленных боев, считаю, нет надобности. Очень страшно, когда враг предпринимал воздушные атаки. Представьте,

30-40 самолетов со страшным гулом и взрывами бомб штурмуют наши окопы, волна за волной с интервалом 15-20 минут в течение 1-1,5 часов. Или танки утюжат наши позиции и ничего не можешь предпринять. Броню «Тигра», «Пантеры» не брала ни одна пушка. Иной раз не можешь даже закрыть глаза умирающего товарища.

С боями в составе 53^й Армии штурмовали Белгород, Харьков, Полтаву, Кременчуг, Пятихатку и другие города Украины. Особенно упорно враг сопротивлялся за Чугуев, Харьков и Полтаву. В боях за эти города сложили головы сотни, тысячи наших солдат и офицеров.

В январе 1944 года меня ранило в обе ноги. Это было на рассвете, при штурме одного населенного пункта. Наши ушли вперед, а я, истекая кровью, около 18-ти часов пролежал на поле боя. Меня подобрала, уже без сознания, наши санитары из «похоронной» роты. Один из них оказался бывшим пулеметчиком. Он узнал меня и сразу же привез в медсанбат, а оттуда в полевой госпиталь и тут же - на операционный стол. Так, по счастливой случайности, я остался жив. А то, пролежав среди трупов еще пару часов, умер бы от кровопотери.

Через 2-3 недели после операции был направлен в эвакуогоспиталь, а оттуда в Читу, где пролечился еще 8 месяцев. По выздоровлении служил на границе с Манчжурией, где встретил День Победы, о чем уже говорил.

Заключительным этапом Второй мировой войны явилась кампания советских войск на Дальнем Востоке по ликвидации последнего очага войны. Согласно Ялтинским соглашениям Советский Союз вступил в войну с Японией. Руководство войсками было возложено на маршала А.М. Василевского. Замысел советского командования был таков: одновременно нанести мощные удары со стороны Забайкалья, Приморья и Приамурья силами трех фронтов к центру Манчжурии, рассечь Квантунскую армию Японии и разгромить ее по частям. Этот план был успешно претворен в жизнь. 24 августа 1945г. командование Квантунской армии запросило об условиях капитуляции.

Наша часть, в которой я служил командиром взвода, в составе Забайкальского фронта наступала через Хинганский хребет на Мукден. Сотни городов и сел, освобожденных от японцев, передавали частям Народно-освободительной армии Китая.

Об этой войне мало писалось. Создавалось впечатление, что советские войска прошли маршем, не встречая сопротивления. На самом деле было совсем не просто. Во-первых, Квантунская армия хорошо вооружена по последнему слову техники и прекрасно обучена ведению как оборонительных, так и наступательных военных

операций. Во-вторых, отдельные стратегически важные участки и города были оснащены долговременными укрепленными сооружениями (ДОТами). Гарнизоны их укомплектованы были так называемыми «смертниками», которые не сдавались в плен: в безвыходных ситуациях вспарывали себе животы (харакири) с возгласами: «За Императора!». Японцы - жестокие, очень хитрые и коварные воины. До сих пор не могу без содрогания вспоминать картину гибели целого госпиталя наших раненых воинов. Японцы уничтожили их, перерезав всем горло.

Несмотря на немалые потери, наша победа была одержана быстро и окончательно. Завершилась II Мировая Война. Теперь - домой! Вот такая доля выпала на мою юность, опаленную огнем войны на Западе и Востоке.

Демобилизовался я в апреле 1947 года, а в сентябре поступил на I курс Петропавловского учительского института. Хотя я и не родился в нем, но Петропавловск стал для меня родным городом, в котором живу уже почти 60 лет. Вспоминаю его одноэтажным с одной единственной высокой водонапорной башней, которая видна из Мамлютки, как писал наш земляк-писатель С. Муқанов. Помимо деревянных тротуаров на улицах Ленина и Сталина, помню «кукушку», которая ходила по ул.Красноармейской от вокзала до центра. Помню наш старинный, но прекрасный городской парк, в котором отдыхал почти весь город, особенно молодежь.

Хорошел и рос из года в год мой город. Вместе с ним рос и я. Получил высшее образование, стал учителем, появились семья, дом, дети. Моя супруга Иранбагы Жазитовна тоже хлебнула «прелести» довоенных и военных лихолетий: с 14-ти лет работала швеей, росла без отца. Вот уже 55 лет вдвоем: вырастили двух дочерей и двух сыновей. Все они получили высшее образование, нашли свое место в жизни. Старшая дочь Жанылжан - доктор наук, профессор, зав. кафедрой Евразийского национального университета им.Гумилева, живет в Астане. Вторая дочь Ботагоз - кандидат наук, зав. кафедрой Павлодарского государственного пединститута, живет в Павлодаре. Старший сын Булат - врач-кардиолог высшей категории, живет в Петропавловске. Младший сын Мурат - экономист, живет и работает в Алматы. У меня четверо внуков и один правнук.

Трудовую деятельность после окончания института начал учителем истории, однако большая часть трудовой биографии прошла в партийных органах города и области. С 1954 по 1985 годы работал в городском и областном комитетах партии. За эти 30 с лишним лет я был свидетелем становления в городе и области народного

образования, высшего и среднего специального образования, здравоохранения. Я не хочу говорить - «мы тоже пахали». Но, думаю, что в этих преобразованиях есть и частица моего труда.

За эти годы на центральных усадьбах почти 150 совхозов и колхозов появились прекрасные типовые 3-х этажные школы. Педагогические коллективы Чистовской, Сергеевской, Смирновской, Булаевской, Николаевской, Пришимской, Мамлотской санаторной и многих других школ своим трудом внедряли передовые методики и добивались высоких результатов. Их богатый опыт широко пропагандировался в других школах. Опыт работы таких городских школ как 1, 2, 4, 5, 8, 9, 11, 14, 40 и других был широко известен за пределами области. Во главе учреждений народного образования стояли такие прекрасные организаторы и специалисты своего дела как В.И. Сакун - фронтовик, прекрасный человек, К.Муканов - широко образованный, пользующийся большим авторитетом среди педагогической общественности, а также директора школ - А.И. Шпунгова, Р.Г. Давлеткильдеева, Л.С. Муххо, семья педагогов Шишкиных во главе с Александром Ивановичем, М.Касенов, А.Игбаев, Г.М. Кубраков, А.Кожобеков, А.Ибраев и многие другие педагоги, как говорят «от Бога». К сожалению, в рамках небольшой статьи назвать всех поименно нет возможности.

В эти годы широкое развитие в нашей области получило профессионально-техническое образование, работало 24 училища, которые были укомплектованы высококвалифицированными учителями и мастерами. Молодежь осваивала нужную рабочую специальность для сельского хозяйства, промышленности и строительства. Эта отрасль получила прекрасную материально-техническую базу. Такие профтехучилища как Карагунгинское, Асановское, Сергеевское, Тимирязевское, Пресновское, Боголюбовское, городские училища №3, 5, 9 располагали прекрасными учебными, производственными корпусами, где можно обучать и дать профессию на высоком уровне. Там работали прекрасные учителя, мастера производственного обучения. Эту систему много лет и успешно возглавляли прекрасные педагоги, влюбленные в свое дело. Это С.М. Любых - фронтовик, замечательный руководитель, В.Е. Карпук, Ж.Тасеменов.

В области работали пединститут, филиал Карагандинского университета и 10 средних специальных учебных заведений, которые обеспечивали народное хозяйство, заводы, фабрики стройки и школы учителями, инженерами и техниками. Для укрепления материальной базы и подготовки высококвалифицированных специалистов много сделали ректоры института (ныне университета) В.Л. Цатурян, К.Ш. Шакиенов.

Прекрасные организаторы, умелые руководители они вывели наш вуз в ряды лучших в республике. Хорошие традиции и начинания сохраняет и развивает нынешнее руководство университета, возглавляемое видным ученым, профессором У.Б. Ашимовым, что меня радует.

Во главе средних специальных учебных заведений, да и всего народного образования стоят молодые, талантливые профессионалы своего дела. От души желаю им больших успехов в этом благородном, нужном людям деле.

В годы восстановления и дальнейшего развития народного хозяйства большой импульс развития получило здравоохранение. В Петропавловске построены корпуса III, II, железнодорожной больницы, I и IV поликлиник, детской областной больницы. Новые комплексы лечебных учреждений построены в Сергеевке, Тимирязеве, Благовещенке, Мамлютке, Смирново, Возвышенке. Благодаря усилиям и кропотливой работе В.Н. Новосельцева, Н.П. Коскина, С.А. Алмолдина, заведовавшими тогда облздравотделом, главных врачей ЦРБ и городских больниц медицинское обслуживание тружеников города и села значительно улучшилось. Все больницы, амбулатории и ФАПы были полностью укомплектованы врачами и средними медработниками. По моим сведениям, нынешнее руководство прилагает много сил и энергии по улучшению качества здравоохранения населения. Желаю им успехов в этом деле.

За эти почти 60 лет мой город получил небывалое развитие: высятся корпуса ПЗТМ, ЗИКСТО, ЗИМ, з-да им. Кирова, фабрики «Комсомолка», ТЭЦ-2 и др. предприятий. Широкий размах получило жилищное строительство. Центр города застроен 5-ти, 9-ти этажными домами. Появились целые микрорайоны с высотной застройкой. Заасфальтированы тротуары и улицы, которые ночью освещены. Наш город считается одним из самых зеленых и уютных в республике. Видя все это и сравнивая с тем, что было 50-60 лет назад на душе становится радостно, наполняешься гордостью за свой город и его жителей.

Я считаю себя счастливым человеком, ибо на своем трудовом пути работал и учился у замечательных и добрых людей. Это руководители области, города и районов: И.О. Омаров, В.П. Демиденко, С.К. Кусаинов, Н.А. Болатбаев, А.Н. Шманов, Т.Г. Мухамед-Рахимов, А.А. Цыганков, Г.Ш. Шакиров, И.М. Стрик, А.Е. Липовой, Ш.К. Кабдунасов, Г.Е. Каскеев, В.Н. Курлов, Ж.Г. Искаков, Е.Ш. Шайкин, К.М. Магазов, П.Я. Филиппенко, С.И. Имаков, П.З. Телюк, Т.А. Аяганов, М.Ж. Жакупов, К.К. Калиев, Р.А. Сюникаев и многие другие. Некоторых уже нет среди нас, но их светлый образ и хорошие дела сохранятся в

наших сердцах. Ныне живущим желаю здоровья, долгих лет жизни и счастливой старости.

Акимом города успешно руководит В.П. Никандров. Немногим более года прошло, как акимом области стал Таир Аймухаметович Мансуров. За этот короткий период он снискал уважение населения своими делами по подъему промышленности, сельского хозяйства, уровня жизни населения. Желаю руководителям области, города и районов успехов по претворению в жизнь задач, поставленных Президентом в своем Послании народу Казахстана.

Пользуясь случаем, поздравляю всех, кто ковал Победу на фронте и в тылу, всех североказахстанцев с 60-летием Победы. Желаю всем здоровья и счастья!

ДЖУНУСОВ Касым,
ветеран Великой Отечественной войны

СЧИТАЮ СЕБЯ СЧАСТЛИВЫМ

День Победы - 9 мая 1945 года - я встретил на маленькой станции Даурия, которая затерялась в далекой забайкальской степи. Здесь вдоль границы с Маньчжурией находился 31-й укрепленный, противостоявший миллионной Квантунской армии Японии. Сюда я был направлен служить после выписки из госпиталя в Чите. Там я лечился после ранения, полученного в боях под г. Кировоградом. Конечно, не было предела нашей радости и ликования. Как весь наш народ этот день мы ждали почти четыре года. Эти чувства трудно передать.

Родился я в ауле Арал-Агаш Советского района (ныне Аккайынского). Отец, как мне говорил, всю жизнь пас лошадей местных богачей. Судьба детей моего поколения была особой. На их долю выпало немало тяжелых потрясений, лишений и трудных дней. В детстве - это страшный голод 1932-33 г.г., когда варили сбрую, вожжи, кожаные покрытия седел и т.д. Я лишился тогда отца и двух сестер - умерли от голода. Чудом удалось выжить мне и маме.

Юности тоже не было. Страну захлестнули ничем не оправданные репрессии. Жили в страхе. Работать пришлось в колхозе - сено косить, землю пахать. Уже через 2-3 месяца после начала войны в колхозе остались старики, женщины да мы, подростки. На их плечи легла тяжелая ноша - кормить фронт и тыл.

Осенью 1942 года я был зачислен курсантом Ташкентского пулеметного училища. Училище готовило командиров пулеметных взводов. Страна несла большие потери, враг еще был силен. Помимо строевой и тактической подготовки, надо было еще физически окрепнуть. Пулемет "Максим" - это "станок" - 32 кг, "кожух" -10 кг, "щит" - 8 кг да 4 коробки с лентами по 6-8 кг каждая.

Летом 1943 года нас выпустили досрочно - командирами пулеметных взводов. Первое боевое крещение я получил в битве на Курской дуге, одном из величайших сражений в ходе не только Великой Отечественной, но и всей второй мировой войны. В начале июля 1943 года я был направлен командиром пулеметного взвода в одну из частей 53-й армии Степного фронта под г.Белгородом. Гитлеровцы атаковали днем и ночью при поддержке танков и самолетов.

С боями в составе 53-й армии штурмовали Белгород, Харьков, Полтаву, Кременчуг, Пятихатку и другие города Украины. Особенно упорно враг сопротивлялся в боях за города Чугуев, Харьков и Полтаву, в которых сложили головы сотни, тысячи наших солдат и офицеров.

В январе 1944 года меня ранило в обе ноги. Это было на рассвете, при штурме одного населенного пункта. Наши ушли вперед, а я, истекая кровью, около 18-ти часов пролежал на поле боя. Меня подобрала, уже без сознания, наши санитары из "похоронной" роты. Привезли в медсанбат, а оттуда в полевой госпиталь и тут же - на операционный стол. Так, по счастливой случайности, я остался жив. Через 2-3 недели после операции был направлен в эвакогоспиталь, а оттуда в Читу, где пролечился еще 8 месяцев.

Заключительным этапом второй мировой войны явилась кампания советских войск на Дальнем Востоке по ликвидации последнего очага войны. Наша часть, в которой я служил после госпиталя командиром взвода, в составе Забайкальского фронта наступала через Хинганский хребет на Мукден. Сотни городов и сел, освобожденных от японцев, передавали частям народно-освободительной армии Китая.

Об этой войне мало писалось. Создавалось впечатление, что советские войска прошли маршем, не встречая сопротивления. На самом деле было совсем не просто. Во-первых, Квантунская армия была хорошо вооружена и прекрасно обучена ведению как оборонительных, так и наступательных военных операций. Так называемые "смертники" не сдавались в плен: в безвыходных ситуациях вспарывали себе животы (харакيري) с возгласами:

"За императора!". Японцы были жестокими, коварными воинами. До сих пор не могу без содрогания вспомнить картину гибели целого госпиталя, в котором находились наши раненые воины. Японцы уничтожили их.

Несмотря на немалые потери, победа нами была одержана быстро. Завершилась вторая мировая война. Теперь - домой! Вот такая доля выпала на мою юность, опаленную огнем войны на Западе и Востоке.

Демобилизовался я в апреле 1947 года. Поступил на 1-й курс Петропавловского учительского института. После его окончания стал учителем, появились семья, дети. Моя супруга Иранбагы Жазитовна тоже сполна хлебнула лиха: с 14 лет работала швеей, росла без отца. Вот уже 50 лет мы вдвоем: вырастили двух дочерей и двух сыновей. У нас четверо внуков и один правнук.

Большая часть моей трудовой биографии прошла в партийных органах города и области. Был причастен к становлению в области народного образования, высших и средних учебных заведений, системы здравоохранения. Я не преувеличиваю своих заслуг, не говорю: "Мы тоже пахали". Но горжусь, что в этих преобразованиях есть и частица моего труда.

Считаю себя счастливым человеком. Пользуясь случаем, поздравляю всех, кто ковал победу на фронте и в тылу, с Днем Победы! Желаю всем здоровья и счастья!

Опубликовано в газете «Северный Казахстан» 27 апреля 2005 г.

ҰЗАҚ ЖЫЛДАР

Жеңіс күнін мен кішкентай ғана Даурия станциясында қарсы алдым. Ол үш мемлекеттің - КСРО-ның, Монғолия мен Манчжурияның шекарасында, алыстағы Забайкальенің шексіз даласында көзге түсе бермейтін. Мұнда ірілендірілген 31-ші аудан орналасқан болатын. Ол Манчжуриямен шекараны бойлай дот, сым тосқауыл, минаға қарсы жабдықтар мен артиллерия жайғастырылған учаске еді. Мұның бәрі Жапонияның миллиондаған қолы бар Квантун армиясының бөлімдеріне қарсы тұрды.

Читадағы госпитальдан шыққан бетте мені осында қызмет етуге жіберген болатын. Ол қалада мен екі аяғымдағы жараны емдетіп сегіз айдай жатып едім. 1944 жылдың бас кезінде Украинаны азат ету шайқасында Кировоград қаласының түбінде жараланып қалғанмын.

Әрине, Жеңіс хабары жеткенде, қуанғанымызды көрсеңіз ғой! Бүкіл еліміз сияқты, бұл күнді біз де төрт жыл күттік. Бұл қуанышымызды айтып та, жазып та шегіне жете алмасың.

Мен 1924 жылы жазда Совет (қазіргі Аққайын) ауданындағы Аралағаш ауылында кәдімгі малшы отбасында дүниеге келіппін. Өзі айтып отыратындай, әкем өмір бойы жергілікті ауқаттылардың жылқысын бағыпты. XX ғасырдағы 20-жылдар балаларының тағдыры айырықша болды ғой. Олардың тағдырына неше түрлі астан-кестен өзгерістер, жан түршігерлік күйзелістер, аш-жалаңаштық пен ауыр күндер кез келді емес пе?!

Балалық шағым (8-10 жас) 1932-33 жылдардағы асқан ашаршылыққа тап келді. Біздің ауылда малды айтпағанның өзінде мысық пен иттерге дейін желінбеген ештеңе қалған жоқ. Тіпті ат әбзелдері, тартпа, ертоқымның теріден жасалған қаптамасы - бәрі де пісіріліп желінді. Соның, аштықтың азабы ғой, әкем мен екі апам өліп кетті. Шешем мен өзімнің қалай аман қалғанымызды білмеймін де.

Бозбала кезімді сезбеппін де. Сезінетін де жағдай болған жоқ. 1936-38 жылдары бүкіл елімізді айтып болмас зорлық-зомбылық жайлады. Бар естітінің - ананы алып кетіпті (халық жауы екен), мынаны алып кетіпті (шпион екен). Бірдеңе ғып жан сақтау үшін колхозда жұмыс істедік - өгіз-сиырмен шөп шаптық, жер жырттық. Соңғы тұста, 1942 жылдың күзінде Қызыл армияның қатарына шақырылғанға дейін тракторлар бригадасында май құюшы болдым.

Семенов-Казанский
областная библиотека
№ 1. МУКАНОВА
г. Петропавловск

Соғыс басталған соң екі-үш айдан кейін-ақ колхозда жалғыз шалдар, әйелдер, мен сияқты 16-17 жасар бозбалалар қалды. Жұмыстың бар ауыртпалығын енді солар көтеріп жатты.

1942 жылғы күзде мені Ташкент пулемет училищесіне курсант етіп қабылдады. Ол училище алғашында Ташкенттің жанындағы Шыршық қаласында болды да, кейіннен Өзбекстанның оңтүстігіндегі, Ауғанстанмен шекарадағы Термезге көшірілді. Училище пулемет взводтарының командирлерін даярлаушы еді. Термездің ыстығын-ай, көлеңкенің өзінде 40 градустан бір түспеуші еді. Қазақстанның терістігінен келген менің күнімді ешкімге бермесін. Жатпай-түрмай, ойын-күлкі көрмей, жеделдете дайындалып жаттық. Оның мәнісі: 1942 жылдың аяғы мен 1943 жылдың басында майданға командир кадрлары сондай қажет болды. Қиыншылықтардың қайсы бірін айтып жатайын, кімге болса да, оңай болған жоқ, барлық күш-жігерімізді жұмылдырдық - елге төнген қауіп бастырмалай жеткен еді.

1943 жылы жазда оқуды жақсы оқыған біздерді (30-40 курсант) пулемет взводтарының командирлері етіп ертерек даярлады да, бірден майданға жіберді. Мен соғыс көрігінен бірінші рет Курс иініндегі ұрыста өттім. Ол Ұлы Отан соғысындағы емес, тіпті бүкіл екінші дүниежүзілік соғыстағы аумағымен маңызы жағынан теңдесі жоқ ұрыс-майдандардың бірі болғандығы рас.

Осы майдандағы соғысқа тікелей қатысқан мен не бітіре алдым? Біреулердің осылай сұрақ қоюы мүмкін ғой әрі ол заңды да. Жоғарыда айтқанымдай, 1943 жылғы шілденің басында Белгород қаласының маңындағы Далалық майданы 53-ші Армиясының бір бөлімшесіне пулемет взводының командирі болып жіберілдім. Немістердің шабуылы басталысымен-ақ біздің Армияны Воронеж майданындағы ұрысқа кіргізді. Біз Белгород-Харьков бағытындағы қиян-кескі шабуылды зор күш-қайрат жұмсап, қаншама адамдарымыздан айырылып барып, бетін қайырдық. Бұл ұрыс 5-23 шілде аралығында өтті. Немістер күн-түн демей, танктер мен самолеттердің көмегімен шабуылды бір тоқтатқан жоқ.

Пулеметші деген кім? Ол – жаяу әскердің күшті жұдырығы. Қорғау жүріп жатыр екен, пулеметшіге күшті оқ-отпен жауды бұрын жатуға мойындатып, олардың оқ жаудыру нүктелерін жойып жіберуге бұйрық беріледі. Егер жау жағы танктердің көмегімен шабуылға шыкса - жаяу әскерді құрту керек. Ал біздікілер шабуылдаса, жаудың оқ жаудыру нүктелерін құртып, олардың біздің жауынгерлерді атқылауына жол бермеуге жаныңды салуың керек. Міне, біздің - пулеметшілердің алдында осындай алуан салалы, бірақ, нақты міндеттер тұрды, біз өлсек те, тірі болсақ та, оның басты ұран ниетін

жауды жену жолында бұлжытпай орындап жүрдік. Осы елу күн ішінде кейбір пулеметшілер взводтарының құрамы жартысына дейін өзгеріп жүрді. Шығын біздің жақтан да аз болған жоқ қой.

1944 жылғы қаңтарда мен екі аяғымнан жараландым. Ол бір елді мекенге шабуыл жасаған күні таңертеңгісін болған еді. Біздің адамдар алға ұзап кетіп, мен қанға боянып, 18 сағат ұрыс даласында жаттым. Ес-түссіз қалған мені "жерлеу" ротасының санитарлары жинап алған екен. Соның бірі бұрынғы пулеметші болып шықты. Ол мені танып қалып, медсанбатқа, одан соң дала госпиталіне жеткізіпті. Сөйтіп, мен операция үстелінен бір-ақ шығып, құдайдың жазуымен аман қалдым. Енді бір-екі сағат өткенде қансырап, о дүниелік болуым да ғажап емес еді. Операциядан кейін екі-үш аптадан соң Читаға жіберіліп, онда тағы да сегіз айдай емделдім. Жеңіс күнін осында қарсы алғанымды жоғарыда жаздым ғой. Міне, менің де бозбала, жігіттік шағым Батыс пен Шығыста Отан қорғау жолында оқ пен оттың ортасында өтті...

Ұлы Жеңістің арқасында майдан даласындағы ұзақ жол осылай сәтті аяқталды да, мен 1947 жылдың сәуірінде туған елге, туған ауылға оралдым. Сол жылы қыркүйекте Петропавл мұғалімдер институтының студенті атандым. Бұл қалада өмірге келмесем де, ол мен үшін енді мәңгі-бақи туған қаламдай болып кетті. 60 жылдан бері оның тұрақты тұрғынымын. Ол кезде негізінен бір қабатты жатаған үйлер көп болушы еді. Ең биік дегеннен су тартып, тарататын башня сонау Мамлюткадан көзге шалынушы еді. Жазушы жерлес Сәбит Мұқановтың бірде осылай жазғанын ұмытпаған сияқтымын. Ленин (қазіргі - Конституция), Сталин (қазіргі - Интернационал) көшелеріндегі жаяу жол Красноармейск (қазіргі - Е. Бөкетов) көшесі бойымен вокзалдан қала орталығына дейін жүріп тұратын "көкек" поезы да сол кездегілердің жадынан әлі шықпаған шығар. Шын мәнінде, жұрттың, әсіресе жастардың дем алып, сайрандайтын ежелден келе жатқан, тамаша да көрікті орталық саябақ әркімнің-ақ мақтанышына айналғанды.

Қаламыз жыл сайын қандай көріктеніп, өсіп жатса, онымен бірге мен де өсіп, жетіліп жаттым. Жоғары білім алып, мұғалім болдым, үй болып, түтін түтеттім, ұрпақ өсірдім. Зайыбым - Иранбағы Жәзирқызы да соғыс алдындағы, соғыс тұсындағы қиыншылықтардың неше атасын басынан кешірген, 14 жасынан тігінші болып істеп, әкесіз өсті. Міне, 55 жылдан бері екеуміз қол ұстасып, екі қыз, екі ұл өсірдік. Бәрі де жоғары білім алып, өмірден өз орындарын тапты. Үлкен қызымыз Жаңылжан – ғылым докторы, профессор, Л. Гумилев атындағы Евразия Ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі, Астанада тұрады. Екінші қызымыз Ботагөз – ғылым кандидаты, Павлодар Мемлекеттік университетінің кафедра меңгерушісі,

Павлодар қаласында тұрады. Үлкен ұлым Болат – жоғары санатты дәрігер-кардиолог. Петропавл қаласында тұрады. Кенжеміз Мұрат – экономист, Алмағыда жұмыс істейді. Біздің төрт немереміз, бір шөбереміз бар.

Институт бітірген соң еңбек жолымды тарих пәнінің мұғалімдігінен бастадым. Бірақ, еңбек өмірбаянымның басым бөлігі қала мен облыстың партия ұйымдарында өтті. 1954 жылдан 1985 жылға дейін қалалық және облыстық партия комитеттерінде қызмет істедім. Осы отыздан астам жыл ішінде" қаламыз бен облысымызда халық ағарту ісінің, жоғары және орта арнаулы білім берудің, денсаулық сақтаудың басы-қасында болып, олардың қаз тұрып, өркен жаюының тірідей куәсіне айналдым. "Бәрін өзіміз істедік, тындырдық",- деп айтқым келіп тұрған жоқ. Соның өзіне, меніңше, осы қайта құруларда өз еңбегімнің бар екенін де білемін.

Осы жылдар ішінде 150-ге жуық совхоздар мен колхоздардың орталық мекендерінде үш қабатты типтес тамаша мектептер бой түзеді. Чистов, Сергеевка, Смирново, Бұлақ, Николаевка, Приишим сияқты мектептер мен Мамлютка санаторий-мектебінің педагогикалық ұжымдары өз еңбектерімен үздік өдістерді енгізіп, жоғары нәтижелерге қол жеткізді. Олардың бай тәжірибелері басқа мектептерде де кеңінен насихатталып жүрді. Қаламыздың №1, 2, 4, 5, 8, 9, 11, 14, 40 және басқа да мектептердің жұмыс тәжірибесі облыстан тыс жерлерге де мөлім болды. Халық ағарту мекемелерінің басы-қасында мынадай тамаша ұйымдастырушылар мен өз ісінің шынайы мамандары жүрді. Олар – майдангер, тамаша адам В.И. Сақун, кең білімдар, педагогикалық жұртшылық арасында зор беделге ие Қ.Мұқанов, А.И. Шпунтова, Р.Ф. Дәулеткелдеева, Л.С. Муххо сияқты мектеп директорлары, Александр Иванович бастаған Шишкиндер мұғалімдер отбасы, табиғатынан мұғалім боп жаратылған М.Қасенов, А.Игібаев, Г.М. Кубраков, А. Қожабеков, Ә. Ыбыраев сияқты көптеген педагогтар.

Бұл жылдары облысымызда кәсіптік-техникалық білім беру кең қанат жайды. 24 училище жұмыс істеп, олар жоғары білікті мұғалімдермен және шеберлермен толықтырылды. Жастар ауыл шаруашылығы, өнеркәсіп пен құрылысқа қажетті жұмысшы мамандығын игеріп жатты. Бұл саланың материалдық-техникалық базасы адам айтарлықтай болатын. Қарақоға, Асанов, Сергеев, Тимирязев, Преснов, Боголюбово сияқты кәсіптік-техникалық училищелердегі, қаладағы №3, 5 және №9 училищелеріндегі оқу, өндірістік үйлері жоғары дәрежеде оқытып, мамандық бөруге сондай қолайлы болды. Бұлар да тамаша мұғалімдер, өндірістік оқыту шеберлері еңбек етті. Бұл жүйені өз ісіне әбден берілген ғажайып

педагогтар ұзақ жылдар басқарып келді. Олар – майдангер, тамаша басшы С.М. Любых, В.Е. Карпук, Ж.Тасеменов.

Ол кезде біздің өңірде пединститут, Қарағанды университетінің филиалы және 10 орта арнаулы оқу орындары жұмыс істеп, олар халық шаруашылығың завод-фабрикаларды, құрылыстар мен мектептерді мұғалімдермен, инженер-техниктермен қамтамасыз етіп отырды. Институттың (қазіргі - университет) ректорлары В.Л. Цатурян, Қ.Шөкенов оқу орнының материалдық базасын нығайту және жоғары білікті мамандар даярлау үшін көптеген іс тындыра білді. Тамаша ұйымдастырушылар, іскер басшылар бола білген олар біздің жоғары оқу орнын республикадағы таңдаулылардың қатарына шығарды. Университеттің көрнекті ғалым, профессор О.Б. Әшімов жетекшілік ететін қазіргі басшылығы сол бір кездегі жақсы дәстүрлер мен бастамаларды оңтайлы жалғастырып жатқаны мені, әрине, қуантады.

Халық шаруашылығын қалпына келтіру мен оны одан әрі дамыту тұсында денсаулық сақтауды өрістету ісі жедел қарқын алды. Петропавлда үшінші, екінші ауруханалардың, теміржол ауруханасының, № 1 және № 4 емханаларының, облыстық балалар ауруханасының үйлері салынды. Осындай емдеу мекеелері, облыстық балалар ауруханасының үйлері салынды. Осындай емдеу мекемелері Сергеевкада, Тимирязево, Благовещенка, Мамлютка, Смирново. Возвышенкада бой көтерді. Сол кезде облыстық денсаулық сақтау бөлімін басқарған В.Н. Новосельцев, Н.П. Костин, С. Алмолдиннің, облыстық және қалалық ауруханалардың бас дәрігерлерінің жұмсаған күш-жігерінің арқасында қала, ауыл-село тұрғындарына медициналық қызмет көрсету айтарлықтай жақсара түсті. Барлық ауруханалар, емханалар мен фельдшерлік-акушерлік пункттер дәрігерлер мен орта медицина қызмет-керлеріне толық болды. Менің білуімше, қазіргі басшылық халықтың денсаулығын сақтаудың сапасын жақсарта түсуде көп күш-жігер танытып жүр. Бұл істегі жетістіктері жалғаса берсін.

Осы алпыс жылдай уақыт ішінде қала танымастай өзгерді. ПЗТМ, ЗИКСТО, ЗИМ, Киров атындағы завод, "Комсомолка" фабрикасы, № 2 жылу-электр орталығы мен басқа да кәсіпорындардың үйлері алыстан көз тартады. Тұрғын үй құрылысы қанатын кең жайып келеді. Биік үйлерге толы түп-тұтас шағын аудандар пайда болды. Көшелер асфальтталып, түні бойы жарық шашып тұрады. Біздің қала республикадағы ең жасыл да жайлы қалалардың санатында. Осының бәрін көзге елестетіп, бұдан 50-60 жыл бұрынғы кездегімен салыстырсаң, жүрегің қуанышқа толып, өз қалаң мен қалалықтар үшін мақтаныш сезімі билейді.

Тайыр Аймұхаметұлы Мансұровтың біздің облысқа әкім болып келгеніне бір жылдан жаңа ғана асып барады. Ол осы қысқа мерзім ішінде өнеркәсіпті, ауыл шаруашылығын дамытудағы, халықтың тұрмыс деңгейін көтеру жөніндегі ұтымды істерімен жұртшылықтың орынды қадыр-құрметіне ие болып отыр. Облыстың және қала-аудандардың басшыларына Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың халыққа арнаған Жолдауында алға қойылған міндеттерді жүзеге асыруларында мол табыс тілеймін.

Бүгінгі мүмкіндікті пайдалана отырып, майдан мен тылда Жеңіс күнін жақындата түскен, соған мол үлес қосқан адамдардың баршасын, қалалықтарды, бүкіл облыс жұртшылығын Ұлы Жеңістің 64 жылдығымен шын жүректен құттықтаймын. Денсаулықтарыңыз мықты болып, жаңа бақытқа кенеле беріңіздер.

*«Солтүстік Қазақстан» газеті
6 сәуір, 2005 жыл*

БАШМАКОВ Анатолий Афанасьевич,
депутат Сената Парламента
Республики Казахстан

ДОБРОЕ СЛОВО О МУГАЛИМЕ

С особой благодарностью и искренним желанием я отозвался на предложение написать небольшую зарисовку о добром и замечательном человеке – Джунусове Касыме Джунусовиче. Побудительным мотивом этого решения послужило моё уважение к нему.

Моё первое знакомство с Касымом Джунусовичем произошло в далёком 1975 году, в годы моей комсомольской юности. Тогда я работал первым секретарём Сергеевского райкома комсомола. Потом, будучи секретарём обкома комсомола, секретарём Петропавловского горкома партии, я очень часто обращался к Касым-ага за советом. И даже тогда, когда он уже был на заслуженном отдыхе. Я хочу уйти от привычных стандартов, перечисляя его биографическую справку и послужной список. Скажу коротко и обобщённо – он всегда и на всех участках был ответственным и добросовестным работником. В годы войны он был преданным солдатом и надёжным защитником. Я бы хотел сказать о нём как о человеке.

Юрий Никулин как-то сказал: «напрасно говорят, что ЧЕЛОВЕК – это не профессия. Это самая важная, это самая тонкая и самая сложная должность. Быть замечательным и порядочным человеком – это огромная работа души, это очень кропотливая и ежедневная, а порой и изнурительная работа над самим собой». В моём представлении Касым Джунусович достиг этого высокого звания. Кроме дипломов и свидетельств, которые хранятся в его семейном архиве, он обладает главным документом – дипломом прекрасного человека.

Касым Джунусович – интеллигент, интеллигент самой высокой пробы. Он неслучайно стал живым символом у многих, работавших и работающих сегодня в системе образования, культуры и здравоохранения. И это не случайно. Интеллигентность – это высшее образование сердца. А сердце нашего Касыма Джунусовича – кладёзь добра, искренности и безграничной отзывчивости.

Жизнь человеческая имеет основания только тогда, когда она утверждена на глубинных, светлых и неизменных духовно-нравственных началах, формирующих такие же принципы у живущих рядом, у твоих самых близких, в семье. Касым Джунусович вместе со своим самым верным другом и женой Иранбагы Жазитовой смогли воспитать таких же добрых и замечательных детей. Они смогли сформировать в них систему жизнеутверждающих ценностей, основанных на милосердии и любви к людям. Мне посчастливилось работать с его старшей дочерью Жанылжан в Северо-Казахстанском обкоме партии и Парламенте страны. Это тоже удивительный и порядочный человек. Она доктор наук, профессор, известный в Казахстане учёный и политолог. Её уважают за трудолюбие и человеческую простоту.

В чём урок жизни Касыма Джунусовича? Наверное, это верность родной земле, Северному Казахстану, мужество и неустанная работа и любовь к нам. Мне кажется, он был послан для великой миссии - нести людям добро. Он удачно соединяет в себе все эти качества. А таких людей без преувеличения можно отнести к категории уникальных.

Касым Джунусович – это достояние нашего общества. И я хочу пожелать ему доброго здоровья и долгих лет жизни.

ГНОЕВЫХ Петр,
участник Великой Отечественной войны,
полковник в отставке

НЕ РАДИ СЛАВЫ И НАГРАД

Не любит бывший фронтовик, участник Курской битвы Касым Джунусович Джунусов вспоминать былые сражения. На встречах ветеранов он, скромный и сдержанный от природы, очень скупое говорит о своем участии в кровопролитных боях.

Тяжело мне рассказывать о войне, - говорит Касым Джунусович. - Сколько жизней унесла она, все еще не заживают душевные раны, нанесенные ею, до сих пор мучает людей боль утрат. Но нынешнее поколение должно знать правду о войне, чтобы не повторилась выпавшая на нашу долю трагедия...

Молодой лейтенант, командир пулеметного взвода Касым Джунусов принял свое боевое крещение в боях в составе 53 армии Степного фронта, которая наносила гитлеровцам главный удар в сражениях за Харьков. В этих боях пулеметчики отлично справились с заданием, обеспечив проход разведчиков, возвращавшихся из вражеского тыла с «языком». Наши войска дважды проводили наступательные операции по освобождению Харькова. Пулеметный взвод Джунусова проявил героизм в этих боях. Когда советские войска вошли в город, всюду были видны следы зверств фашистов. Там, где раньше стояли красивые здания, лежали руины. Позже выяснилось, что на территории госпиталя гитлеровцы расстреляли около 450 бойцов и командиров Красной Армии. Как свидетельствуют исторические документы, более 60 тысяч харьковчан было уничтожено в концлагерях...

Взвод Касыма Джунусова в составе частей Красной Армии, очищающей от вражеских полчищ Украину, продвигался вперед, в январе 1944 года после тяжелого ранения, полученного в одном из боев, он был эвакуирован в Читу. Впереди лежали еще сотни километров военных дорог. После выздоровления Касыма Джунусовича перевели на Забайкальский фронт. Сопки Маньчжурии, горные хребты Большого Хингана, пустынные просторы Гоби - все эти легендарные края прошагал он в то горячее время.

...Много лет тому назад ветерану довелось побывать в Харькове. И он был восхищен тем, как преобразился город за два-три десятилетия. Его приветливо встретили восстановленный после

полного разрушения железнодорожный вокзал, залеченные от ран войны улицы и скверы. Он видел счастливые лица молодых людей, которые знают о войне только по книгам и фильмам. А бывший пулеметчик помнит все - свою боевую молодость, павших за Родину молодых парней, жаркие бои и холодные, тревожные ночи Забайкалья.

Редко можно видеть Касыма Джунусовича при боевых наградах. Разве что в Дни Победы, когда у Вечного огня собираются ветераны. И его можно понять - ведь не ради славы и награды воевал он на фронте.

Опубликовано в газете «Северный Казахстан» 8 сентября 2008 г.

САМОЙЛЕНКО Виктор Владимирович,
персональный пенсионер
Республики Казахстан

СЛОВО О КАСЫМЕ ДЖУНУСОВЕ

Наши с Касымом Джунусовичем жизненные пути пересекались дважды. В уже далекие семидесятые годы на партийной работе, а спустя много лет - в рядах областного совета ветеранов. Его восьмидесятипятилетний юбилей стал приятным поводом сказать о нем добрые слова. Человек он основательный, настоящий аксакал. Жизнь не раз испытывала Касыма на прочность. В раннем детстве - голод и безотцовщина, работа подростком в колхозе, а там и война накатила. Воевал на западе и на востоке, был ранен, вернулся победителем, познав цену жизни и её главный урок - надо учиться. Выучился и стал уважаемым в ауле человеком - учителем.

Его отношение к делу, ответственность заметили, поручали серьезные участки работы, а затем доверили руководство отделом науки и учебных заведений Северо-Казахстанского обкома Компартии Казахстана. Тут сгодились опыт прожитых лет и характер. Я бы назвал Касыма Джунусовича спокойным беспокойным человеком. Никогда не принимал он поспешных решений, не рубил с плеча, и в то же время болел за дело всей душой, жил общественным интересом. По роду своей деятельности ему приходилось иметь дело с учеными, педагогами, врачами - людьми образованными, самодостаточными. В кадровых вопросах он был дальновидным.

Работать с людьми ему всегда помогали природный такт и чувство юмора. Среди многих наград, которыми Касым был отмечен, есть орден Дружбы народов. Убежден, что он ему соответствовал и ныне соответствует. В нем органично сочетаются патриот Казахстана и интернационалист.

О его общественном интересе убедительно свидетельствуют публичные выступления - деловые, актуальные, критичные. Касыма Джунусовича волнуют застройка областного центра, духовная жизнь сельчан, судьба городского парка и многое другое. Детище Джунусова - городской клуб ветеранов. Уже многие годы является он душой этого объединения пожилых людей и ныне по-прежнему живет их заботами.

Стремление Касыма Джунусовича, невзирая на годы, быть в строю, его оптимизм поддерживают супруга, дети, которые не подводят авторитет отца.

ЖАҚЫПУЛЫ Мнайдар,
Қазақстанның дербес зейнеткері,
соғыс және еңбек ардагері

АРДАҚТЫ АЗАМАТ

*Жақсының ізгілігі азбайды,
Жүрегі алаулап маздайды,
Ешкімге олар ор қазбайды!*

Қасым Жүнісұлы өмірге мамыр айы 1924 жылы Аралағаш ауылында дүниеге келді. Сол елдің тұрғындары Атығайдың Әлмамбетінен тарайды. Марқұм менің шешем Рабиға Мырзабайқызы да сол ауылдан. Сондықтан Қасым маған ағайын болып келеді. Әкешем оны қатты сыйлайтын еді. Қасым әкеден ерте айрылып, қиындықты ерте көріп өскен. Әсіресе 29-30 одан кейінгі жылдардың аштығын басынан өткізген. Ауыл жұртының жартыдан асары аштықтан қырылып, кейбір үйлердің түтіні сөнген. Сол жылдарды есіне алса, көзіне жас алады. Бертін келе ауылдан жеті шақырым Көкшетау тас үстіндегі Рублевкаға жаяулап, жалпылап келіп 4 сыныпқа оқуға түседі. Ол кезде машина катысы жоқ, көліктер аз жүретін кез ғой. Қыстың аязды айында, жаздың жаңбыр шашынында жалаң аяқ, жалаң бас жүріп, оқуын аяқтады. Тегі содан болар алдына

қойған мақсатқа қол жеткізбей қоймайды. “Биік мансап-биік жартасқа әрмелеп жылан да шығады, қалықтап ұшып қыран да шығады”, - деген Абайдың сөзі еске түседі.

Қасым 1941 жылы 9 сыныпты бітіреді, 1942 жылдың қыркүйек айында әскерге алынып, Өзбекстанның Термез деген қаласындағы әскери училищесін бітіргеннен кейін 1943 жылдың қазан айынан бастап 1944 жылдың қаңтар айына дейін пулемет взводының командирі болып, талай Отан соғысының қырғынына қатысады. Соның ішіндегі ең үлкен Курск доғасы аталған шайқаста болып, 1944 жылдың қаңтарында ауыр жарақатпен сонау шығыстағы Чита қаласындағы эвогоспитальда емделеді. Қасекең сол соғысты еске алып былай дейді: «Жасымда көрген қиындықтан аман қалып едім. Алдымдағы көрер қызығымды алла тағала ескерген болар, аман-есен ажалдан құтқарды ғой». Соңғы соғыста алға қарай жүгіріп келе жатқанда, арттан жарылған снарядтан бірнеше солдаттармен бірге жер астында қалған. Түн бола сол майданда қаза болғандарды жинауға бір топ солдаттар бізді жер астынан қазып алып анадайда ағаша тұрған арбамен көметін жерге алып барып, арбадан түсіріп жатқанда, Қасекең ыңырсыған көрінеді. Оны бір солдат естіп қалып, бетін шаң-тозаңнан тазартып, Қасекеңді танып қалады. «Мынау біздің взвод командирі ғой», - деп, екінші көлікпен дала госпиталіне жеткізіпті. “Егер есім кірмесе, сол қалпына тірідей қаза болғандармен бірге көміліп қалған болар едім. Сондықтан аллаға күнде құлшылық етіп, ризалығымды білдіремін”, - деп, еске алады қарт жауынгер.

Дала госпиталінен емделіп шыққан соң, Забайкал округіндегі эвогоспитальға емделуге жіберілді. Жарасы жазылғаннан кейін 1945 жылдың тамызында Манчжурияда Жапон соғысына қатысып, 1947 жылы жеңіспен елге оралды. Сол жылы Қызылжар қаласындағы мұғалімдер институтына түсіп, 1949 жылы жақсы бағамен аяқтады. 1949 жылдың қарашасында облыстық қауіпсіздік органына қызметке алынады. Онда Қасекең 1954 жылдың қазан айына дейін оперативтік жұмыста болып, өзімен істес жолдастарының арасында үлкен абыройға ие болды. Партиялық жұмысқа ауысуына байланысты органнан запасқа шығады. Қазір запастағы полковник.

Өзінің білімділігінің арқасында обком партиясының орта және жоғары мекемелерінің бөлім бастығы болып, зейнетке шыққанша қызмет атқарды. Обкомда қызмет істегенде өте абыройлы болды. Үлкен азаматтар оны сыйлап қай жағынан болса да ақыл кеңестерін беріп қолдау көрсетті, олардың ішінде Сақан Құсайынов, обкомның екінші хатшысы Ануарбек Иманов, университетінің ректоры Қанаш Шәкенов тағы басқалары болды. 60-70 жылдарда облыста қай жағы

болмасын жұмыстың өте табысты кезі болды. Әсіресе құрылыс жағы. Сол кезде Қасекеңнің көмегінің арқасында қолхоз-совхоздардың орталығында 150 онжылдық мектептер және бірнеше фельдшерлік орталықтар салынды. Облыс орталығында бірнеше балабақша салынып, балаларды орналастыру қиындығы жойылды. Мұғалімдерге және дәрігерлерге қол ұшын беріп, тұрмыс жағдайларын жақсартуға көп көмек көрсетті. Қасекең бір беткей айтқанынан қайтпайтын, уәдеде тұратын, қатаң тәртіпті сақтайтын адам. Ұлы Отан соғысындағы ерлігі үшін және бейбіт уақыттағы қажырлы еңбегі үшін үкімет пен партия бағалап, Қызыл Жұлдыз, Ұлы Отан соғысының II дәрежелі ордендерімен, Халықтар достығы ордендерімен, Герман-жапон соғыстарының жеңісті медальдарымен, Еңбек Ерлері, Маршал Жуков және басқадай сегіз юбилей медальдарымен қатар жоғарғы мақтау грамоталарымен марапатталды.

1950 жылы отбасын құрып, Иранбағы Рамазанқызына үйленді, екі ұл, екі қызы бар. Балаларының бөріне жоғарғы білім алғызып, тәрбие беріп, өсіріп келеді. Әйел баласы Жаңылжан қазіргі уақытта Астанада тұрады. Докторлық атағы бар. Екінші әйел баласы Ботагөз де докторлығын биыл қорғайды, семьясымен Павлодарда тұрады. Ер баласы Болат дәрігер-кардиолог, қаладағы №2 ауруханада қызмет істейді. Ең кішісі Мұрат Москваның Мемлекеттік Университетін бітіріп, Алматыда бір фирманың компьютерлік программисі болып істейді. Шүкіршілік дейік, балаларының бөрі де өзіне тартқан, тәртіпті, өнегелі адамдар. Біз отбасына, балаларына тек денсаулық, бақыт тілейміз.

Сексен беске келдің міне, жабан желдей,
Өткен өмір кетті әне – аққан сеңдей.
Жақсылығын алып қал, жаман кетсін,
Жасай бер жүзге дейін ырық бермей.
Ал досым құтты болсын 85 жасың,
Өмірдің көтеріп ең ауыр тасын.
Талай толқын қиындығын жарып өттің,
Аман бол, көріскенше шын ықыласым.

МУКАНОВ Кайролла,
ветеран педагогического труда,
журналист-краевед

ЧЕРЕЗ ВСЕ ИСПЫТАНИЯ

В начале 30-х годов теперь уже прошлого XX века в аулах начался страшный голод. Умирали иногда сразу целые семьи. Не обошло горе и семью Кожакмета, проживавшего в Аралагаше. Когда он умер от голода, жена Рахила осталась с восьмилетними двойняшками Ханджаймом и Касымом и четырехлетней Хайнижамал. Из-за тяжелой жизни мать вынуждена была отдать двух детей в детский дом, оставив возле себя только сына Касыма

- Стучались дни, - вспоминает Касым Жунусович Жунусов, - сюда совершенно нечего было есть. Тогда кипятили в горячей воде джуру лошади или коровы, различную конскую сбрую из кожи и это ели.

Но Касым сумел окончить первый класс в аульной казахской школе. Однако потом, испытывая различные невзгоды, мать решила отдать его в детдом. Услышав об этом, младший брат отца Жунус, несмотря на тяжелую жизнь своей семьи, забирает Касыма к себе. А осенью отдает его в Рублевскую русскую школу. Здесь из-за того, что Касым почти не знал русского языка, посадили его снова в первый класс. Однако смывленный и заинтересованный в учебе мальчик быстро освоил русский язык и стал одним из лучших учеников.

Вместе с ним учился его друг односельчанин Сеилбек Тлеулин. В 1940 году они окончили 7 классов Рублевской семилетней школы. «Дальше продолжать учебу не было возможности, - вспоминает Касым Жунусович, - поэтому работал в колхозе счетоводом, затем возил горячее на быках».

А в октябре 1942 г. был призван на воинскую службу и направлен в Ташкентское училище пулеметчиков. В начале 1943 года 25 лучших курсантов, досрочно окончивших училище и получивших офицерское звание, бросили в самое пекло боев. Касым был командиром пулеметного взвода в составе 214-й стрелковой дивизии 53-й армии Степного фронта, которым командовал маршал И.С. Конев.

После победы советских войск на Курской дуге Касым участвует в освобождении Харькова, Полтавы, Кременчуга и доходит до Кировограда. В одном из боев осколки вражеского снаряда повредили обе ноги Касыма. Несколько часов лежал он без сознания.

И хорошо, что его нашли, подобрали и привезли в санбат, оказали первую медицинскую помощь и отправили сначала в Харьковский госпиталь, а затем лечили целых 8 месяцев в Читинском.

Осенью 1944 г. Касым после выздоровления был направлен в 31-й укрепрайон Читинской области. Когда была по договору с союзниками объявлена война Японии, захватившей Китай, участвовал в освобождении городов Хайлара, Харбина. Лишь в апреле 1947 года был демобилизован.

Вернувшись домой, Касым решил в первую очередь продолжить учебу и поступить в Петропавловский двухгодичный учительский институт. Но для этого нужно было иметь аттестат о среднем образовании. А у него имелось только свидетельство об окончании семилетней школы. Экстерном сдал экзамены за курс средней школы и получил необходимый аттестат зрелости.

Успешно окончив учительский институт, работал учителем истории и завучем в Ильинской семилетней школе Ленинского (ныне Есильского) района. Но долго работать не пришлось. Бывшего фронтовика, подающего большие надежды учителя пригласили в обком партии и направили на службу в областное управление Комитета государственной безопасности. А еще через 4 года он становится инструктором отдела агитации и пропаганды Петропавловского горкома партии, затем заведует парткабинетом.

В 1958 г. Касым Жунусович заочно окончил исторический факультет Омского пединститута, а в 1965 г. - Алма-Атинскую ВПШ и до 1967 года трудился заместителем заведующего отдела пропаганды и агитации обкома партии. А с 1967 года целых 18 лет до ухода на заслуженный отдых работал заведующим отделом науки и учебных заведений обкома партии.

Касым Жунусович с особой теплотой и благодарностью говорит о руководителях: облоно В.И. Сакуне, облздравотдела - В.Н. Новосельцеве, начальнике управления профтехобразования С.М. Любых, ректоре пединститута К.Ш. Шакенове, директоре педучилища И.П. Залманове, с которыми ему довелось работать. Ему есть что рассказать, что вспомнить. И хотя Касым Жунусович давно на пенсии, но не сидит дома сложа руки, а по-прежнему, занимается общественной работой. В 1989 году по инициативе активистов областного совета ветеранов был создан клуб «Ветеран», которым вот уже в течение 15 лет он руководит. Помимо всего прочего Х.Жунусов - частый гость в школе-интернате для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей.

За ратные и трудовые достижения Х.Ж. Жунусов был награжден орденами Красной звезды, Отечественном войны II степени, «Дружбы народов», «Курмет» («Почет»), медалями.

Вместе с супругой Ириной Жазитовой вырастил и воспитал четырех детей. Все они получили образование и работают в различных отраслях науки и хозяйства страны.

Старшая дочь Жанылжан - доктор политических наук, профессор, член Академии политических наук; зав. кафедрой Дипломатической академии Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, автор нескольких научных книг,

Булат - врач-кардиолог высшей категории, главный специалист отделения кардиореанимации городской больницы №2.

Ботагоз - кандидат биологических наук, доцент, зав. кафедрой биологии Павлодарского университета имени С.М. Торайгырова.

Мурат - экономист.

Внучка Акбота в 2001 г. окончила университет «Туран», в настоящее время служит в представительстве ООН в Казахстане.

Вторая внучка Карлыгаш, окончила Евразийский национальный университет им. Л.И. Гумилева.

Правнуку Ерболату еще только 2 года, он - любимец бабушки и бабушки.

Персональному пенсионеру республиканского значения Жунусову Касыму Жунусовичу исполняется 80 лет. Поздравить его с этой знаменательной датой приехали из разных уголков страны дети, внуки, правнуки, многочисленные друзья и товарищи, родственники.

Пожелаем и мы ему здоровья и счастливого долголетия.

Опубликовано в газете «Северный Казахстан» 2 июня 2004 г.

СӨЗІ ДЕ, ІСІ ДЕ - ӨНЕГЕ

«Жақсының жақсылығын айт – нұры тасысын»
Халықтың мақалы

1971 жылғы желтоқсан айының бас кезінде осы күнгі Шал ақын (бұрынғы Сергеев) ауданындағы Городецк орта мектебінде директор болып істеп жүрген мені облыстық оқу бөлімі меңгерушісінің орынбасарлығына шақырды. Менің ризашылығымды алғанан кейін сол кездегі дәстүр бойынша оқу бөлімнің меңгерушісі В.И. Сақун мені алдымен облыстық партия комитетінің ғылым және оқу орындары бөлімінің меңгерушісі Қ.Ж. Жүнісовқа, одан кейін обкомның екінші хатшысы Ә.Н. Шмановтың қабылдауына апарып таныстырды. Осы екеуінің келісінмін алғаннан кейін Виталий Иванович Сақун мені өзінің орынбасарлығына тағайындап, бұйрық жазды.

Міне, содан бері 38 жыл болып қалыпты. Сол кезден бастап Қасекең зейнеткерлікке шыққанға дейін (1985 ж.) мен оның қарамағындамын деуге болады. Өйткені облыстағы барлық мектептер, балабақшалар, кәсіптік-техникалық, училищелер, жоғары және орта арнаулы оқу орындары оның қарауында болатын. Осындай ұланғайыр жауапты жұмысты Қасекең күш-жігері мен білімін жұмсап, өте тыңғылықты орындады.

Ол білім беру саласына алғаш араласқан кезде бүкіл облысымызда 20 шақты ғана типті орта мектеп болса, 80-ші жылдардың ортасында 150 кеңшар мен ұжымшардың барлық орталық қоныстарында осы заманғы орта мектептер, сән түзеген балабақшалар қаулап өскені белгілі. 24 кәсіптік-техникалық училищелер жұмыс істеп, олардың материалдық-техникалық базалары нығайтылды. Оқушылардың өндірістік бригадалары өсті. Пединститутта, техникумдарда шалғай ауылдардан келген қазақ балаларын оқуға алу басталды. Ауыл балаларына 30 пайыз квота берілді.

Қазақ мектептері мен балабақшаларының саны өсе бастады. Оның қарауында болған денсаулық сақтау салаларында да қыруар ілгерілеу болды. Барлық аудан орталықтарында аудандық ауруханалардың жаңа ғимараттары, Повозочное, Чистое, Озерный, Октябрь, Қияды сияқты ірі елді мекемелермен тығыз байланысты болды. Ол облыста өткізіліп

жатын оқу, басқару істерін дамытуға арналған шараларға белсене қатысып отырды. Әлі есімде 1974 жылғы қарашаның бас кезінде Петропавл қаласының №43 мектебінде (директор И. М. Берлин) мектепті басқаруды және бақылауды жақсарту мәселесіне арналған мектеп директорларының облыстық семинар-кеңесі болып өтті. Осынау үлкен жанына мектеп директорлары, аудандық оқу бөлімдерінің меңгерушілері, педагогика институты мен училищесінің және қоғамдық ұйымдардың өкілдері қатысты. Семинар-кеңесті еңбекшілер депутаттары облыстық Советі атқару комитеті төрағасының орынбасары Л.Н. Орлова қысқаша сөз сөйлеп ашты. Семинарға қатысушылар облыстық оқу бөлімінің меңгерушісі В.И. Сақунның «Жастарға жаппай орта білім беруге көшуді ақтау кезіндегі облыс мектептерінің міндеттері» туралы баяндамасын тыңдап, талқылады. Негізгі баяндамадан кейін сол кездегі мұғалімдер білімін жетілдіру институтының директоры Б.Н. Белтоков «Жалпыға бірдей орта білім беруге көшу жағдайындағы басқару мен бақылауды жетілдірудің жолдары» туралы, Петропавл қалалық оқу бөлімінің меңгерушісі И.Н. Хан «Басқарушының уақыты және уақытты тиімді пайдалану» деген тақырыпта қосымша баяндама жасады. Жарыссөзге шыққан Мамлют аудандық оқу бөлімінің меңгерушісі Л.Ф. Бондаренко, Смирнов орта мектебінің директоры А.Д. Доучаев, Возвышен аудандық оқу бөлімінің меңгерушісі В.П. Риттер, т.б. мектепке жетекшілік және бақылау жасау жөніндегі ой-пікірлерін сарапқа салды. Семинар-кеңес сонында облыстық партия комитетінің ғылым және оқу орындары бөлімінің меңгерушісі Қ.Ж. Жүнісов салиқалы сөз сөйлеп семинарға қатысушыларға ақыл-кеңесін айтты.

Қасекен қалалық, аудандық мұғалімдердің август конференцияларына қатысып, сол кездегі талаптарға сай айқын бағыт-бағдар беріп отырды. Сол кездерде облыстық оқу бөлімі 20-30 адамнан бригада құрып аудандарға мектептердің жұмысын тексеріп, қажетті көмек көрсетіп, тексерістің соңында қорытынды кеңес өткізетін. Ол кеңеске аудан басшылары, селолық совет төрағалары, кейбір кеңсар басшылары, мектеп директорлары қатысатын. Бір жылы осындай тексеріс Тимирязев ауданында өткізіліп, оның қорытынды кеңесіне Қасекен қатысты. Ал ол кісі қатысқаннан кейін, өрине, аудандық партия комитетінің бірінші хатшысы мен аудандық атқару комитетінің төрағасы қатысты. Мұнда аудан мектептердің материалдық-техникалық базасының төмендігі сөз болды. Обкомның бөлім меңгерушісі біздің сынымызды құптағаннан кейін аудан басшылары аталған сынды дұрыс түсініп, кемшіліктерді жоюға арналған шаралар белгіледі. Нәтижесінде кейін ол кемшіліктер жойылып, мектептер жұмысы ілгері алға басты. Осылай көптеген

жағдайда Қасекең бізге көмегін тигізіп отырды. «Жақсыдан шарапат» - деген осы емес пе?!

Қасым Жүнісулы мұғалімдердің еңбегін әрқашан дұрыс бағалап отырды. Ол тіпті олар туралы облыстық газеттерге мақала да жазатын. Мысалы, облыстық «Ленин туы» газетінің 1977 жылғы І-ші қазандағы санында оның мұғалімдер күні мерекесіне арналған «Биік баспалдақтар» атты мақаласы жарияланды. Осы естелігімде сол мақаладан үзінділер келтіруді жөн көріп отырмын.

«Облыстың он мыңнан астам педагогтары бұл күнге ел қуанарлық тамаша табыстармен келді. Халық ағарту қызметкерлері партия алға қойған міндеттердің ұлылығы мен жауаптылығын терең сезіне отырып, өздерінің күш-жігерлерін оқу-тәрбие процесінің сапасын арттыруға, оқушыларға идеялық-саяси, адамгершілік және еңбек тәрбиесін беруді күшейтуге жұмылдыруда. Олардың мұндай аса игілікті еңбектері үшін совет халқы әрқашан алғысын білдіреді» - дей келіп, ол одан әрі: «Бүгінгі мұғалім мектеп класындағы немесе студенттер аудиториясындағы ұстаз ғана емес, ол сонымен бірге насихатшы да, үгітші де, саяси хабаршы да, лектор да, сондай-ақ ол өздерінің кешегі шәкірттері өсірген мол астық жолындағы күресті ұйымдастырушылардың бірі» - деген.

Қасекеңнің бұл сөздері қазір де өзінің құндылығын жойған жоқ. Ол «Мектептер мен кәсіптік-техникалық училищелер алдында тұрған аса маңызды міндеттердің бірі-кәсіптік бағдар беру. Әрбір ұлан мен өрен жұмысшы мамандығын меңгеруі тиіс...» деген еді. Бұл талап қазіргі таңда да алда тұрған міндеттердің маңыздыларының бірі екенін Елбасымыз Н.Ә. Назарбаев та өзінің Жолдауларында әрқашан ескертіп келеді.

Одан әрі Қасекең мұғалімдерге арналған жылы лебізін былай білдіреді: «Біз бүгіндері өздерінің еңбектерімен халық құрметіне бөленген, партия мен Совет үкіметінің жоғары бағаларына ие болған тамаша ұстаздарымызды мақтан етеміз. Қазіргі уақытта іс-тәжірибелері баршаға айғақ, білімді де іскер жүздеген педагогтар Отанымыздың ордендерімен, медальдарымен наградталып, «Қазақ ССР-нің еңбек сіңірген мұғалімі атағына ие болып отыр», - дей келе, жуырда ғана «Қазақ ССР-інің еңбек сіңірген мұғалімі» атағын алған Сергеев ауданындағы Ленин орта мектебінің мұғалімі Қ.Б. Базарбаева мен қаламыздағы №11 мектебінің мұғалімі Е.А. Золотилина және жоғары құрметке ие болған басқа да бірнеше ұстаздардың есімдерін зор ризашылықпен атап өтеді.»

Қасекең зейнеткерлікке шыққаннан кейін де қол қусырып үйінде бос отырған жоқ, көпшілік қоғамдық шаралардың бел ортасында жүрді. Ол облыстық ардагерлер кеңесінің белді мүшесі

ретінде көптеген қоғамдық жұмыстар жүргізеді. 1989 жылы оның бастауымен облыстық ардагерлер кеңесінің мәдени-ағарту комиссиясының жанынан «Ардагер» клубы ашылған болатын.

Содан бері ол осы клубты 15 жылдан аса басқарып келді. Тек соңғы жылдары соғыста жарақаттанған аяғы сыр беріп жүру қиындығы бастағалған соң ғана бұл жұмысты өзінің жасырақ шәкірттеріне тапсырды.

Қасекең – қашанда сабырлы, әр істі ойланып істейтін және істеген ісін тыңғылықты атқаратын адам. Сонымен бірге ол - өте қарапайым, кішіпейіл, кімге болса да көмектесуге дайын тұратын адам.

Біз онымен бірге қызмет атқарған жылдары одан тиянақтылықты, адалдықты, қарапайымдылықты, кішіпейілділікті үйрендік. Қасекеңді осы күнге дейін облыс жұртшылығы қатты сыйлайды. Оның өмір жолы мен атқарған қызметіне адалдығы мен ұқыптылығы – кімге болса да үлкен өнеге.

Қасекеңнің отбасын да үлгілі отбасылардың бірі деуге болады. Ол өзінің құдай қосқан қосағы Иранбағы Жазитқызымен 54 жыл бойы тату-тәтті тұрмыс құрып келеді. Олардың тәрбиелеп өсірген балалары – жоғары білімді мамандар.

Үлкен қызы Жаңылжан – саясаттану ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан саясаттану ғылымының академигі, Астанадағы Л.Н. Гумилев атындағы Евразиялық Ұлттық университетінің Дипломатиктық академиясының кафедра меңгерушісі, бірнеше ғылыми кітаптардың авторы.

Болат – жоғарғы дәрежелі дәрігер-кардиолог. Қаламыздағы №2 аурухананың кардиоранимация бөлімінің бас маманы.

Ботагөз – биология ғылымдарының кандидаты, доцент, Павлодар мемлекеттік университетінің биология кафедрасының меңгерушісі болып істеген. Қазіргі кезде Арқалық пединститутында докторлық диссертациясын дайындауда.

Мұрат – жоғарғы білімді экономист. Алматы қаласында тұрады.

Болаттан туған немерелері:

1) Ақбота «Туран» университетін бітіргеннен кейін Біріккен Ұлттар Ұйымының Қазақстандағы өкілдеріне қызмет атқарады. Қазір Сауда-өндірістік палатада юрист (заңгер) болып істейді.

2) Қарлығаш – Л.Н. Гумилев атындағы университетті бітірген. Қазір Астанада «АЛЖИР» мұражайында ғылыми қызметкер, ағылшын, француз, испан тілдерін жақсы біледі.

Қасекеңнің Ақботадан туған шөбересі Ерболат 1-ші сыныпта оқып жүр, оқу озаты.

БАҚЫТТЫ ЖАН

Кешегі Ұлы Отан соғысына қатысқан алдыңғы толқын агалар қазіргі кезде алды 80-нен асып, соңы сол 80-ге жақындап жүр. Сондай соғыс ардагерлерінің бірі- Қасым Жүнісов. Ол бұрынғы Бейнетқор, қазіргі Аққайын ауданының бір шағын қазақ ауылында дүниеге келіпті. Ол кезде он шақты үй бір ауыл болып отыра берген. Кейін ұжымдастыру кезінде сондай бірнеше шағын ауылдар көшіп келіп осы күнгі Аралағаш ауылы тұрған жерге орналасып колхоз құрыпты.

Бірақ көп ұзамай отызыншы жылдардың басында Голощекиннің "Кіші Октябрінің" салдарынан елде аштық бел алады. Көп адамдар аштықтан қырылып, тіпті кейбір үйлердің шаңырағы жабылып қалады. Бұл нәубет Қожахмет отағасының үйін де шарпып өтеді. Үй иесі Қожахмет 1932 жылы сол аштықтан қайтыс болады. Артында сүйген жары Рахила, егіз туған 8 жасар Қаншайым мен Қасым, 4 жасар Қайынжамал қалады. Үйде киерге киім, ішерге тамақ қалмаған қиын жағдайда анасы Рахила екі қызын амалсыздан балалар үйіне беріп, жалғыз ұлы Қасымды не көрсек те, бірге көрейік деп, өз жанында қалдырады. Екеуі аштықтың зардабын көп көреді. Тіпті қаужайтын тамақ таусылған соң, малдың терісін, көдімгі қайыс божы, қамыттың құлақбауы, жүгеннің тізгіні сияқты ат тұрмандарын қара суға қайнатып жеген күндері әлі күнге ұмытылмапты.

Сөйтіп жүріп ол ауылда оқуға барады. Бірақ 1-ші класты бітірген кезде тұрмыс өте қиындап кетеді де, шешесі жас Қасымды Рублевка селосындағы балалар үйіне береді. Мұны басқа ауылда тұратын әкесі Қожахметтің інісі Жүніс естіп, өз үйінің де тұрмысының ауырлығына қарамастан, Қасымды балалар үйінен шығарып алып, өз бауырына салады.

Содан соң ол кісі сол кездегі заманның ыңғайын байқап, "Балам, сен енді қазақша оқымай-ақ қой, орыс тілін білмегендер көп қиыншылық көріп жүр ғой", - деп Қасымды Рублевкадағы орыс мектебіне оқуға береді. Аралағаштан оқуға бірге түскен досы Сейілбек Тілеулин екеуі жаяулап-жалпылап жүріп, Рублевканың 7 жылдық мектебін 1940 жылы бітіріп шығады.

"Әрі қарай оқуға тұрмыс жағдайы жібермеді", - деп еске алады Қасекең. - Колхозда есепші де, жанармай тасушы да болдым. Ауылдан

Бейнетқор МТС-ына өгізбен итшілеп жеткенше, Игілік, Жаңақоныс, Мангүл деген қазақ ауылдарын басып өтетін едік. Ойхой, қазір солардың бірі де жоқ.

Осылай 1942 жылдың қазан айына дейін колхозда жұмыста жүрген Қасым жасы жетіп, әскер қатарына шақырылады. 1942 жылдың қазан айы соғыстың қайнап тұрған тұсы болатын. 18-ден жуырда ғана асқан бозбала Қасым аудандық әскери комиссариаттан жалғыз аттанып, бірнеше тәулік бойы жол азабын тартып, Ташкентке келіп бір-ақ түседі. Ауданда берілген жолдамада көрсетілген пулеметшілер мектебі Ташкенттің түбіндегі Шыршық қаласында екен. Осында 3 ай оқығаннан кейін бұларды Ауғанстанмен шекаралас Термез қаласына ауыстырады. Жарты жылдан кейін, 1943 жылдың маусым айының басында жақсы оқыған 20-25 курсантты оқуын мерзімінен бұрын бітіртіп, кіші лейтенант атағын беріп, әйгілі Курск иініне өкеледі.

Бұл фашистік Германияның Сталинград жеңілісінен кейін қарымта қайыру үшін бар күшін жинап Курск, Орел бағыттарында ұрасан зор шабуылға кіріскен кезі болатын. Жаңа ғана майданға келген жас курсант-офицерлер соғыстың нағыз қанды қырғын кезеңіне тап болып, Қасым қиян-кескі шайқасқа 2-ші Степной майданының 53-ші армиясындағы 214-ші атқыштар дивизиясы құрамында пулемет взводының командирі болып кірген-ді. Ол майдан оқпақтарымен Харьковті, Полтаваны, Кременчугті жаудан босатуға қатысып, Кировоградқа жетеді.

1944 жылдың қақаған суық қаңтарында осы қала маңында болған шайқаста снаряд жарықшағы оның екі аяғын бірдей жаралайды. Бірсыпыра уақыт қансырап ессіз жатады. Әйтеуір оны санитарлар тауып алып, санбатқа өкеледі.

Сонда алғашқы жәрдем жасалғаннан кейін, араға бірнеше күн салып Харьков қаласындағы госпитальға жеткізіледі. Осында оның екі санынан он шақты снаряд жарықшақтары алынады. Аз-мүз ес жинағаннан кейін оны санитарлық поезбен елдің шығыс шетіндегі Чита қаласына жеткізеді. Ондағы әскери госпитальда табандаған 8 ай жатып емделеді.

1944 жылдың күзінде комиссия оны сапта жүруге жарайды деп табады да, Чита облысындағы шекараның 31-ші бекініс ауданына жібереді. "Сонда жапондарға қарсы 1945 жылдың 8-ші тамызына дейін тұрдық," - дейді Қасекең. - Ал 8-тамыз күні Жоғары Қолбасшының бұйрығымен Жапонияға қарсы соғыс жарияланғаны белгілі. Сөйтіп, Манчжурия шекарасына өтіп, Хайлар, Харбин қалаларын алдық та, қыркүйектің басында бұрынғы бекініс ауданына

қайта оралдык. Мұнда Даурия деген жерде 1947 жылдың сәуіріне дейін қызметімді орындап елге оралдым.

Қасекең жеті жыл үзіліп қалған оқуын жалғастырады. Ол алдымен Петропавл мұғалімдер институтына оқуға түседі. Бірақ емтиханға жақындаған кезде, аттестатсыз түсуі заңсыз болып шығып, Петропавл педучилищесіне ауыстырылады.

Мұғалімдер институтын бітірген жас маман Ленин (қазіргі Есіл) ауданындағы Ильинка 7 жылдық мектебінде тарих пәнінен сабақ береді өрі оқу ісінің меңгерушісі болады. Бірақ көп істеудің сәті болмайды. Кешегі майдангер, жүрегінің жалыны бар жас жігітті облыстық партия комитеті шақыртып алып, Мемлекет қауіпсіздігі комитетінің облыстық басқармасына қызметке жібереді. Осы органда 4 жыл істеген соң партия қызметіне жоғарылатылды

Ол кейін Омбы пединституты, Алматы Жоғары партия мектебін бітірді. Облыстық партия комитетінің үгіт-насихат бөлімі меңгерушісінің орынбасары, ұзақ жыл обкомның ғылым және оқу орындары бөлімінің меңгерушісі болды.

Ол білім беру саласына алғаш араласқан кезде бүкіл облысымызда 20 шақты ғана типті орта мектеп болса, 80-ші жылдардың ортасында 150 кеңшар мен ұжымшардың барлық орталық қоныстарында осы заманғы орта мектептер сән түзеген. Балабақшалар да бұл жылдары қаулап өскені белгілі.

- Қазып айтса, әңгіме туындай береді ғой, -дейді Қасекең. Жоғымызды енді түгендеп жатырмыз. Өзім куәмін: қазақ мектептерінің жабылуы жоғарыдан емес, төменнен - қазақ ауылдарының өзінен басталған. Мұның себептері де болды. Пединститутта. он шақты техникумдарда, толып жатқан кәсіптік-техникалық училищелерде қазақ бөлімдері болмады. Қазақ мектептеріне мұғалімдер жетіспеді. Осыларды түзеуді кеш қолға алғанымыз рас. Кейінірек пединститутта, техникумдарда шалғай ауылдардан келген қазақ балаларын оқуға алуға орындар бөліне бастады. Оқушылардың өндірістік бригадалары өсті.

Қасекең өзі айтқандай, оның қарауында болған денсаулық сақтау саласында да сол кезде қыруар ілгерілеулер болды. Оқу, денсаулық сақтау салаларының материалдық базасын нығайтуға қаладағы Қорғаныс министрлігінің кәсіпорындары көп көмек көрсеткенін атап айту қажет, - деді ол Оның қызмет еткен кезінде барлық аудан орталықтарында аудандық ауруханалардың жаңа ғимараттары, Повозочное, Чистов, Озерный, Октябрь, Қиялы сияқты ірі елді мекендерде учаскелік ауруханалар бой көтерді. Өзі қызмет істеген тұстағы обком хатшылары І.О. Омаровтан,

В.П. Демиденкодан, Ө.Н. Шмановтан тәлім-тәрбие алғанын да ерекше атайды.

Қасым Жүнісұлы сексеннің белесіне тың да қуатты қалпында жетіп отыр. Ол кейбіреулердей жан сақтаудың жемі осы екен деп, үйде бұйығып жата бермейді, қол қусырып бос және отыра алмайды. Көпшілік қоғамдық шаралардың бел ортасында жүреді.

1989 жылы Қасекеңнің бастауымен облыстық ардагерлер кеңесінің мәдени-ағарту комиссиясының жанынан "Ардагер" клубы ашылған болатын. Содан бері осы клубты басқарып келеді. Клуб мүшелері екі айда бір жиналып мәжіліс өткізеді, елімізде болып жатқан жаңалықтармен танысады, кейбір тұрмысы төмен ардагерлерге көмек беруді ойластырады. Қасым Жүнісұлы сондай-ақ облыстық жетім балалар мектеп-интернатының №6 отбасының қамқоршысы ретінде жетім балалармен кездесу өткізіп тұрады.

Қасекең соғыстағы ерлігі мен бейбіт кездегі ерен еңбегі үшін көптеген наградлардың иегері болды. Оның омырауында "Қызыл Жұлдыз", екінші дәрежелі Отан соғысы, "Халықтар достығы", "Күрмет" ордендері мен 16 медаль жарқырайды.

Қасым Жүнісұлы өзінің құдай қосқан қосағы Иранбағы Жәзитқызымен 54 жыл бойы тату-тәтті тұрмыс құрып келеді. Олардың тәрбиелеп өсірген балалары да – ата-аналары сияқты жоғары білімді мамандар.

Үлкен қызы Жаңылжан - саясаттану ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан саясаттану ғылымы Академиясының мүшесі, Астанадағы Л.Н. Гумилев атындағы Евразиялық ұлттық университеттің Дипломатиялық Академиясының кафедра меңгерушісі, бірнеше ғылыми кітаптардың авторы.

Болат – жоғары дәрежелі дәрігер-кардиолог, қаламыздағы №2 аурухананың кардиореанимация бөлімінің бас маманы. Ботагөз - биология ғылымдарының кандидаты, доцент, С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің биология кафедрасының меңгерушісі. Мұрат - Алматы қаласында.

Болаттан туған немерелері: Ақбота 2001 жылы "Тұран" университетін бітірген, қазір Біріккен Ұлттар Ұйымының Қазақстандағы Уәкілдігінде қызметте.

*«Солтүстік Қазақстан» газеті
24 сәуір, 2006 жыл*

КОРЧЕВСКИЙ Владимир Евгеньевич,
старший преподаватель СКГУ им. М.Козыбаева,
ветеран педагогического труда,
в 1980-1987 гг. - инструктор отдела науки
и учебных заведений
Северо-Казахстанского обкома партии

ЧЕЛОВЕК – ГРАЖДАНИН, ЧЕЛОВЕК – ПАТРИОТ

Миллионы черточек составляют портрет человека. Что главное в нем, в чем основа? Какие мы бываем в самые разные моменты нашей жизни? И что всего правдивее представляет наш истинный облик – отражение в собственном зеркале или след в чьей-то памяти?

Когда-нибудь исследователи опишут события рубежа двух веков. И наверняка, они дадут этой эпохе много разных определений. А также отметят, что это были годы удивительные по своей стремительности, когда часами и днями исчислялись мгновенные перемены в умах, озарением становились истины. Но для Касыма Джунусовича эти прожитые годы пропущены через сердце и душу.

Касым Джунусович обладает особым человеческим даром, дающим возможность точно и тонко ощущать потребности, нужды и чаяния коллег. Он имеет чутье, позволяющее отражать в своих ощущениях ход времени.

Эти качества и опыт простого человеческого общения, а также высокой культуры поведения, гуманности и порядочности реализуется на всем протяжении жизненного пути Касыма Джунусовича.

Меня всегда привлекало и вызывало чувство глубокого уважения и признательности способность Касыма Джунусовича выслушать человека, дать добрый совет, оградить от неверного решения, промахов и ошибок. Для многих из нас, и в первую очередь для меня лично, он был старшим и мудрым руководителем, выдержанным, корректным и доброжелательным в отношениях человеком.

Легко говорить о Касыме Джунусовиче по той простой причине, что какую бы должность он ни занимал, он всегда остается, прежде всего, Человеком. Человеком слова и дела, высоких моральных принципов и твердых жизненных устоев, высокочеловеческим руководителем и партийным работником.

Учитывая его неторопливость, тихую речь и в то же время живой склад ума и цепкий взгляд, создается образ Касыма Джунусовича как высоконравственной личности, прекрасного партийного руководителя.

Меня всегда удивляло его знание положения дел в каждой школе, в каждом учебном заведении, в больницах и поликлиниках области. Слушая мои доклады о положении дел в районах, он интересовался, а построена ли в этой школе мастерская, а в каком состоянии пришкольный участок, теплица и т.д. и всегда интересовался людьми, их здоровьем. Он всегда спрашивал, как работает секретарь партийной организации школы, как она себя чувствует, не нужна ли ей помощь. То есть это человек дела, человек ответственный и в то же время большой душевной теплоты.

В день Вашего юбилея, уважаемый Касым Джунусович, выражаю особую благодарность Вам за участие в моей судьбе. Со временем понимаю, как много Вы сделали для меня, для моей семьи.

От души хочется пожелать Вам, уважаемый Касым Джунусович, крепкого здоровья, душевного спокойствия и семейного счастья на долгие годы.

Пусть в этот день и навсегда
Уйдут печаль и суета
А к Вам придут улыбки, смех
И поздравления от всех.

Пусть счастье посетит Ваш дом
Но только не случайным сном
А избрет его навек
И не уйдет как вешний снег

А чтоб не стало скучно вдруг
Пусть рядом будет добрый друг,
Любовь и мир своим крылом
От всех невзгод спасут Ваш дом!

Желаю Вам, Касым Джунусович, Вашей супруге – Иранбагы Жазитовне, сыновьям, дочерям и внукам, а также всем Вашим родным и близким здоровья и самых наилучших благ. Долгих лет Вам жизни!

Пусть будет вечен род Джунусовых!

ТЕПЛИНСКАЯ Нина Антоновна,
ветеран труда,
в 1970-1980 г.г. - инструктор отдела науки,
учебных заведений, здравоохранения
Северо-Казахстанского обкома партии

НЕ СТАРЕЮТ ДУШОЙ ВЕТЕРАНЫ

Воспоминания о совместной работе с Касымом Джунусовичем переносят в далекий 1974 год.

Первое знакомство состоялось в химической лаборатории Петропавловского медучилища, где работала преподавателем химии на фармацевтическом отделении. Касым Джунусович вместе с директором Логань Иваном Яковлевичем вошли, когда я проводила практические занятия по органической химии с фармацевтами. Касым Джунусович задал мне всего два вопроса, которым я не придала особого значения. Нравится ли мне работа, и не думаю ли я поменять род деятельности? На первый вопрос я ответила, что работа с молодежью мне очень нравится, к тому же химия у фармацевтов профилирующий предмет, к усвоению знаний у них самое серьезное отношение. Что касается второго вопроса, то в мыслях у меня никогда не возникало такого желания. Я была довольна своим выбором.

Вскоре после визита Касыма Джунусовича в медучилище меня пригласили в обком партии. Ни о чем не подозревая, я явилась в обком, считая, что это касается моей общественной работы, т.к. в течение семи лет я возглавляла партийную организацию медучилища, была ее секретарем. Секретарь парторганизации в учебном заведении наравне с администрацией нес такую же ответственность. Относительно своей общественной работы я была спокойна, т.к. несколько месяцев назад горкомом партии опыт работы нашей партийной организации был оценен как положительный. Я была уверена, что ко мне не может быть никаких претензий, совершенно не допуская мысли, что этот визит в обком партии круто изменит мои жизненные планы.

После собеседования с Касымом Джунусовичем, а затем с секретарем обкома по идеологии Шмановым А.Н. меня вскоре на бюро утвердили инструктором отдела науки, учебных заведений, здравоохранения. Отделом руководил Касым Джунусович. В ведении отдела были здравоохранение, социальное обеспечение, наука и учебные заведения. Многопрофильность отдела требовала четкости,

компетентности в работе. Наверное нигде так не высвечиваются грани человеческой личности, как в совместной работе. Я с чувством глубокой благодарности вспоминаю то время, когда мне более десяти лет довелось работать в этом отделе.

Хотя работа весьма ответственная, но и не менее интересная, требующая концентрации внимания и кардинального решения вопросов, так как обком партии был ведущим органом власти. Результат работы зависел непосредственно от руководителя отдела. Касым Джунусович личным примером показывал добросовестное отношение к работе. Принципиальный, объективный, с твердым подходом к делу. А поэтому и мы не могли поступать иначе.

Авторитет областного комитета партии в общественно-политической жизни был высок и непререкаем. Проводился тщательный подбор кадров в аппарат обкома, к сотрудникам предъявлялись повышенные требования. Дисциплина, ответственность, компетентность, порядочность – такими качествами должен был обладать партработник. И нам было с кого брать пример.

Охрана здоровья человека во все времена является одной из важнейших социальных задач. Чтобы повысить качество лечебно-профилактической помощи населению области первоочередными задачами были: укрепление материально-технической базы учреждений здравоохранения, работа с кадрами, лекарственное обеспечение. Нередко приходилось работать с больными, недовольными качеством оказания медицинской помощи.

В области началось активное строительство отраслевых профилакториев. Большинство предприятий считало делом чести иметь свой оздоровительный центр. Строились больницы, поликлиники, фельдшерско-акушерские пункты. В крупных совхозах были созданы здравпункты. В области действовали 6 профилакториев, два из них были в системе образования. В городе были выстроены лечебные корпуса II городской, областной и детской областной больниц, I и IV поликлиник. В области насчитывалось 12 ЦРБ, 42 участковых больниц, 17 врачебных амбулаторий, 365 ФАПов, которые были практически в каждом населенном пункте. Совершенствовалась специализированная медицинская помощь. Заботясь о подготовке медицинских кадров, мы добились через министерство здравоохранения целевого приема выпускников средних школ нашей области в Целиноградский мединститут. По линии социального обеспечения в области открылся Смирновский дом для престарелых одиноких людей, дома-интернаты для психохроников, протезно-ортопедический завод. На постоянном

контроле в отделе стояли вопросы улучшения материально-бытовых условий инвалидов, участников Великой Отечественной войны, семей погибших воинов.

Во всех учебных заведениях внедрялись новые формы обучения, строились новые школы, дошкольные учреждения, профтехучилища, техникумы. Конечно, уровень технической оснащенности был далек от нынешнего. Лингафонных кабинетов было недостаточно, а о компьютерах даже не мечтали. И тем не менее деятельность педагогических коллективов была направлена на повышение качества обучения и воспитания школьников и студентов. А сколько усилий прилагалось на реализацию Закона о всеобщем! Была разработана концепция о всеобщем среднем образовании, которая актуальна и сегодня.

Столь огромный участок работы был под силу человеку, прошедшему горнило войны, с его трудолюбием, неумемной энергией и инициативой. Мы, как могли, старались разделить с ним эту ношу. В отделе царил хороший рабочий микроклимат. С Касымом Джунусовичем было приятно работать: врожденный такт, внимательное отношение, полное доверие, поручения дважды не повторялись, ненавязчиво учил правильно работать. Понимая меру ответственности, мы с моим коллегой Корчевским В.Е. (ныне преподаватель университета) старались не подвести своего шефа.

Ветеран войны, с ранениями ног, в преклонном возрасте Касым Джунусович и ныне в боевом строю. Казалось бы, он, как и большинство его сверстников, должен отдыхать, всецело отдавать себя семейным заботам, заниматься внуками и правнуками. Но не такой характер у Касыма Джунусовича. Своим отношением к жизни он подтверждает поговорку «Не тот стар, кто годами взял, а тот стар, кто душой увял». Душа у него действительно молодая. Более 20-ти лет назад они с Лидией Николаевной Орловой создали клуб «Ветеран». Много хороших, интересных дел на счету клуба, благодаря его энтузиастам. Встречи с молодежью, интересными людьми, праздничные вечера за чашкой чая – все это вносит в жизнь пожилых людей приятное ощущение сопричастности к современной жизни.

Своим «вирусом» Касым Джунусович заразил и меня. Я прошла хорошую школу общественной работы. Уже много лет после выхода на пенсию, работаю в областном совете ветеранов и Комитете Красного Полумесяца. Есть опыт, есть знания, есть силы – почему бы не поработать во благо людей?

Касым Джунусович, как и все мы, радуется позитивным изменениям в нынешней жизни, особенно в области образования, науки, здравоохранения, социальной защиты, культуры.

О таких как Касым Джунусович можно сказать: не стареют душой ветераны. Траектория его жизненного пути выбрана правильно. Он хороший семьянин, воспитавший четырех детей, которые под стать своим родителям стали достойными людьми.

Касым Джунусович награжден 4-мя орденами, 16-ю медалями. Ордена «Дружбы народов» и «Курмет» он заслужил в мирное время.

Здоровья Вам, Касым Джунусович, благополучия и большого лучезарного человеческого счастья Вам и Вашей многочисленной дружной семье!

НЕКРАСОВ Михаил Спиридонович,
профессор СКГУ им. М.Козыбаева

ВЕСОМЫЙ ЖИЗНЕННЫЙ РУБЕЖ КАСЫМА ДЖУНУСОВИЧА

Моя семья приехала в город Петропавловск в 1966 году в связи с моим направлением после окончания аспирантуры в городе Свердловске в Петропавловский педагогический институт. Работая деканом естественно-географического факультета, я ощущал требовательное, строгое, но справедливое отношение к работе нашего института со стороны заведующего отделом науки и учебных заведений Северо-Казахстанского обкома компартии Казахстана Касыма Джунусовича. Позднее (в 1975г.), когда меня назначили проректором по научной работе при поддержке Касыма Джунусовича, влияние его воспринималось сильнее и действеннее на все направления деятельности профессорско-преподавательского коллектива.

Касым Джунусович принимает непосредственное участие в становлении материальной базы и формировании научно-педагогических кадров института. Постоянно ощущалась его помощь в моей непосредственной работе по развитию науки и подготовке кадров через аспирантуру и докторантуру в различных вузах СССР. Его конструктивные предложения помогали эффективно организовать работу в вузе.

Значительное содействие было оказано Касымом Джунусовичем при заключении шефского договора МГУ им. М. В. Ломоносова над Петропавловским пединститутом. В то время это было прорывным проектом, так как заключение такого документа позволительно было лишь для университетов, и около 30 университетов из всех республик СССР стояли тогда в "очереди". Такой договор позволил многим преподавателям института пройти аспирантуру при МГУ и защитить диссертации.

После выхода на пенсию Касым Джунусович работал в пединституте и внёс значительный вклад в улучшение работы отдела кадров и заочного отделения. Будучи на пенсии, он поддерживает связь с коллективом Северо-Казахстанского университета им. М. Козыбаева, интересуется его жизнью, обменивается личным опытом по актуальным вопросам, как ветеран Великой Отечественной войны выступает на встречах со студентами.

Касым Джунусович - прекрасный семьянин, вместе со своей супругой Иранбагы Жазитовной воспитали и дали достойное образование всем детям. Жанылжан - доктор наук, профессор; Булат - врач высшей категории; Ботагоз - кандидат наук, доцент; Мурат имеет высшее экономическое образование. В данное время Касым Джунусович активно участвует в воспитании внуков и правнука.

Сегодня особый юбилей: Касымом Джунусовичем пройдено 85 лет жизненного пути. Есть основание для радости, оптимизма и удовлетворения, что судьба подарила возможность учиться, найти преданную заботливую спутницу жизни, создать семью и воспитать прекрасных детей, продолжить род во внуках и правнуках.

Лично для меня Касым Джунусович является старшим, по-отцовски заботливым, мудрым и доброжелательным человеком. Семья Некрасовых горячо и сердечно поздравляет Вас с юбилейным годом и желает доброго здоровья, жизненной устойчивости, замечательной и ясной погоды в Вашем доме, семьях детей и внуков.

Многие лета Вам, глубокоуважаемый Касым Джунусович!

КАНАЕВА Тамара Михайловна,
кандидат исторических наук,
доцент СКГУ им. М. Козыбаева

НАСТАВНИК МОЛОДЕЖИ

Отмечая 85-летний юбилей уважаемого Касыма Джунусовича, следует отметить, что 50 лет он тесно связан с деятельностью теперь Северо-Казахстанского государственного университета им. М.Козыбаева.

В далеком 1949 году он был одним из лучших выпускников Петропавловского учительского института. Затем, в течение многих лет курировал работу Петропавловского педагогического института. Являлся заведующим отдела науки, образования Северо-Казахстанского обкома партии. При его заинтересованной поддержке были реализованы многие начинания ректора института Канаша Шакеновича Шакенова.

Прежде всего, это укрепление и расширение материально-технической базы пединститута. Возведение первого и второго учебных корпусов, когда при его участии решались не только вопросы строительства, но и был создан архитектурный ансамбль данных корпусов. Строительство студенческих общежитий, забота о бытовых условиях студентов и подготовка учителей для сельских школ.

В середине 70-х годов он просматривал личные дела абитуриентов, направленных на подготовку в Ивано-Франковский пединститут. Участвуя в отборе абитуриентов, лично беседовал с каждым, убеждая в необходимости обучения.

Забываясь о кадровом потенциале Петропавловского педагогического института, поддержал инициативу Канаша Шакеновича о целевой подготовке через аспирантуру МГУ им. М.В. Ломоносова высококвалифицированных кадров.

Среди тех, кто успешно прошел подготовку были Шкурко А.Ф., Косых М.Ф., Канаева Т.М., Самойленко Е.В., Христюлюбский В.П., Казиев С.Ш., Шакенова Т.К. и многие другие. Уровень квалифицированных кадров в вузе достигал 35% от всего преподавательского состава.

Значительные улучшения в 70-80-е годы происходят в сфере жилищно-бытовых условий профессорско-преподавательского состава старейшего учебного заведения северного Казахстана.

Участвуя в работе Всесоюзных семинаров-совещаний, проходивших в Москве, ректор вуза Шакенов К.Ш. и заведующий

учебным отделом обкома партии Джунусов К.Д. находили время для встреч с аспирантами МГУ, интересовались успехами в обучении.

Впоследствии, будучи на пенсии, К.Д. Джунусов возглавлял работу заочного отделения Петропавловского педагогического института.

Семья Касыма Джунусовича тесно связана с жизнью вуза. Исторический факультет закончила его супруга Дюсенева Иранбагы Жазитовна. В качестве преподавателей в разное время трудились его дети: Жанылжан Касымовна, Ботагоз Касымовна, Мурат Касымович. Лицей при СКГУ закончила его внучка Карлыгаш.

Заинтересованность в повышении уровня преподавания в вузе являлась одним из его жизненных принципов. Сам Касым Джунусович постоянно работал над расширением сферы знаний, собрал богатую семейную библиотеку, которая помогала ему как в работе, так и в воспитании детей и внуков, у которых сформировал стремление к постоянному обновлению знаний.

Доктором наук, профессором, академиком стала его дочь Жанылжан Касымовна, докторскую степень имеет Ботагоз Касымовна, высокий профессиональный уровень у врача-кардиолога Булата Касымовича и экономиста Мурата Касымовича. Значительных достижений в профессиональной сфере достигли внучки.

Своими успехами семья Джунусовых обязана родителям - Касыму Джунусовичу и Иранбагы Жазитовне.

В своем выступлении на торжественном заседании, посвященном 70-летию СКГУ, Касым Джунусович назвал вуз «Храмом науки». Тем самым он определил положительные изменения в развитии университета в настоящее время и его роль в формировании высококвалифицированных кадров для северного Казахстана. Сам юбиляр проявил скромность в оценке своего вклада в развитие образования в области, но по роли, которую играли партийные органы в советское время, мы понимаем, что честность, стремление к постоянному совершенствованию образования были для Касыма Джунусовича теми слагаемыми, которыми характеризовался весь его трудовой путь.

БІЛІКТІ БАСШЫ БОЛДЫ

Қасым Жүнісұлының облыстық партия комитетінде ғылым және оқу орындары бөлімінің меңгерушісі болып істеген уақыты (1967-1985 ж.ж.) облыс оқу-ағарту саласының даму, өрлеу уақытымен тұспа-тұс келді. Атап айтар болсақ, қазіргі облыстағы мектептер ғана емес білім беру саласындағы мекемелер үйлерінің 80 пайыздан астамы осы кезеңде салынды десек, шындықтан ұзап кеппейміз. Облыс мектептерінің материалдық базаларының жақсаруымен қатар осы кезеңде оқушы жастарға білім берудің ең өзекті мәселелері іске асып жатты. Мысалы, жастарға міндетті орта білім беру заңы қабылданып, ол ойдағыдай іске асып орындалды. Оқытудың кабинеттік жүйесіне жаппай көшу үдістері де осы уақытта атқарылды. Оқушылардың өндірістік бригадаларын ұйымдастыру істері, мектептерде ыстық тамақ ұйымдастыру, мектеп-интернаттарда тәрбиенің Макаренко әдістерін пайдалану да осы кезеңде атқарылған еді. Облыс мектептерінде атқарылған осы сияқты іс-шаралардың іске асуына Қасым Жүнісұлының тікелей басшылығы, ықпалы, сөз жоқ болды.

20 жылдан астам уақыт Жамбыл ауданының оқу бөлімінде мектеп инспекторы, аудан оқу-ағарту саласы қызметкерлері Жәсіподағының төрағасы болып қызмет атқарып жүрген кезімізде Қасым Жүнісұлымен жиі кездесіп жүрдік.

1970 жылы Преснов ауданынан бөлініп шыққан Жамбыл ауданының мектеп үйлері сын көтермейтін жағдайда болатын. Жаңа аудандағы 33 мектептің біреуі ғана, Озерный орта мектебінің үйі типтік жобада болатын. Благовещенка орта мектебі 5-6 жыл бойы салынып, қаражат болмай, құрылысы тоқтап қалған. Кей мектептер құлап қалудың алданда ғана болатын. Үш ауысымда оқитын сынып бөлмелері темір пештермен жылынатын мектептер де болды.

Аудан мектептерінің осындай жағдайын білетін Қасым Жүнісұлы ауданымызға жиі келіп көмектесіп отыратын.

Ауданға келгенде алдымен аудандық партия комитетіне емес, оқу бөліміне ат басын тірейтін. Жағдайымызды біліп, аудан басшыларына қандай ұсыныстарымыз бар екенін біліп алып, ол мәселені жоғары жақтың алдына қойып отырды.

Бұл кісінің көмегімен аудан басшыларының алдына қойған ұсыныстарымыз орындалып жататын. Сондықтан бұл кісінің бізге келгеніне қуанып қалатын едік.

Осы жылдар ішінде ауданымызда типтік жобада 11 орта мектеп және «ош.с. 100» типінде 14 тоғыз жылдық мектеп үйлері салынды.

Аудан педагогикалық ұжымының қол жеткен үлкен табысы 1981 жыл болды. Жамбыл ауданы халық ағарту жұмысының селолық аудандар арасында бүкілодақтық социалистік жарысының жеңімпазы болып, одақтың ауыспалы қызыл туын жеңіп алды. Оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыру, мектептердің материалдық базасын жақсарту бойынша сол кездегі республикамыздағы 400-дей ауданның алдына шығу – үлкен жеңіс. Ол кезде социалистік жарыстың шартын орындау оңай емес еді. Сонда да ауданның көрсеткіші осыған лайық болды. Одақтың осы ауыспалы қызыл туын аудан педагогикалық ұжымына Қасым Жүнісұлы оз қолымен табыс еткен еді.

Облыстық оқу бөлімінің айына бір рет өтетін Кеңес мәжілісіне жиі қатынасатын едік. Президиум столының жоғары жақ шетінде отыратын Қасекең қаралып жатқан мәселенің түйінін айтып, көпшіліктің көңілінен шығатын еді. Әр ұсынысты байыппен пайымдайтын, білікті басшы болды.

ОРЛОВА Лидия Николаевна

пенсионерка,

в 1965-1975 гг. – заместитель председателя
Северо-Казахстанского облисполкома

СЕРДЕЧНО ПОЗДРАВЛЯЮ С ЮБИЛЕЕМ!

Североказахстанцы знают, что Касым Джунусович Джунусов, участник Великой Отечественной войны, внес достойный вклад в развитие народного образования, здравоохранения, социальной сферы области. Его трудовой стаж – 50 лет.

После ухода на заслуженный отдых, активно включился в общественную работу. В ноябре 1989 года заместитель председателя областного совета ветеранов В.В. Самойленко, зная характер Касыма Джунусовича, его доброжелательность, душевность, внимательное отношение к людям старшего поколения, предложил ему и мне организовать в областном центре Клуб ветеранов. Мы поддержали его предложение и 25 декабря провели первое заседание клуба, на

котором присутствовало 30 человек. Виктор Владимирович проинформировал присутствующих о целях и задачах клуба, предложил избрать членов совета, руководство. Председателем совета единогласно был избран Касым Джунусович, заместителем – я. И вот он бессменно возглавляет клуб почти 20 лет. Членами клуба «Ветеран» стали бывшие работники народного образования, здравоохранения, правоохранительных органов, партийные, советские, профсоюзные работники, рабочие и другие. С учетом предложений и пожеланий составили план работы с указанием времени и ответственных за выполнение задуманного. Местом работы клуба определили областной культурный центр, где был выделен теплый, светлый кабинет и уютное кафе.

На протяжении всех лет в праздники дети приветствуют членов клуба, дарят поделки, изготовленные своими руками, радуют выступлениями художественной самодеятельности. С большим вниманием пенсионеры слушают выступления врачей, юристов, работников бытового обслуживания и др., задают вопросы и получают на них ответы. Интересно проходили встречи с артистами областного драматического театра, с местными писателями, поэтами, работниками архивов, библиотек и т.д. Надолго запомнятся пенсионерам экскурсии по Петропавловску, музеям, выставкам, праздничные мероприятия на улицах и площадях города. Полезными были встречи за круглым столом с известными людьми города и республики, музыкантами, артистами, молодежью, которые проходили в областной библиотеке им. С.Муканова.

Всем составом клуба посетили замечательный ботанический сад, где нас встретил Р.Х. Рязапov, организовал экскурсию. Подавляющее большинство впервые увидели растения тропиков, субтропиков, полупустынь, ознакомились с музеем. Потом пригласили всех отведать ароматный чай, да еще из сверкающих самоваров. Поделались своими впечатлениями, поблагодарили за теплый прием, а двум именинницам Равиль Хасанович преподнес букеты цветов. И эта встреча с ним была не единственной.

Касым Джунусович любит природу, землю и, пока позволяло здоровье, он с супругой Ириной Жазитовной, с которой дружно и счастливо живет 59 лет, с любовью работал на своем дачном участке, выращивая замечательные фрукты, ягоды, овощи. Осенью из них умелая и гостеприимная хозяйка Ирина Жазитовна готовила соленья, маринады, варенья, соки, и в этом ей помогали супруг и дети. Так и должно быть в дружной семье, у хорошего семьянина, заботливого мужа, отца, деда и даже прадеда. И это я знаю не понаслышке, ведь я

многие годы жила на одной лестничной площадке с этой большой и дружной семьей. Была я и в гостях на даче, где хозяева радушно встречали за дастарханом с вкусно приготовленными блюдами, в том числе из того, что выращено ими своими руками. Вероятно поэтому ежегодно перед началом дачного сезона в клубе с рекомендациями выступали заслуженные агрономы Казахстана Р.Х. Рязатов и Н.В.Ерофеев. После их выступлений для дачников продавали семена, саженцы по сниженным ценам, а осенью устраивали выставки «Дары природы», победителям вручали призы.

Трудности в работе клуба ветеранов, конечно, были, ведь никакого финансирования не было. Но Касым Джунусович проявил свои способности. С помощью областного совета ветеранов, лично В.Самойленко, вручали членам клуба бесплатную подписку на областные газеты, билеты на посещение спектаклей областного драмтеатра, на концерты, в кинотеатры и др. В этом ветераны видели заботу о них. Об этом все время говорит Президент Республики Казахстан Нурсултан Абишевич Назарбаев, который еще раз обратил внимание на людей старшего поколения в своем «Послании народу Казахстана» в феврале 2009 года.

Уважаемый Касым Джунусович! Позвольте мне сердечно поздравить Вас с юбилеем и пожелать Вам, Вашей семье и всем, кто Вам дорог здоровья, неиссякаемой энергии, успехов и счастья в жизни!

ТАСЕМЕНОВ Жамбыл Сергазинович,
Почетный мастер спорта СССР
Почетный деятель спорта
Республики Казахстан,
Почетный гражданин
Северо-Казахстанской области

МОЙ НАСТАВНИК - ҚАСЫМ АҒА

Қасым аға я знаю с ноября 1967 года, когда меня – солдата Советской Армии как Почетного гостя, призёра Спартакиады народов СССР, кандидата в сборную Советского союза пригласили на турнир по Греко-римской борьбе, посвященный памяти Героя Советского Союза, нашего земляка Искака Ибраева. Касым Жунусович был в то время Президентом Федерации борьбы Северо-Казахстанской

области. В турнире принимали участие борцы со всей нашей Республики, а также с Украины, Российской Федерации. Благодаря Касыму Жунусовичу все вопросы организации: встреч, размещения команд, финансирования и места проведения были решены, и турнир прошел на высоком уровне. Все участники были довольны и написали отзывы в Республиканский комитет по физической культуре и спорту.

На основании этих отзывов в следующем году турниру, посвященному Исаку Ибраеву, дали статус международного значения и участникам, занявшим первое место по весовым категориям, присваивали звание Мастер спорта СССР. Так, на данных турнирах выполнили норматив Мастера спорта СССР Темиртас Альжанов, Уалихан Нуркеев, Михаил Кромин, Василий Лисяной, Николай Безруков, Василий Речкин, Сергей Эдлин.

Большим толчком в развитии греко-римской борьбы в области были инициативы Вик Виктора Давыдовича – Председателя областного Совета ДСО «Енбек», который, предварительно переговорив с Председателем завкома бывшего Мясокомбината, решил оборудовать в подвале строящегося 5-ти этажного дома по улице Каманина зал борьбы размером 60х10 метров. Когда этой идеей поделились с Президентом Федерации борьбы, заведующим отделом науки и учебных заведений Обкома партии Джунусовым Касымом Жунусовичем, то он поддержал это предложение и сразу же помог. Он переговорил с Заведующим Горono Юндиным И.А. и попросил решить вопрос по открытию детско-юношеской спортивной школы Горono и назначить директором Вик В.Д., а заведующим учебной частью Нуркеева В.К., выпускника Петропавловского педагогического института, мастера спорта СССР по греко-римской борьбе. Тренеры этой школы борьбы стали повсеместно в учебных заведениях города организовывать секции борьбы и не только в областном, но и в районных центрах области. Таким образом, греко-римская борьба стала доминирующим видом спорта в Северном Казахстане. Из вчерашних мальчишек выросли Мастера спорта СССР, защищавшие честь города, области, в республиканском масштабе. Отдельные борцы: Кайманов Г., Нуркеев У., Матвеев А., Речкин В., Левчук В., Картавенко Н., Сагындыков Т., Коротков П., Акмагамбетов К., Дауренбеков Ж. входили в основной состав сборной нашей Республики.

В 70-е годы меня на областной конференции избрали членом президиума Обкома комсомола и утвердили Заведующим отделом спортивной и оборонно-массовой работы. И в то время я ощущал большую отеческую заботу заведующим отдела Касыма Жунусовича.

Он постоянно помогал, спрашивал о работе и подсказывал, как лучше провести то или иное мероприятие.

Однажды, когда я пришел с предложением провести среди учащихся школ области соревнования «Золотая шайба», «Кожаный мяч» и военно-патриотические игры «Зарница», «Орленок», он сразу позвонил заведующему Облоно Сакун В.И. и попросил эти соревнования включить в календарные планы спортивных мероприятий области и поддержать финансированием.

В результате в области активизировалась эта работа, и соревнования приобрели массовый характер, и как следствие, результаты не заставили долго ждать. С 1971 по 1973 годы наша детская дворовая хоккейная команда была победительницей в Республике и призером Всесоюзных соревнований.

По инициативе Касыма Жунусовича тренеры и команды победителей хорошо поощрялись, так тренер хоккейной дворовой команды «Авангард» инженер завода имени Куйбышева В. Леви был награжден Почетной грамотой Облспорткомитета и ценным призом, а члены команды получили новую хоккейную форму.

В 1974 году по рекомендации Касыма Жунусовича меня из Обкома комсомола перевели в систему профессионального технического образования, начальником которого работал Любых Семен Маркович. На первой беседе Семен Маркович обрадовался моему согласию и сказал: «К нам пришел заместитель – «звоночек» и отличный спортсмен».

А Касым Жунусович предупредил меня, что участок работы очень сложный и ответственный, что постоянно надо бывать в учебных заведениях ПТУ, вникать в их работу, работать с кадрами, знать проблемы и постоянно помогать им.

Касым Жунусович постоянно присутствовал на учебно-методических советах, августовских конференциях, и всегда внимательно слушал, записывал проблемы и просьбы выступающих, директоров ПТУ, руководителей базовых предприятий. А затем строго спрашивал об их исполнении.

Судьба столкнула меня с ним и дальше, когда меня назначили начальником областного управления физического воспитания. С группой методистов, купив спортивный инвентарь, мы организовали поездки по дальним сельским школам, где проводили открытые уроки, показательные выступления, дарили мячи, лыжи, хоккейные клюшки и книги по методике преподавания уроков физкультуры.

Спустя некоторое время меня вызвали к Касыму Жунусовичу, который сразу принял меня, подробно расспросил о работе, а затем спросил: «Что ты натворил?». Я опешил, потому что с моей стороны никаких проступков не было. А он, присутствуя на партийной конференции бывшего Ленинского района, услышал хвалу Аскара Игибаева – директора Николаевской средней школы, Заслуженного учителя Казахской ССР, кавалера Ордена Ленина, в мой адрес о том, что за 40 лет работы его педагогом, он встретил гостей, которые не проверяют, а показывают методические приемы, рассказывают о новинках, и дарят школам подарки. Касым Жунусович, с доброй отеческой искоркой в глазах рассмеялся и, покивав головой, немного помолчал, и сказал «собака!». Это было его ласковым выражением одобрения, согласия и любви.

Вот такой внешне суровый, неприступный, молчаливый, но очень добрый, умный, всегда отзывчивый - мой наставник Қасым аға.

МҮСАБАЕВ Қырғыз,
өлкетанушы

«ҮСТАЗ ҮЛКЕН ТҮЛҒА»

Мен мақала жазарда Мұқағалиды аттап кепеуші едім:

Соғыстан соғыс...

Соғысқан кімдер?

Есінде досым, сені мен біздер

Болса да ісің ағат тым,

Амал не, маған оқ аттың

Соғыстан соғыс...

Соғыстың, досым, неліктен?

Сөзіне ердің фашистің

Мас болып қанға желіккен

Алдады фашист сені де,

Әкелді қайғы еліңе...

«Қырық жыл қырғын болса да ажалды өлер» деген мәтел бар, осындай қантөгіс соғыс майданынан неше рет жанын пайда еткен, жараланған жансыз болып қалған қайсар Қасым ағамыз әлсін-әлсін неміс фашистерін қайткенде тоқтатуға жанын аямаған ағамыз бүгіндері өз жанұясының ішінде, жолдастарының ортасында шүкіршілік жасап шалқып жүр, маусымда ер жасы 85-ке толғалы отыр.

Мерей тойыңыз мерейлі болып жасай беруіңізге тілектеспіз!

Отанымызды отты жылдары аман алып қалуға ат салысты, кәнтөгіс қилы заманда, қар жамылып, мұз жастанған заманда, қан майданда қалып қоймай елге Қасым ағамыз оралған заманда, бұдан артық ерлік бар ма? Міне осындай өмір мен өлім арпалысқан заманда Қасым ағамыз өз өмірінде жеке басындағы қиыншылықтарды жеңе білді.

Мен Қасым ағаны білгеніме 40 жылдан асып кетті. Ағайдың үлгілі ұстаз болғанын да жақсы білемін, әсіресе облыстық партия комитетінің үгіт-насихат бөлімі меңгерушісінің орынбасары болып істегенінде. Ұзақ жыл обкомның ғылым және оқу орындары бөлімінің меңгерушісі қызметінде ұстаз әрі тәлімгер болғандығы есімде.

Ол білім беру саласында алғаш араласқан шақта бүкіл облысымызда 20 шақты ғана типті орта мектеп болса, 80-ші жылдардың ортасында 150 кеңшар мен ұжымшардың барлық орталық қоныстарында осы заманғы орта мектептер сән түзеліп, білім кәуәсірімен сусындатып, балабақшалар да бұл жылдары қаулап өсіп кеткені белгілі.

Қасым ағайдың өзі айтқандай, оның қарауында болған денсаулық сақтау саласында да елеулі жұмыстар атқарылғаны белгілі, әсіресе, осы жылдары денсаулық сақтау салаларын дұрыс жолға қоюға қаладағы қорғаныс министрлігінің кәсіпорындары көп көмек бергенін тілге тиек қылады. Ағайдың қызмет істеген жылдары барлық аудан орталықтары, ауруханалар ашылып, кішігірім қазақ ауылдарында да адамдар денсаулығына көмек беретін, дәрі-дәрмек сататын пункттердің болғаны рас.

Қасым ағайды жақсы білуіме себепкер болған жағдай: менің қайынағам Қанаш Шөкенұлы болатын. Қанаш Шөкенұлы мен Қасым Жүнісов егіз қозыдай бірге өсіп, бітене қайнасып кетіп еді. Бірі аға, бірі іні болып, бірі обкомның ғылым оқу орындарын басқарса, екіншісі институттың ректоры болып еді. Бірін бірі іздеп, өзара ортақтасып, тіл табысып, бірін-бірі толықтырып тұрғандай еді.

Міне, осы Қанакең үйінде осы өңірдің інжу-маржаны бір-бірімен кездесіп, пікірлесіп, сөйлесіп, талай ақылгөй әңгімелерін де естіген едім. Кейде мен осы ағаларға ас бергенде, асаба (тамада) болған едім. Сондықтан толық сеніммен айта аламын, жаза аламын. Метафора тілінде айтсам, мәуелі бәйтеректің ең басында Қасым ағам отыратын, қос қанатының астында, мәуелі бәйтеректің әр бұтағында бір-бірден асыл да, ардақты ағаларымыз отыратын-ды.

Мәуелі бәйтеректе, Қасым ағамыздың оң қанатында: облыс атқару комитетінің бастығы Ніл Ағдамұлы Болатбаев, соның жанында қаламыздағы жалғыз жоғарға оқу үйінің (институттің) ректоры Қанаш

Шөкенов, ал Қасым ағаның сол жақ қанатында: облыстық партия комитетінің хатшысы, кезінде Киев университетін тәмәмдаған, неміс тілін жетік меңгерген украин халық ансамблінің әншісі болған, сөзге өте шешен Әнуәрбек Нәжімидтенұлы Шманов еді, оның жанында кезінде Микоянның ақылшы-кеңесшісі (советнигі) болған Латын Америкасы елдерінің патриот-ақыны Хосе Мартиннің поэмасын жатқа білетін Әбдіғали Баженов отыратын. Осы ел саңлақтарының дәл ортасында ойлы сөздерімен мейірлі, әрі сүйкімді көздерімен Қасым ағам отыратын. Бәрі сыйлап, қолпаштап ортаға отырған соң, сайдың тасындай терілген аялы да асыл ағаларымыз Қасекенді өте құрметтейтін, сыйлайтын. Тосын адамға бұл құрмет пен сыйлық берілмейді ғой. Пайымды да парасатты, ақылгөй, абыройлы азамат Қасым ағай -- көптің құрметіне бөленген адам.

Қан майданнан аман оралған Қасым ағамыз қайсы бір карттарша қол қусырып отыра алмайды. Әр уақытта еңбекке араласып, тиыштық таппайды. 1989 жылы Қасекеннің бастауымен облыстық ардагерлер кеңесінің мәдени-ағарту комиссиясының жанынан «Ардагер» клубын ашты.

Қасекен майдандағы ерлігі мен елдегі ерен еңбектері елеусіз қалған жоқ. Ағамыздың омырауында «Қызыл Жұлдыз», екінші дәрежелі Отан соғысы, «Халық достығы», «Құрмет» ордендері мен 20 медаль жарқырайды. Қасым ағай жанұясы көпке үлгі етерлік Иранбағы тәтей екеуі тату-тәтті 59 жыл тұрмыс құрған, үлкен қызы Жаңылжан-саясаттану ғылымдарының докторы, Болаты – жоғары дәрежелі дәрігер, Ботагөзі – биология ғылымдарының кандидаты, Мұраты – Алматы қаласында тұрады, коммерцияда жұмыс істейді.

Асыл да ардақты ағамыз Қасым Жүнісовке көпшіліктің көп жасауына тілектеспіз.

АҚ ТІЛЕК

Жеңгеміз Иранбағы Жазит қызы маған сәлем жіберді. Ағай биыл 85 жасқа келеді; естелік жазайын деді. Естелік жазайын десем, қолым жүрмейді, не жазарымды білмей көп ойландым, біраз толғанып жазып отырмын .

«Ағасы бардың жағасы бар, інісі бардың тынысы бар, баласы бардың панасы бар» - деген мақал есіме түсті.

Қасымжан ағамның өмір жолы өте ауыр болған. 1921 жылы жұт, 1930-32 жылы ашаршылық, 1941-45 жылы Ұлы Отан соғысы, 1941-42 жылдың Ұлы Отан соғысына, біздің ауылдан 80-ге жуық азамат аттанды. Олардың арасында екі ағасы - Шәкібай мен Бәкібай, Қасым аға болды.

Ауылда кәрі ақсақалдар мен әйелдер қалды. Төрт жыл бойы әйелдер сиырмен жер жырттып, шөп шапты. Содан құдай жазып, фашисті тізе бүктіріп, жеңіске жеттік. Әскерден ағаларымыз келе бастады, көбі майдан шебінде қалды.

1947 жылы Қасым аға майданнан оралды, онда мен 10 жаста едім. Ауылда біраз ай істеп, (Ауылда өмір өте ауыр, масақ, жуа теру т.б.) күзде Қызылжарға барып, мұғалімдер институтына түседі; бітіріп шығып, тарих пәнінің мұғалімі болған. 1954-85 жылы қалалық және облыстық партия комитетінде қызмет атқарған. Отыз жылдай өмірін жоғарғы және орта арнаулы білім берудің және денсаулық бөлімін басқарған. 1958 жылы жеңгеміз Иранбағы Жазитқызына үйленген. Екі ұл, екі қыз тәрбиелеп өсірген. Бәрі де өнегелі, білімді. Бәрі жоғарғы білім алып, өмірден өз орындарын тапты. Үлкен қызы - Жаңылжан, ғылым докторы, профессор. Екінші қызы- Ботагөз, ғылым кандидаты. Күйеу бала, проректор; Павлодар Мемлекеттік Университетінің Кафедра меңгерушісі. Ұлы Болат – жоғарғы санаттағы дәрігер-кардиолог; Қызылжар қаласында тұрады. Кенже ұлы Мұрат – экономист. Қасым аға – қазір 85-те. Ұлы Отан Соғысының екінші топтағы мүгедегі, республикалық дәрежедегі зейнеткер, отставкадағы полковник. Немере, шөберелері бар.

Талай лауазымды қызмет атқарса да, табиғи қалпынан аумаған адам. Ағамыз қандай қызмет биігіне көтерілсе де, кісілік, зиялылық қалпынан өсте айнамаған. Өзімен әңгімелескен сайын парасаттылықтың тылсым тереңіне бойлағандай, ерекше бір әсерді бастан өткізесің.

Қазір осындай жасқа келген ағамызбен қарым-қатынас жасап тұрамыз. Ұзақ жылғы еңбегі ескерусіз қалған жоқ. Кеуде толған орден

мен медальдар, министрлік пен әкімдік тарапынан алған грамоталары бар.

Сізге арналған тілегім:

Құдай жарылқасын, бай қылсын, бақ қарасын, қыдыр дарысын, аруақ жебесін. Дастарқанға береке, кең пейіл, ұзақ өмір берсін, айдан аман жылдан есен сақтасын; шайтанның шерінен, зұлымның қаһарынан сақтасын. Мың бір пәледен, жүз бір қатерден сақтасын.

Аузы қанды бөріден, қолы қанды ұрыдан сақтасын. Күле кіріп, күңірене шыққаннан, қадамы қатты төнгеннен сақтасын. Жиылған нудан, тасқын судан сақтасын, ұйытқып жанған өрттен, ыңыранып жатқан дерттен сақтасын. Изет, абиыр, бақ дәулет, рызық-нәсібіңіз арта берсін!

ҚҰДАСБАЕВ Амантай

АСЫЛ АҒА, АБЗАЛ АЗАМАТ

Өмір – өзен ағысын білдірмей, арнасын толқытпай аға беретін сынайлы. Ара-тұра өмірдің бір ірі оқиғалармен серпіліп алатыны болмаса, адам баласы күнбе-күнгі тіршілік қамымен сол ағысты елей бермейді. «Тірліктің қамы тірліктің күнін қылғытты» деп Мұқағали Мұқатаев жырлағандай, тіршіліктегі өзгерістер үнемі есте жүрмейді, алайда адам өмірінің ағысымен белгілі бір дәрежеде тұрмысының екпіні мен ырғағынан танбайды, оқиғалар ортасында жүреді, біреулермен сырласады, бөз біреуге мұңын шағады яки қол ұшын береді немесе өзі біреудің жәрдеміне жүгінеді. Бір сөзбен түйіндегенде, адамның күні екінші бір адамсыз өтпейді. Содан соң өзінің де есейіп, яки шау тартып қалғаныңды бір-ақ аңғарасың. Я болмаса алдындағы аға, артындағы іні, жалпы алғанда, қоғам, қоршаған орта осыған мойын бұрғызбай қоймайды.

Мен кейінгі кездері осыны жиі аңдайтын болдым. Оның бір себебі де бар. Ол – алдыңғы толқын ағалардың қартайып, ата жасына жеткендігінен екен. Осындай ағалардың қатары сиреп те барады. Бұл да өмір заңы. Өйткені мәңгілік ғұмыр Жер бетінен еш адамға бұйырмаған. Адамға бұйырғаны – бір мәрте ғана берілген осы ғұмырды артынан өкінішке ұрынбайтындай, соқтықпалы, соқпақты тағдырдың бұрылыс-қалтарыстарында кетпейтіндей, көлеңкесінде қалмайтындай, күнгейінде өткізуге ұмтылыс. Ал, бұл дегенің айтарға ғана оңай, әйтпесе, жүгі зіл-батпан тіршілік қой. Осы жүкті көтере білгендерге ерекше сүйсінетінім де содан.

Осындай асыл ағаның, абзал азаматтың қатарында тұлғасы айрықша танылатын адамның бірі – Қасым Жүнісұлы Жүнісов. Қаһарлы да қытымыр ұжымдастыру кезеңінде, атап айтқанда, 1924 жылы дүниеге келген аға биыл құдай берген денсаулықтың арқасында сексен бес жасқа толғалы отыр.

Сексен бес жас ілуде біреу болмаса, көп ақсақалдардың өзіне жеткізбес белес іспетті өмір кезеңі ғой. Осы жасқа келіп отырған Қасекене әлі де бақытты да берекелі ғұмыр тілеймін.

Әрбір ірі дәрежелі қызметкер тәрізді Қасым аға да ауылдан шығып, аймаққа танылды. Қазіргі Аққайың ауданындағы Аралағаш ауылында туған Қасекен оқудың, білімге құштарлықтың, өмірде өз жолын табуға талпыныстың арқасында есімі өңірімізден асып, елімізге әйгілі болды.

Жиырма жеті жасында Қызылжардың мұғалімдер институтын бітірген Қасекеннің бойынан танылған ізгі бір қасиеті – қабілеттілігі еді. Аса орнықты, күйма-құлақ алғырлығы оған деген ілтипат пен ықыластылықты арттыра түсіпті. Сол кездері партия жергілікті ұлттан шыққан білікті кадрларды іріктеп, орналастыруда осы Қасым Жүнісұлы сынды жас азаматтарға назар аударды.

Осы мақсатпен ол арада он бес жыл өткенде мұғалімдік мамандығына қоса, 1966 жылы Алматының Жоғары партия мектебін бітіріп шыққан.

Егер бұл оның өмір жолындағы азаматтық ұмтылысы десек, жап-жас кезінен ұжымшар жұмысына араласып, 1942 жылы өскер қатарына шақырылғанша он сегіздегі өрен өмірдің алғашқы сынағы – еңбек майданына араласты. Ал бұл уақыттың қан майдан жүріп жатқан Ұлы Отан соғысы кезі екені белгілі ғой.

Сол 1942 жылы ол Ташкент маңындағы Шыршық қалашығында орналасқан пулемет училищесінде өскери машық алып, Термез қаласында соғыс қимылдарына жаттыға түседі де, келесі жылы қанды қырғын ортасы – майданға жол тартады.

Соғыстың аты – соғыс. Өлім де, жаралану да онда таңсық емес. Осылай болды да. Әрине, соңғысын айтқанда. 1944 жылы Курск иініндегі шайқаста жиырма жасар жігіт ауыр жараланды. Алайда соғыс сапарлары мұнымен тамамданған жоқ. Қасым аға Жапонияның Квантун армиясын талқандауға қатысып, батыста аяқталған соғысты Шығыста жалғастырды. Сөйтіп, 1947 жылы ғана қаруын тапсырыпты.

Бейбітшілікті – өздері ғана қорғап қалған тыныш өмірді одан өрі жалғастыру керек. Осы мақсатпен жас майдангер Есіл ауданындағы Ильинка орта мектебіне мұғалім болып орналасады. Сол уақытты жоғарыда атап кеткен Қызылжар мұғалімдер институтын таусып, жас ұрпаққа саналы, сапалы білім беру мақсатын көздейді.

Алайда партиялық оқуға жіберілгендіктен осы салада қалғанына кейін өкінген жоқ. Жасыратын несі бар, қабілеті жетіп, жігері жалындап лаулап тұрғанда, ірі қызметті неліктен атқармасқа?! Қасекең осы қабілетімен танылды. Ол облыстық партия комитетінің оқу орындары бөлімінде ұзақ жылдар басшылық етті. Өзіміз де ел басқарып қызмет еткен өмірлік тәжірибемізден білеміз ғой, бір қызметкердің өз саласының мықты маманы болуы басшылықтың оған деген ілтипатын, сыйластығын арттырады. Басшылар ондай адамды құрмет тұтады. Мысалы, сол жылдары облыстық партия ұйымын басқарған Василий Петрович Демиденко мен облыстық атқару комитетінің төрағасы Ніл Әлғанұлы Болатбаев Қасым Жүнісұлына осындай ілтипатты көзқараста.

Біреуді жақсы танып білмейтін адам ол жайлы лебіз айта алмайды ғой. Егер мен Қасекеңе осындай мерейтойына орай мақала жазып отырсам, бұл – оны жақсы білетіндігімнің айғағы емес пе?!

Осы айтқанымдай, менің өмірімде Қасекең салған із жоқ дей алмаймын. Иә, бүгіндері сол балаң шағым көз алдымнан елес беріп өтуде.

1962 жылдың жазы болатын. Сонда Қазақ мемлекеттік университетіне оқуға түсуге ниеттеніп, Қызылжардағы облыстық партия комитетінің оқу-ағарту үйіне келгенмін. Өйткені, университетке емтиханды осы жерде алатын болып ұйғарылылты. Келсем, осы оқу-ағарту үйінің меңгерушісі Қасым Жүнісов екен.

Қасекең ҚазМу-дің оқу-кеңес орталығының оқытушысы болып шықты. Маған осы кісіге КСРО тарихы пәні бойынша емтихан тапсыруға тура келді. Сырт қарағанда сұсты, үнсіз көрінетін Қасым ағайдың жаны жомарт, мәрт азамат екенін кейін аңғардым.

– Айналайын, жолың болсын! Емтиханыңды жақсы тапсырдың, білімің лайық екеніне көзім жетті. Болашағың бар жігіт екенсің, - деген ағалық жылы лебізі қанаттандырып жібергені сондай, университеттің экономика факультетін түспей тұрып бітіргендей болдым ғой.

Қасым аға облыстық партия комитетінің бөлім бастығы болғанда, жас інілерге көз қырын салып, үнемі қамқорлық көрсетіп, қолдап келді. Әрине, аға көңілінен шығу үшін өзің жақсы, парасатты болуың керек қой. Үлкенге ілтипат көрсетіп, қажет жерінде оған да інілік парыз жасап қызмет қылғаннан кішірейіп қалмайсың. Осындай екіжақты сыйластық орнығып, мен алты жыл Возвышен аудандық атқару комитетіне төрағалық қызмет атқарғанда, жақсы да жақын араластық. Қасым ағаның тұла бойындағы бір тамаша қасиеті – асқан орнықтылығы. Ол еш уақытта жедел шешім қабылдамайтын, бәрін салмақтап, оймен таразылап алатын. Әсіресе, адам тағдыры, болашағы

шешілетін тұста ол аса сабырмен қарап, қиын мәселенің өзін жеңілдетуге ұмтылатын және де біреу туралы теріс пікірге жаны қас екенін аңғардым. Өсек, ғайбат әңгіме оған жат еді. Мұндай бір көңірсіген яки шикі әңгіме шыға қалса, Қасым аға ол жерде тұрмайды. Осының өзі оның мейлінше адалдығын, аңғарымпаздығын білдіретін. Сондай-ақ, кейде жасын, қызметін бұлдап ірісініп сөйлейтіндер кездесіп қалады ғой. Ал Қасекенді осындай сөзге яки өдетке үйір деп бір адам да айта алмайтынына өз басым кепілмін.

Оның өнегесі өз алдына бір мектеп сынды десем, асыра айтқаным болмас. Возвышенкада жоғарыда аталған қызметті атқарып отырғанда ауданның бір билік тізгіні қолымда болды. Қолға билік тиді екен деп, кеуде керіп яки ел-жұртқа немесе қарамағындағыларға дөң-айбат көрсетер болсаң, артыңнан сөз ереді. Тым қаталдық танытып, өзгелердің пікірімен санаспасаң, «Оқтау жұтқан!» дейді. Әрине, баршаның көңілінен шығам деудің реті келе бермейді ғой, бірақ арна бұзбайтын мінезбен-ақ ел басқаруға болатынын осы Қасекеннің ғибратынан ұқтым.

Қасекеннің қазақи ұстамды мінезі баршамызға үлгі болды. Ондай қасиеттерін оңаша, қызметтен бөлекше жағдайда кездесіп, сөйлескенде әбден аңғара түстім. Мұның ең қолайлы жолы шипажайларда болып, бірге дем алу ғой. Мен Қасекенмен «Оқжетпесте» отбасымызбен дем алғанда осыны сездім. Аса салмақты, өркөкіректігі жоқ, баркынды, байсалды адам ғой, ортамыздағы сыйлы ақсақалымыз бола білді және де «Мені осылай сыйлайды!, яки «Сыйлай, құрметтей түссін» демей, байыппен ұстайды өзін. Соның өзі оған деген ілтипатымызды арттыра түседі.

Мақаламның соңында осы асыл ағама арнаған мына бір жыр жолдарын ұсынғым келеді.

Абзал аға, өзісің ғой асылдың,
Ілтипатты келмейді әсте жасырғым.
Сексен бестің төрі бүгін бұйырды,
Асқары да бұйырсыншы ғасырдың.

Біздер үшін бірі болып алыптың,
Ел сыйлайтын нар тұлғанды таныттың,
Қиынынан тасаламай өмірдің,
Ортасында жүрдің ылғи халықтың.

Нар мінезбен ардақ болып елге нық,
Қанатыңыз жүрді биік сермеліп,
Сіздей асыл аға алда жүргесін,
Кейінгі біз көп қиындық көрмедік.

Кісілікпен шығып биік белеске,
Сіз жасаған жақсылықтар тек есте,
Соның бәрі тектілік қой дарыған,
Соның бәрі азаматтық емес пе!

Өмірімде ұстазыма балаған,
Кенде болмай ақылмандық сарадан,
Сексен бестің асқарынан өрі асып,
Жүз жасқа да толыңызшы, нар ағам!

ГАЙСИНА Сауле Умурзаковна,
кандидат филологических наук,
доцент Евразийского национального
университета им. Л.Н. Гумилева

ДРУГ НАШЕГО ОТЦА ДЯДЯ ҚАСЫМ

Вот уже 10 лет как ушел наш отец. Но боль в сердце не утихает по сей день. Нам всем все дорого, что связано с отцом: его родственники, соратники, друзья, книги, интересы, история, Великая Отечественная война. Петропавловск. Родной город отца. Дорог этот город нам еще тем, что живет там друг отца - Дядя Қасым. Он прошел такой же жизненный путь, как наш папа. Учился в том же институте, родное его село Арал-Ағаш недалеко от родного аула Кара-Ағаш нашего отца, также участник Отечественной войны, после войны занимался вопросами народного образования, проводил линию КПСС в жизнь.

Они часто вместе бывали на совещаниях и курсах повышения республиканского и Всесоюзного значения. Помню как вместе с папой были на учебе в Москве, жили в гостинице «Москва» возле Красной площади. После занятий они обсуждали лекции, семинарские занятия, спорили, каждый приводил свои аргументы, радовались, что хорошо выступили на семинаре, что их отметили.

Дружили и наши мамы. У дяди Қасыма прекрасная супруга, мы называем ее тетя Ира. Помню приезжала она с полными сумками продуктов для сына Булата, который учился в Целиноградском медицинском институте. Всегда заботливая, с теплотой рассказывала о своих детях. Сейчас с такой же теплотой и заботой звонит нам. Много знакомых было у родителей, но редко кто звонит нам. А тетя

Ира не забывает, интересуется детьми, внуками и внучками своих друзей. Нас согревает эта забота. Они всегда находили общий язык с нашей мамой. Делились радостями и огорчениями. Родители ездили в Петропавловск на юбилеи Иры-тете и Қасым-аға. Они приезжали к нам в свою очередь. За столом сидели долгими часами, искренние разговоры не прекращались. Вместе отдыхали на курортах, и была у них радость встреч и общения.

А затем ушла мама. На ее проводах самые лучшие, самые искренние самые добрые слова сказал дядя Қасым. Его слова стали бальзамом для наших душ. Мы живем с огромной благодарностью за эти слова. Мы поняли всю силу и мощь нашей мамы Кадаш. Когда папа остался один, дядя Қасым заезжал к нему по дороге из Павлодара. Папа так обрадовался этой встрече. Может именно дяде Қасыму он сказал, как тяжело ему без мамы. Тоска по маме забрала его через 8 месяцев. На его похороны приехал дядя Қасым. Он сидел страшно расстроенный, по его виду я поняла горечь его утраты. И сейчас прошло 9 лет. Но дядя Қасым, приезжая в Астану, обязательно заедет на могилы наших родителей. Это достойный пример для нас, пример большой, неоценимой человеческой дружбы.

Дядя Қасым! Мне режет слух слово дядя, хочется назвать другим словом, но так мы называли Вас с детства, так привычнее. Вы человек, выполнивший воинский и человеческий долг.

Большой организатор, принципиальный руководитель, с честным, добросовестным отношением ко всему, что делал. Вы нам дороги, как друг отца, который многие годы работал с ним в одной сфере, понимал его, когда нужно было поддерживал своего друга Умурзака. Искренно и сердечно поздравляем с Вашим юбилеем!

Вы относитесь к такому поколению, которое я называю особым. Ваше поколение - это наша совесть. Мы подотчетны Вам. Дай бог сохранить нам хотя бы каплю той силы духа, преданности своему делу, самоотверженности, высокой порядочности и широты ума, той душевной щедрости, мужества, терпения, что присущи Вашему поколению. Радуйтесь успехам ваших детей! Қызыкқа тоймаңыз! Нам всегда импонировали Ваша мудрость, основательность, доброжелательность, умение радоваться за близких, умение находить нужные слова поддержки в трудные моменты. Пока вы живы, нам кажется, что жив и наш отец. Долгих лет жизни Вам и тете Ире, здоровья и благополучия, на радость Вашим детям, близким, и нам - детям Умурзака!

КУЧЕРЕНКО Анна Ивановна,
Ветеран труда, журналист

"Седина на висках - это возраста царство"

СЧАСТЬЕ БОЛЬШОЙ СЕМЬИ ДЖУНУСОВЫХ

Живет в Петропавловске семья Джунусовых. Глава семьи К. Д. Джунусов - человек известный и уважаемый в нашем городе. Ветеран, инвалид Великой Отечественной войны, он и сегодня принимает активное участие в общественной жизни Петропавловска, руководит городским клубом ветеранов. Бывший педагог, партийный работник, Касым Джунусович - всегда пример для своих детей. Вместе с женой Иранбагы Джазитовной, тоже бывшим педагогом, 35 лет работавшей воспитателем в детском приемнике УВД, они воспитали четверых детей. 59 лет супруги прожили вместе в счастье и согласии. Касыму Джунусовичу – 85 лет, а Иранбагы Жазитовна в этом году исполнится 82 года

Родители по праву гордятся своими детьми. Старшая дочь Жанылжан - доктор политических наук, профессор, работает в Аппарате Мажилиса Парламента Республики Казахстан в Астане.

Дочь Ботагоз - кандидат биологических наук, доцент Павлодарского университета. В качестве обладателя гранта Сенатора Фулбрайта прошла стажировку в университете штата Индиана (США).

Сын Мурат - экономист, окончил КазГУ и аспирантуру МГУ, сейчас живет в Алматы. Приезжает к родителям в Петропавловск, нежно о них заботится.

Словно птенцы, все дети вылетели из родительского дома. В Петропавловске живет только их сын Булат, который пошел в медицину. Профессию врача выбрал по призванию. Мечтал о ней с детства и после окончания Алматинского медицинского института в 1976 г. вернулся в Петропавловск кардиологом, в качестве которого работает по настоящее время. Сегодня большая и дружная семья Джунусовых очень редко собирается вместе. Не только дети, но и внуки, получив высшее образование, разъехались по всему Казахстану. Но в особо торжественные дни каждый стремится в отчий дом.

Опубликовано в газете «Северный Казахстан» 25 октября 2002 г.

ОН ЗАЩИЩАЛ РОДИНУ И ВОЕВАЛ РАДИ МИРА НА ЗЕМЛЕ, ЧТОБЫ СМЕЯЛИСЬ ДЕТИ

Касым Джунусович Джунусов - человек известный и уважаемый в нашем городе. Ветеран и инвалид Великой Отечественной войны, он и сегодня принимает активное участие в общественной жизни. Он возглавляет клуб «Ветеран» г. Петропавловска, который работает 18 лет.

За ратные и трудовые достижения Касым Джунусович Джунусов награжден орденами Красной Звезды, Отечественной войны II степени, «Дружбы народов», «Курмет» («Почет»), медалями.

Родился Касым Джунусович Джунусов в ауле Арал-Агаш Советского района (ныне Аккайнского района) СКО в бедной семье. Отец всю жизнь пас лошадей местных богачей. Детство его - это страшный голод. В результате Касым Джунусович Джунусов лишился отца и двух сестер: умерли от голода. Чудом удалось выжить Касыму и маме. Касым окончил 7 классов Рублевской русской школы, был одним из лучших ее учеников. Юность - ее тоже не было. Учиться не было возможности, поэтому, чтобы выжить, работал в колхозе: землю пахал, косил сено, возил горючее на быках. В начале войны в колхозе остались старики, женщины и подростки, которые несли на своих хрупких, почти детских плечах трудовую ношу. Вплоть до призыва в ряды Красной армии Касым Джунусович Джунусов работал заправщиком в тракторной бригаде.

В октябре 1942 г. Касым Джунусович Джунусов был призван на воинскую службу и направлен в Ташкентское училище пулеметчиков.

Летом 1943 года 25 лучших курсантов, досрочно окончивших училище и получивших офицерское звание, отправили на фронт, бросили в самое пекло боев.

Первое боевое крещение Касым Джунусович Джунусов получил в битве на Курской дуге.

Он был командиром пулеметного взвода в составе 214 стрелковой дивизии 53-й армии Степного фронта, которым командовал маршал И.С. Конев.

Некоторые пулеметные расчеты взвода, где воевал Касым Джунусович Джунусов, за 50 дней обороны и наступления обновлялись по нескольку раз. Пулеметчики всегда на виду, и несли очень большие потери.

После победы советских войск на Курской дуге Касым Джунусович Джунусов участвует в освобождении Харькова, Полтавы, Кременчуга. В боях за эти города сложили головы сотни, тысячи наших солдат и офицеров.

- Я был ранен в обе ноги. Это было 13 января 1944 года в одном из боев при штурме одного населенного пункта, - рассказывает ветеран ВОВ Касым Джунусович Джунусов.

- Наши ушли вперед, а я, истекая кровью, около 18 часов пролежал на поле боя. Меня подобрала уже без сознания наши санитары из «похоронной» роты. Один из них оказался бывшим пулеметчиком. Он узнал меня и сразу же привез в медсанбат, а оттуда в полевой госпиталь и тут же на операционный стол. Так, по счастливой случайности, я остался жив. А то, пролежав среди трупов еще пару часов, умер бы от кровопотери, - закончил рассказ ветеран.

Через 2-3 недели после операции он был направлен в эвакогоспиталь, а оттуда в Читу, где пролежал еще 8 месяцев. По выздоровлении служил на границе с Манчжурией, где встретил День Победы, был направлен в 31-й укрепрайон Читинской области.

Когда, по договору с союзником, была объявлена война Японии, захватившей Китай, участвовал в освобождении городов Хайлара, Харбина, лишь в апреле 1947 года был демобилизован.

Вернувшись домой в родной город Петропавловск, Касым Джунусович Джунусов окончил Петропавловский учительский институт. Работал учителем истории и завучем в Ильинской семилетней школе Ленинского (ныне Есильского) района. Однако, большая часть трудовой биографии прошла в партийных органах города и области. Работал инструктором отдела агитации и пропаганды Петропавловского горкома партии, затем заведующим парткабинетом.

В 1958 году Касым Джунусович Джунусов заочно закончил исторический факультет Омского педагогического института, а в 1965 году окончил ВПШ в Алма-Ате. До 1967 года трудился заместителем заведующего отдела пропаганды и агитации СК обкома партии.

Внучка Назигуль окончила Казахский Национальный университет им. аль-Фараби (Алматы), отделение востоковедения. Изучала японский язык, была на стажировке в Японии, преподает историю Японии, кандидат политических наук.

Внучка Айгуль учится в Англии, в университете г.Свонси (Уэльс).

Правнуку Ерболату 7 лет (это внук Булата Джунусова). Ерболата любят все: и бабушка, и прабабушка, и прадедушка, и прабабушка.

И, если в песне поется «мои года - мое богатство», то ветеран войны Касым Джунусович Джунусов может с гордостью ответить: «Мои дети и внуки - мое богатство».

Касым Джунусович Джунусов ведет активный образ жизни. Он частый гость в школе-интернате для детей-сирот.

В 1989 г. по инициативе областного совета ветеранов, был создан клуб «Ветеран», которым вот уже 20 лет руководит Касым Джунусович Джунусов.

Тематика мероприятий клуба разнообразна: учитывает запросы и интересы его членов. Немало было встреч членов клуба с представителями правоохранительных органов. В клубе неоднократно выступали заслуженные агрономы Ерофеев Н.В. и Рязанов Р., который организовал экскурсию в свой сад-оранжерею, где растут экзотические растения из южных стран.

Клуб «Ветеран» сотрудничает с областной библиотекой им. С.Муканова, областным музеем искусств, театром им. Н.Погодина. Члены клуба оставили в книге отзывов областного историко-краеведческого музея огромную благодарность акиму области Т.А. Мансурову, который много сделал для его обновления и открытия музея.

Перед членами клуба «Ветеран» выступали студенты колледжа искусств, экономического, медицинского, ПТШ-5, СКГУ, педучилища, областного центра творчества детей. Во всех встречах клуба «Ветеран» активно участвует супруга Касыма Джунусовича - Иранбагы Жазитовна. Энергично проводит работу Л.Н. Орлова и другие.

Персонального пенсионера республиканского значения Касыма Джунусовича Джунусова недавно поздравили с днем рождения его дети, внуки, родственники и друзья.

Пожелаем и мы ему здоровья, счастливого долголетия и мира, ведь он воевал ради мира, чтобы радовались и смеялись дети.

*Опубликовано в газете
«Петропавловск - Казахстан»
22 июня 2007 г.*

ШИПАГЕР

Ел мақтайтын жгіттер жағымды іс-әрекетімен, парасат-пайыммен, білімдарлығымен жұртқа өнеге болғандықтан, көп ішінен дараланатына рас. Жұртшылық ондай азаматтардың адамгершілік қасиетін ұнатқандықтан марапатқа бөлейді.

Біздің қаламыздағы осындай қасиетке ие азаматтың бірі – кардиолог-реаниматолог дәрігер Болат Жүнісов. Қызылжарда оның есімін білмейтін адам кемде-кем шығар.

Болат Қасымұлы осындай қасиетке қалайша ие болды? Ол қаламыздағы екінші аурухананың ғана емес, облыстағы емдеу ісінің үздігі деген құрметке қалайша жетті? Мен қолыма қалам алып, осы бір сүйкімді азамат туралы жазуға ниеттенгенде алдымен осы сауалды ой елегінен өткіздім.

"Үяда не көрсең - ұшқанда соны ілерсің" демекші, әуелі сөзді оның әулетінен бастауды жөн көрдім. Болат - отбасындағы төрт баланың бірі. Әкесі Қасым Жүнісов бүгінде 82 жаста. Бүкіл саналы ғұмырын елге еңбек сіңіруге бағыштаған адам. Ұлы Отан соғысының ардагері әрі мүгедегі. Ол бүгін де қол қусырып қарап отырмай, қалалық ардагерлер клубын басқарады. Мұндай құрметке ары да, жаны да таза, зор үлесі бар еңбек атқарған азамат қана ие болады ғой. Ұстаз, облысымызға белгілі партия қызметкері Қасым Жүнісұлы зайыбы Ирина Жәзйтқызымен бірге өзінің төрт баласына адамгершілік, парасат, білімдарлық қасиетін дарыта білді. Осындай үлгілі отбасында туып-өскен Болат та әке ғибратына сай болуды перзенттік парызы санаған болуы керек, жасынан әулет абыройын ойлады.

Болат бала кезінен-ақ медицинаға құмартты. 1976 жылы Алматының медицина институтын тәмамдап, оның ішінде ең қиын мамандықтардың бірі - жүректі емдеу саласын таңдады. Оқудан, ізденуден жалықпайтын жалынды жас Петропавлда жұмыс істей жүріп, оқуын одан әрі жалғастыруды көздейді. Сөйтіп, Мәскеуге клиникалық ординатураға түседі. Ол осы таңдаулы оқу орнын бітірген санаулы маманның бірі. Бүд бүкілодақтық кардиологиялық орталықта оған небір әлем таныған емшілер дәріс берген еді. Солардың бірі және бірегейі академик Евгений Чазов болатын. Осы саңлақтың сабақтарын

ерінбей-жалықпай оқыған Болат жүрек ауруларын емдеуге машықтанды. Тәжірибе жинақтады, білімін молайтты. Саңлақтың ақ батасын алды.

Ол қаламыздағы екінші ауруханада 30 жылдан бері еңбек етіп келе жатса, кардиология бөлімінің ашылған күнінен бастап оның өмірі осында өтіп келе жатыр деуге болады.

- Алғашқы кезекшілігім әлі күнге дейін кез алдымда. Әй, сондағы қобалжығаным-ай! Түн ішінде жүрегі қысқан, өмірі қыл үстінде тұрған жас жігітті аман-есен сақтап қалғаным ұмытылар емес, - дейді бүгін Болат Қасымұлы.

Осыдан соң сырқатқа көзі үйреніп, кеселді емдеудің сырына жетілгенін аңғару қиын емес. Мұның өзі жай айтуға ғана жеңіл сияқты. Әйтпесе о дүниеге бір аяғын басып тұрған адамды тік тұрғызу оңай дейсің бе?! Болат Қасымұлы ажалдың уысынан арашалап қалған адамдар арамызда жүр ғой. Солардың саулығы үшін түн ұйқысын төрт беліп, "Жаны қалсын!" деп өз жанын шүберекке түйгені түсінікті болса керек. Осының бәрі жоғары санаттағы кардиолог-реаниматолог дәрігер Болат Қасымұлының күнделікті тындыратын ісіне айналған.

Маңдай терін сылып, бір ауық бой жазғанда ойына келіп сырқаттардың "Шексіз ризамын", "Төңір жарылқасын" деген алғыстары бүкіл тұла бойын сейілтіп, домбыраның ішегінде тартылған жүйкесін қалпына түсіреді.

Бірде оның қабылдауына келіп отырған адам Болат Қасымұлына:

- Мені ұмытып қалған шығарсыз? Оқасы жоқ, сіз мендей жүздеген сырқаттарды емдедіңіз ғой. Есіңізге салайын, мен сіздің бөлімшеде осыдан 15 жыл бұрын емделіп едім. Сіздің арқаңызда жер басып, тірі жүргеніме күнде тәубе деймін - деп алғысын арнаған еді.

Болат Қасымұлы дәрі-дәрмектердің аса қымбат, ал оларды сол себептен кез келген адамның сатып ала алмайтынына қатты қиналады. Қайтерсің, дәрігер болғандықтан бай, кедей демей, адамдардың бәріне жанашыр болуға тиіс. Медицинаның құдайы Гипократтың антына адалдығын осылайша іштей айғақтайды.

Ол ешқашанда "болдым, толдым" деген емес. Оқудан, ізденуден бас тартпайды. Алматыда арнайы курста оқып, кардиология ғылымының соңғы жетістіктерін игеріп қайтқаны өзінің ризығы емес пе? Бір кезде, өзінің жас шағында, ата-анасынан осындай зейіндік, мақсаткерлік төлімін қалай алса, өзі де балаларына сол қасиетті дарытып келеді. Үлкен қызы Ақбота күйеу баласы Сажармен бірге университет тамамдап, заңгер мамандығын алған, Алматыда тұрады.

Төрт жасар жиені Ерболатты жанындай жақсы көреді. Ал кіші қызы Қарлығаш Астана университетінде білім алып, қызмет істейді.

- Білімге қумарлық біздің отбасымыздың үлкен жетістігі болды - дейді Болат Қасымұлы.

Айтса айтқандай, Жүнісовтер әулетінің білімде шыққан биіктерін кісі қызығарлық жетістік деуге болады. Оның апасы Жаңылжан – саясаттану ғылымының докторы, профессор, республика Ішкі істер министрлігінің жанындағы дипломатия академиясының кафедра меңгерушісі болды. Қазір республика Парламентінде аппарат қызметкері.

Болагөз – биология ғылымдарының кандидаты, Павлодар университетінің доценті. Өз саласы бойынша Америкада оқуға грантты жеңіп алды.

Мұрат – экономист, Алматыда университет тәмамдап, Мәскеу мемлекеттік университетінің аспирантурасын бітірді. Бүгінде Алматыда тұрады.

Әйгілі әулеттің бір мүшесі Болаттың өзі осы күнде 53 жасқа келіп, дәрігерлік қызметпен айналысқанына аттай 30 жыл болыпты. Әрине, адам ауруды қаламайды. Алайда ауырмай тұрмайды да. Осындайда Болат Қасымұлы Жүнісов сияқты абзал азамат, айтулы дәрігер барын сезініп, соған риза боласың. Оның араша түсуінің арқасында аман-есен жер басып жүрген адамдардың бәрі де солай ойлайды...

*«Солтүстік Қазақстан» газеті
24 сәуір, 2006 жыл*

ЖЕКЕМБИНОВА Клара Махметовна,
Еңбек ардагері,
Қаз.ССР оқу ағарту ісінің үздігі

ҚАДІРЛІ ҚҰДАМЫЗ ҚАСЕКЕҢ ТУРАЛЫ БІР ҮЗІК СЫР

Қасекеңмен құда болғалы 30 жылдың жүзі болды. Осы кезеңнің ішінде біз бірге туған адамдардай болып кеттік.

Әрине сыйластыққа не жетсін.

Жақсы құдаң бар болса, Сыйласасың туысындай – демекші, Құдекеңнің барында біз бір-бірлерімізге жиі қатынасушы едік. Кездесе қалған жәйда, екі құда мез болып, атпен кеткен өмірді еске

алып, ұзақ әңгімелесуші еді. Әңгімелері де таусылмайтын. Құданың өмірден білген-түйгені көп, ойы орамды, терең білімділігі сезіліп тұратын. Шаруа арасында екі құданың қызықты әңгімелеріне құлақ түретінбіз.

Әңгіме тек бізге келгенде емес Қызылжар жерінде де жалғасатын. Кейде сәл нәрсені желеу етіп, қонаққа шақыратын. Құданың 60-70 жылдық мерей тойларының сыйлы қонағы болдык. Я, ол бір қызықты жылдар екен.

Қүдекеннің өмірден өткеніне сегіз жылдан асып барады. Құданың соғыста алған жарасы сыр беріп, бұрынғыдай емес, жүрістірыс сиреді.

Денсаулығы бар жастау кезінде келгенде: «Жүр, саяжайға барып, табиғат аясында дем алайық», – деп ас-суымызды көтеріп, кетіп қалушы едік.

Құда жеміс ағаштарының сырын жақсы білетін. Мынау былай болуы керек, мынаның күтімі мынандай деп, отырмайтын. Тіпті біз біле бермейтін жәйларды айтып түсіндіретін. Нағыз бағбан дерсіз. Ол да бір қызық күндер екен. «Анық бақ деп айтар үш нәрсе бар: Кірсіз ақыл, мінсіз сөз, адал еңбек» - деген Шөкәрім Құдайберді. Сол үш қасиетті мен осы құдамның бойынан көремін. Үлкен жүректі, адамгершілігі мол ақыл иесі. Сөйлесе кетсеңіз, ол кісінің әр сөзін мүлт жібермей тыңдай бергің келеді. Әрбір қадамынан, сөзінен оның еңбек сүйгіштігін сезінесіз.

«Ел билеген ержігіт, сыйласа халқы құрметтеп, басына бақыт қонғаны» - деп Ұлы жүздің дана биі Төле би айтқандай, құданың еліне, халқына сыйлы болуы, сол еңбексүйгіштік әкелген бедел болуы керек.

Құдамыздың жарты ғасырдан артық жолдас болған жары – Еренбақ құдағиымыз жоғары білімді – ұстаз, төрт баланың анасы. Құдамызға сай, адамгершілігі мол, өте бір қадірлі ана. Жақсы қасиеттері ұрпағына жалғасқан адам.

Тағы да Төле би дананың айтқанындай:

«Алғаның адал болмаса, басыңа бақыт қонбайды» - дегендей, Құданың қол жеткен табысына құдағи да ортақ деп білемін.

Құданың 5 бөлмелі үйінің 3 бөлмесі есік пен терезеден басқа жері, жоғарыдан еденге шейін кітап сөрелері. Міне, байлық деп осыны айт. Өздерің дүние мүлікке баймын – деп санайтын талай үйлерден мен ондай кітапты көргенім жоқ. Кішігірім кітапхана дерсін. Қандай кітап керек, бәрі табылады.

Рухани байлық қой. Осы байлықты пайдаланып өскен ұрпақ, білімді болмасқа шарасы жоқ шығар. Құданың балаларының шетінен білімді болуына себепші осы рухани байлық шығар.

«Рухани биіктік бар жерде, адамгершілік бар» – деген. Жасы ұлғайса да құдамыз әлі сол кітаптан ажырамайды. Дана қарттың бұл өнегесі ұрпағына жұғысты болсын.

Атаң барда ақыл бар,
Атаң барда жақын бар.
Атаң айтса болғаны,

Ағайын жұрт мақұлдар - деп ақын Қ.Мырзағали жырлағандай атасының, әжесінің ақыл сөздерін, тыңдаған ұрпақ ақылсыз да, жақынсыз да болмауы сөзсіз. Олардың болашағына аманаттай ғой.

Мен құдама әлі де бір ширек ғасыр өмір сүріп, еліміздегі ұзақ өмір сүрген қарттардың қатарында болсын дегім келеді.

Ұрпақтарына тілерім: Атасы сияқты көп жасап, еліне сыйлы, ұрпақ өсірген ата-әже болуларына тілектеспін.

**Сізге құрметпен,
Қалиевтер отбасы**

«СІЗГЕ ЖЫЛЫ ЛЕБІЗБЕН»

2009 жылдың маусым айында 85-тің сеңгірінен асып, толағай тоқсанға жол тартқан ағамыздың мерейтойы. Әулетіміздің мақтанышы, үлкен-кішімізге үлгі тұтар атамызға әрқашан ризамыз. Алапат соғыс жылдарын басынан өткізіп, жеңісті жақындатуға үлкен үлесін қосып, оттан өтіп, су кешкен атамыз біздер үшін мақтаныш емей не? Соғыстан кейінгі жылдары да, елімізді қалпына келтіруге ат салысып, талай басқару органдарында табысты қызмет жасаған. Осы жылдарда алдынан талай адамдар тәрбие алып, өмірге қанат қақты. Бүгіндері сол тұлғалар өмірдің әр саласында қызмет жасап жүр.

Білім басқармасын басқара отырып, көптеген мектеп басшыларын, ұстаздарды тәрбиелеп шықты. Осы өмірдің әр саласында қызмет жасаған еңбектері еленіп, үкімет тарапынан талай марапаттаулар алды. Бұның өзін ойлап қарасаң, әркімнің үлесіне тие бермейтін оны тек білімді, талапты, дарынды еңбексүйгіш адамдар ғана алатынын білемін. Осындай адами тұлғалы қасиеттері мені, біздің отбасын қуантады, жүрегімізге жылылық себеді. Атамыз тек өз басының не өз отбасының қам-қарекетімен ғана жүрмейді, сондай-ақ туыс-бауырларды да қолтықтай жүріп, ақыл-кеңестерін, қолынан келген көмектерін аямайды. Бүгіндері ұлын ұяға, қызын қияға қондырған дәулетті, әрі бақытты отбасы. Балалары да атамыз сияқты

республикамыздың әр төңірегінде үлкен мамандық иелері ретінде еңбекте сүбелі үлестерін қосып жүр. Атамыз – жолдастары қадірлейтін, олардың ортасында жүрген сыйлы, абзал азамат. Әрине, өзі жақсы адамды ортасы да іздеп, тілдесуге күштарлық танытып тұрады. Өйткені ондай білімді шежіре адамдардан тілдескен адамдары көп мағлұмат ала отырып, өздеріне тәрбие көзі санайды. Мен атам үйіне барғанда, атамыз бар жаңалықтарды, туыстардың жағдайын, қандай мәселелері барын сұрап отырады. Біздің атамыз өте көп оқиды, үйінің бірнеше бөлмесі кітаптармен жабдықталған. Сондықтан да әңгімелескенде, өзінің зиялылығын, білімдігін көрсетіп отырады. Ол кісімен әңгіме дүкен құру өте қызықты.

Атамыз – өзінің отбасының үлкен панасы, әрі санасы. Өкениң ұлағатты тәрбиесін алған, шешенің мейірімді жанарынан, аялы алақанынан шапағат алған ұл мен қыздары. Сондықтан да өмірде мықты азаматтар.

Атам мектеп табалдырығында оқып жүргенде, ауыл мектебін тәмәмдаған соң, жоғары сыныптарда көрші ауылдарға барып оқыпты. Бұның өзінен мен ойлаймын, атамда үлкен талпынушылық, алға ұмтылушылық болған. Сол кездегі жаяу жалпылап жүрген жолдары, алған білімі өзінің жемістерін берді. Атамның достарға деген көңілі, жүрегі ерекше деп айта аламын, себебі кіндік қаны тамған, балдай балалық шағы өткен Аралағаш ауылы ол үшін жұмақтай көрінетін. Достарымен жүздесіп, ауылдың аққайындарымен сырласып, достарының жағдайларымен танысып, көңіл көкжиектерімен бөлісіп, ерекше бір күйге бөленетін. Мен ойлаймын, Аралағаш ауылының әсем табиғаты, тілектес адамдары, туған-туысқандары атамды биіктерге жетелеп, тілекшісі болғандай. Әр адамның қалада тұрса да, туған жері – ауыл, көбінесе, алтын бесік-жерін сыйлаған, елін сыйлаған, азаматын құрметтеген ауылға не жетер дейсіз?

Атам – қандай бақыттың құшағында жүрсе де, өмірде қарапайым адам. Біз отбасымызбен атамызға зор денсаулық, абыройлы қарттық, ұзақ ғұмыр тілейміз. Ақылды қария - ағынды дария демекші, атама дариядай өмір, дархан көңіл берсін. Қалған өмірінде жүзін мұң шалмасын, төтем екеуі жұптасқан қос аққудай бірін-бірі қадір тұтып, ортамызда калқып-шалқып жүре берсін! Қазақ халқы сексен төртке келген қарияны жүз жасаған деп атайды екен. Міне, осы жүз жасаған атама қуанамын, әулетінің немерешөберелерінің қызықтарын, әдемі қылықтарын көріп, қайырлы қарттықтың арқасында жүре берсін. Әрқашанда біздің әулетіміздің бәйтерегі болып қала беріңіз! Біздер, туысқандар, сіздің саяңызда жақсы өмір кешіп, өзімізге қуат алып, атамызға кір келтірмеуге тырысамыз.

АСҚАР ТАУДАЙ АҒАМЫЗ

*Ер-жігіт өнер табар ерте қуса,
Ерініп шаршамастай белін буса.
Ыртық-жыртық, жоқ-барға көңіл бермей
Періште боп анадан қайта туса!*

Қасым аға Жүнісұлы – менің әкем Шәкібайдың інісі, 1924 жылы Төңкеріс ауылында туған. Міне биылғы жылы Алла жазса маусым айында ағамыз 85 мүшел жасын тойлайды.

Әкем марқұм ағамыз туралы айтқан естеліктерінде: 1935-1936 жылдар уақытында Төңкерісте жоғарғы сынып болмағанда, ағамыз жаяулап Рублевкада мектепті жақсы бағалармен бітіріп, өзінің алдына қойған мақсатына өзі жетті деп айтатын. Өз әкем білімі болмаса да арабша жазу білетін сауатты адам болған, ағаларынан үлгі алындар деп інісінің ісін мақтап, ақыл-парасаттылығын мадақтап отыратын. Ел құрметіне бөленген, етіне жан-төнімен көп еңбек сіңірген ағамыз Аралағаш ауылында, мектепте ыңғи да болып мағынасы терең, мәні қымбат ақыл-кеңестерін айтатын.

Қарағым, оқу оқы босқа жүрме,
Ойынға құр қаларсың көңіл бөлме.
Оқымай ойын қуған балаларға
Жолама, шақырса да қасына ерме

- деп ақын Мағжан айтқандай ағамыз бізді де оқуға, білімге шақырды.

Ағамыздың ақыл, парасаттылығының молдылығынан жоғары білімділігі және жан-жақты қабілеттілігі бізге үлгі болғандықтан мектепті тәмәмдағасын, ағам Қабиден 1970 жылы Петропавл қаласындағы Барки техникумына оқуға түсіп бітіріп шықты, өзім 1974 жылы Петропавл педагогикалық институтының жаратылыстану факультетіне түсіп, оны 1979 жылы тәмәмдап, қазіргі уақытта Роцинск мектебінде мұғалімдік жұмыста істеймін.

Институтқа түсерде, емтиханға дайындалғанда, ағам үйіндегі кітапхананы коргенде таң қаларлық жайт болды, кітапханадағы кітаптардың саны мектептегі кітапханалардікі сияқты. Әкеміз дүниеден өткеннен кейін ағамыз бізге өке орнында болды, жүзінен имандылық пен инабаттылық лебі әрдайым есіп отыратын, бауырмал, қарапайым кішіпейіл асыл қасиеттерін сақтаған жайдары адам. Ағамыз – өте білімді, талантты, жібек мінезді адамдардан жанын аямайтын, кеңпейіл жан. Ағамыздың оқу ісіне деген үлкен

жауапкершілігі, іскерлігі мен тиянақтылығы бәрімізге үлгі болғандықтан, біздің балаларымызда жоғарғы оқу орындарын тәмамдады.

Ағамыздың өмір жолы адал қызметі үлкенге деген ілтипаттылығы кішіге деген қамқорлығы және адамгершілік асыл қасиеттері біздің балаларымызға, немерелерімізге үлгі-өнеге боларлықтай. Ағамыз – біз үшін ұстаз, адамгершілігі мол, сыйлы, қадірлі Аға!

Бұл өмір өзіңізге балдай болсын
Жасыңыз ғұмыр жолын жалғай берсін..
Немере қызық көріп ұл-қызыңыздан.
Олар да жылы тілек арнай келсін.
Ғұмыр кешіп асыңыз да бұл жастан,
Жүз жасаңыз, өмірде қиналмастан.
Келер күндер сізге бақыт әкелсін,
Әрқашанда сәуле шашсын нұрлы аспан.

ДЖУНУСОВА Жанылжан Касымовна,
доктор политических наук, профессор

СЛОВО ОБ ОТЦЕ

Разные бывают отцы: строгие и мягкие, серьезные и веселые. Наш папа – строгий, но справедливый к детям. Строгость – это та оболочка, форма, которая содержит огромную любовь к детям.

Его детство, пришедшееся на Великий Голод в казахской степи, военная юность, непростая работа в органах национальной безопасности, а потом в партийных органах сформировали его характер. Не помню его бесцельно лежащим на диване, каждую свободную минуту он использовал для чтения, общения с друзьями, работы на даче. Видимо поэтому мы с детства тоже каждую минуту стремились посвятить книге, ночью читали с фонариком под одеялом, пока мама не забирала у нас книгу.

С детства запомнилось, что у нас одних из первых в городе в конце 60-х годов появился телевизор. Это была невиданная диковинка, все соседи с семьями приходили по вечерам смотреть телепередачи. Эта покупка была сделана не для престижа, а для развития детей. Кстати, в начале 60-х годов на Петропавловской

телестудии работала очень сильная группа журналистов, приехавших из Москвы и Ленинграда. Они готовили замечательные передачи,

а какую киноклассику показывали! И это в провинциальном областном центре. Возможно, это и сформировало в нас широту кругозора, вкус к хорошей литературе.

Не забывалось в семье и трудовое воспитание. Хотя для казахов не характерна земледельческая жилка, папа с мамой обожали работать на даче (пока позволяли силы – лет до 70-75). Нас, четверых детей, тоже постоянно брали с собой. Не скажу, что это лучшее воспоминание моего детства, но куда денешься... Правда, сестра Ботагоз стала профессиональным биологом, продолжает облагораживать теперь уже собственный приусадебный участок.

Помню, в 60-70-ые годы жили не очень богато, но шумно, гостеприимно. Родители еще молодые любили гостей, часто в доме собирались друзья – Утиновы, Шакиновы, Шмановы, Жакуповы. Часто приезжали коллеги из Алма-Аты. Обязательным был ритуал представления гостям детей. Каждого из нас папа характеризовал несколькими точными словами, которые отражали сущность еще несформировавшейся личности. Уже тогда, в детях видел он главное, что потом и проявилось в каждом.

Все мы выбрали разные профессии. В старших классах я мечтала стать киноведом. Но папа тактично направил меня в другое русло. С годами понимаешь, как прав был отец. Киноведение – специальность, конечно, интересная, но очень узкая, а в те времена – элитная, доступ в которую был весьма ограничен.

Он понимал, что я – природный педагог. В качестве старшей сестры, начиная с детства, многие заботы о младших ложились на меня, особенно во время студенчества. Все мы учились в Алма-Ате, я на историческом, Ботагоз – на биологическом, Мурат на философско-экономическом факультете КазГУ, Булат – в медицинском институте. Жили в общежитии, часто встречались, каждое воскресенье ходили на Центральный переговорный пункт и звонили домой, в Петропавловск родителям. Смотришь сейчас, как современные родители боятся отпускать детей на учебу в другой город, и удивляешься – как наши не побоялись всех четверых детей обучать вдали от себя. Значит, доверяли, были уверены, что мы не подведем. Можно было учиться и дома, в тогдашнем педагогическом институте, одном из старейших вузов Казахстана. Однако, уважая наш выбор, родители не возражали против учебы в столице.

Отец поддержал и мое стремление продолжить образование в аспирантуре МГУ (1976г.), а затем переезд в Алма-Ату (1988 г.)

в качестве преподавателя Высшей партийной школы. Он понимал, что работа в столице открывает новые перспективы, прежде всего в научной работе. И действительно, там я защитила докторскую диссертацию, стала профессором. Во время работы в Институте Востоковедения Академии наук Казахстана (1992-1997 гг.) мне довелось стать обладателем ряда престижных грантов и стажироваться в университетах Великобритании и США. Этому способствовало и неплохое знание английского языка, который я учила на спец.отделении исторического факультета КазГУ. Поступать именно на это отделение посоветовал мне отец. Обладая большим жизненным опытом и стратегическим мышлением, он понимал, что знание английского языка необходимо и перспективно.

Насколько отец был достаточно строг с детьми, настолько все было позволительно внучкам, которых он любит безмерно. Они отвечают ему тем же.

Помню, гостила у нас в Петропавловске летом Назигуль. Хотя она и павлодарская внучка (родители жили в Павлодаре), но родилась в Петропавловске и лет с четырех до 10 класса каждое лето приезжала к нам на лето. Папа в это время раз в неделю (по средам) разгружался, т.е. кроме воды ничего не ел. Назигуль как-то расстроенная подходит к нему.

- Аташка, у меня ведь день рождения 31 июля, а это – среда.

- И что?

- Но ты ведь разгружаешься по средам! Значит, не сможешь сидеть с нами за столом и попробовать всякие вкусные угощения.

- Ну, ничего, сами поедите.

Назигуль уже чуть не плачет.

- Нет, без тебя нельзя проводить день рождения!

Аташка, видя, что внучка вот-вот расплачется от огорчения, лукаво говорит:

- Ну, хорошо, перенесу разгрузку на вторник, а в среду как следует отметим.

Счастливая Назигуль побежала всем рассказывать об удачном повороте событий.

Папа хорошо знает психологию своих детей и внучек, теперь уже и правнука Ерболата, особенности их характера, в нужный момент поддерживает их, гордится их успехами. Мы всегда знали, что требовательность отца направлена на то, чтобы мы добились чего-то в жизни, стали достойными людьми.

И конечно, говоря об отце, нельзя не сказать о нашей маме – Иранбагы Жазитовне. С 1950 года они вместе, в радости и горести.

Наша мама – удивительный человек, во многом противоположность отцу. Очень открытая, общительная, социально активная, с безусловной предпринимательской жилкой, что, к сожалению, стало востребованным слишком поздно. Иногда она говорит:

- Жаль, что рынок пришел так поздно, я бы смогла вписаться в рыночные отношения.

Все важные вопросы мы в первую очередь адресовали ей, чтобы потом она передала их отцу. Она всегда знала, с кем мы дружим, общаемся, как настоящая мать следила не только за нашим физическим, но и нравственным здоровьем. Сейчас, когда все мы живем в разных городах, много разъезжаем, мама отслеживает наши передвижения по прекрасно изданному Географическому атласу. Когда мы спросили, зачем ей атлас, мама говорит:

- Ну как же, должны мы с папой знать, где находится Суонси (Уэльс, Великобритания), где учится младшая внучка Айгуль. Наигуль писала нам из Японии, мы нашли на карте Киото, Саппоро, Токио, где она была. Карлыгаш ездила в Испанию, должна я знать, где находится Барселона и т.д.

Более того, не будучи в силах непосредственно участвовать в нашей жизни из-за географической удаленности, мама отслеживает все события, происходящие по месту нашей работы. Так, она в курсе основных законов, которые принимает Парламент, поскольку я работаю в Аппарате Мажилиса Парламента. Она интересуется работой Торгово-промышленных палат, т.к. старшая внучка Акбота работает в Алматинской Торгово-промышленной Палате. Звонит в прямой эфир телепередачи о проблемах первоклассников, потому что правнук Ерболат пошел в первый класс. И все эти новости в эмоциональном пересказе она обрушивает на папу, который с интересом выслушивает ее интерпретацию как политических событий, так и семейные новости.

Вот так и живут мои родители. Несмотря на почтенный возраст – папе скоро 85 лет, маме – 82, стариковские хвори, они не только не теряют интерес к жизни, но и нас заряжают своим оптимизмом, жизненной силой. Здоровья вам, мои дорогие родители, и чтобы вы долго-долго были с нами!

От имени детей Джунусовых - Жанылжан

ШАЙМАРДАНОВА Назигуль Жасулановна,
старший преподаватель
факультета востоковедения
КазНУ им. аль-Фараби,
кандидат политических наук,
внучка.

О МОЕМ АТА

Удивительно, каким многогранным может быть один и тот же человек. По словам бывших коллег, Касым Джунусович на работе – это требовательный и справедливый начальник; по словам друзей – это искренний и верный друг; по словам детей – это строгий отец; а, по моему мнению – это самый добрый и ласковый на свете ата!

Школьные летние каникулы в Петропавловске у апа и ата – пожалуй, самые счастливые моменты детства. Помню суету апашки на кухне и запахах беляшей и баурсаков, помню аташку, читающего свежую прессу... И, конечно, ежедневную зарядку и прогулки ата в парке: в любую погоду, при любом настроении день начинается с небольшой физзарядки, пробежки и упражнений йоги.

В детстве, конечно, я не придавала особого значения таким вещам, зато, став старше, часто вспоминаю те дни. Например, если мне не хочется идти в спортзал, я вспоминаю ата, который на протяжении 25 лет неустанно занимается спортом. Мне становится стыдно, и я иду на очередное занятие. Бывает, мне никак не удается написать работу, и я снова вспоминаю ата с его усидчивостью и самодисциплиной, сажусь за дело и заканчиваю начатое. И таких примеров немало.

Несмотря на то, что сегодня ата – пенсионер, он ведет активную общественную жизнь: около 20 лет является председателем клуба «Ветеран», шефствует над Домом детей-сирот и, конечно, пользуется большим авторитетом в городе и области, подтверждением чему служат регулярные приглашения акимата на различные городские мероприятия. Удивительно, что с возрастом ата не потерял интерес к политике и экономике, каждый день читает газеты, следит за новостями, более того – в курсе последних литературных новинок. Кроме того, ата принимает активное участие в жизни детей и внуков (лично мне всегда дает дельные советы относительно моей научной деятельности).

Многому, что я умею в жизни, меня научил ата. Причем он никогда не читал нравоучений и нотаций, а самым серьезным и действенным наказанием был строгий взгляд. Тем не менее, его влияние чувствуется во всем. Только сейчас я понимаю, что лучшее воспитание – это личный пример, действия и поступки старших, которые запоминаешь в детстве на подсознательном уровне, а позже, даже не задумываясь, ведешь себя также. Вот и ата привил мне такие важные черты как уважение к старшим, трудолюбие, самодисциплина, стремление учиться и познавать новое. Ата на собственном примере доказал, что человек сам строит свою жизнь, когда из простого сельского парня стал уважаемой фигурой в области.

Я очень люблю и уважаю ата. Мне хочется добиться успеха в жизни, чтобы ата мог гордиться мной. И самое главное, хочу передать своим будущим детям те человеческие качества и навыки, которым меня научил ата, те качества, что делают нас людьми.

О семье

Иранбагы Жазитовна Дюсенева, жена, 1927 года рождения. Окончила Петропавловский учительский институт (1950г.), Петропавловский педагогический институт (1967г.) по специальности «преподаватель истории». С 14 лет - на трудовом фронте. Работала инструктором Петропавловского горкома комсомола (1950г.), старшим воспитателем детского приемника-распределителя УВД (1952-1979гг.), старшим инспектором отдела кадров УПТК треста «СоюзЦелинвод» (1979-1983 гг.). С 1983 г. - на пенсии.

Награждена медалью «За доблестный труд в годы Великой Отечественной войны», почетными грамотами МВД Казахстана

Жаньылжан Хасымовна Джунусова, дочь, 1951 года рождения. Окончила исторический факультет КазГУ (1974г.), аспирантуру МГУ им. Ломоносова

(1981 г.). Доктор политических наук, профессор, академик Академии политических наук РК, академик Академии социологических наук РК. Работала в Петропавловском педагогическом институте, Алма-Атинской Высшей партийной школе, Академии наук РК, Дипломатической академии МИД РК. С 2005 г. - в Аппарате Мажилиса Парламента РК. Стажировалась в университетах США, Великобритании, Японии. Автор 4 книг и многочисленных статей по политологии.

Имеет дипломатический ранг Первого секретаря I класса. Награждена почетным знаком Министерства образования и науки РК «За заслуги в развитии науки Республики Казахстан», медалями «10 лет Конституции Республики Казахстан», «10 лет Парламенту Республики Казахстан», Грамотами Министра иностранных дел, Министра образования и науки, Председателя Мажилиса Парламента Республики Казахстан.

Булат Хасымович Джунусов, сын, 1953 года рождения, окончил лечебный факультет Алма-Атинского мединститута в 1976 г. С 1980 по 1982 г.г. проходил клиническую ординатуру по кардиологии при Всесоюзном кардиологическом научном центре АМН (Москва), неоднократно проходил усовершенствование по кардиологии на базе КазНИИ кардиологии г.Алматы. Врач-кардиореаниматолог II городской больницы г.Петропавловска. С 1993 г. - врач высшей категории. Награжден Почетной грамотой Акимата области, Благодарственным письмом Акимата города, грамотами Департамента здравоохранения.

Ботагоз Хасымовна Шаймарданова, дочь, 1955 года рождения, окончила биологический факультет КазГУ в 1977 г., кандидат биологических наук, доцент. В 1985-2008 годы работала в Павлодарском государственном педагогическом институте доцентом, заведующей кафедрой, директором научного Центра системных экологических исследований ПГПИ.

Прошла научные стажировки: в 2001 г. - в Центрально-Европейском Университете (Венгрия, Будапешт), в 2002 г. по программе международного научного обмена (Фулбрайт) - в университете Индиана (США, Блумингтон). С 2002г. активно работает в сфере «Образование для устойчивого развития», как национальный эксперт участвовала в международных экологических форумах в Великобритании, Сербии. Почетный работник образования РК. Завершает докторскую диссертацию по экологии.

Мурат Хасымович Джунусов, сын, 1957 года рождения, окончил философско-экономический факультет КазГУ в 1980, аспирантуру МГУ в 1985 г. Прошел стажировку по «Программе для Центральной Азии» в Университете мира ООН (Венгрия, Будапешт, 2003 г.). В 1980 - 1993 г.г. работал в Петропавловском педагогическом институте преподавателем, старшим преподавателем, заведующим кафедрой «Экономики». С 1994 г. работает в бизнес структурах.

Жасулан Кудайбергенович Шаймарданов, зять, 1955 года рождения, доктор биологических наук, профессор, академик Казахской Академии образования, Почетный работник образования РК. Награжден орденом Курмет, медалью «10 лет Конституции РК».

В 2004-2007 годы - ректор Павлодарского государственного педагогического института, с 2007 г. - ректор Аркалыкского государственного педагогического института имени И.Алтынсарина.

Акбота Булатовна Бурлибаева, внучка, 1980 года рождения, закончила в 2001 г. юридический факультет Университета «Туран» (Алматы), специальность «Юриспруденция». Работала в Представительстве ООН в Казахстане (2000 - 2002 гг.). С 2003 г. - в Торгово-промышленной Палате г. Алматы - юрисконсульт, старший юрисконсульт, начальник юридического отдела. Замужем.

Карлыгаш Булатовна Джунусова, внучка, 1984 года рождения, закончила с отличием в 2006 г. Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, факультет международных отношений. Владеет английским, испанским, французским языками, основами греческого. Выпускница «Программы ОБСЕ для молодежи Центральной Азии». В 2006 - 2008 г.г. работала в консульском отделе Посольства Испании в РК.

Назигуль Жасулановна Шаймарданова, внучка, 1983 года рождения, закончила с отличием в 2005 г. факультет Востоковедения (отделение японоведения) КазНУ имени аль-Фараби, прошла научную стажировку в Японии в 2007 году (Осака). В 2008г. защитила кандидатскую диссертацию по теме «Демократизация политической системы Республики Казахстан и Японии: сравнительный анализ». Замужем.

Арман Маметжанов, зять, 1982 года рождения, закончил в 2005 г. факультет Востоковедения (отделение японоведения) КазНУ имени аль-

Фараби. Работал в компании «Эйр-Астана», с 2008 года - в Национальной компании «Казатомпром».

Айгуль Жасулановна Шаймарданова, внучка, 1988 года рождения, с 2007г. по президентской программе «Болашак» проходит обучение в Уэльском университете (Великобритания) по специальности «Бизнес и информационные технологии».

Ерболат Бурлибаев, правнук, 2002 года рождения. В 2009 г. Закончил с отличием первый класс школы-лицея №131 им. Б.Момышулы г.Алматы. Имеет желтый пояс по тазквондо.

Утинов Сакибжан Рамазанович (1925-2000 гг.), брат Иранбагы Жазитовны, участник Великой Отечественной войны, кандидат биологических наук, профессор. Почти 40 лет проработал в Петропавловском педагогическом институте: заведующим кафедрой зоологии, деканом естественно-географического факультета.

Жена - **Утинова Алевтина Павловна** - кандидат экономических наук, долгое время работала заведующей кафедрой политэкономии Петропавловского педагогического института. Сейчас на пенсии, живет в Москве.

Дочери - **Светлана Сакибжановна** - доктор экономических наук, **Ирина Сакибжановна** - кандидат биологических наук, живут и работают в Москве.

Құдайға шүкір жұрт қатарындай ұлымызды ұяға, қызымызды қияға қондырып, құда-құдағиларымыз баршылық.

Баламыз Ботагөз арқылы Шаймардан отбасымен туыс болдық. Жасұлан мен Ботагөз екеуі шаңырақ көтеріп, үй болған соң Ертiс жиегiндегi Павлодар қаласында тұратын Құдайберген құда, Клара құдағиымызбен таныс болдық. Міне 30 жылдай уақыт ішінде ол өңірде Назигүл, Айгүл деген балапандарымыз өсіп, оқып бізді қуантып жатыр.

Шаймарданов Құдайберген – құдамыз өңірінде белгілі, қала сыйлайтын азамат. Өзінің білімділігі және қызметін жақсы атқарғаны үшін полковник шеніне жетіп, құрметті демалысқа шықты. Өкінішке орай міне 8 жыл болды, қадірлі құдамыз арамызда жоқ.

Клара Махметқызы – Сарыарқаның сүйікті, сұлу табиғаты Қарқаралы топырағының перзенті. Ата-анасы – туған-туыстарына, еліне сыйлы, беделді болған кісілер. Өз орталарында сауатты болған, лауазымды қызметте болған. Әттен, әкесі 30-шы қуғын-сүргін жылдарының құрбандарының бірі болып кетті.

Жасұлан, Гүлнар, Қуантай бәрі жоғарғы білім алып, үйлі, балалы-шағалы болып, құдағиымызды қуантып жүр.

Мать Касыма - Рахила Джунусова
1955 г.

Преподаватель восьмилетней школы,
с.Ильинка Аккаинского р-на, 1949 г.

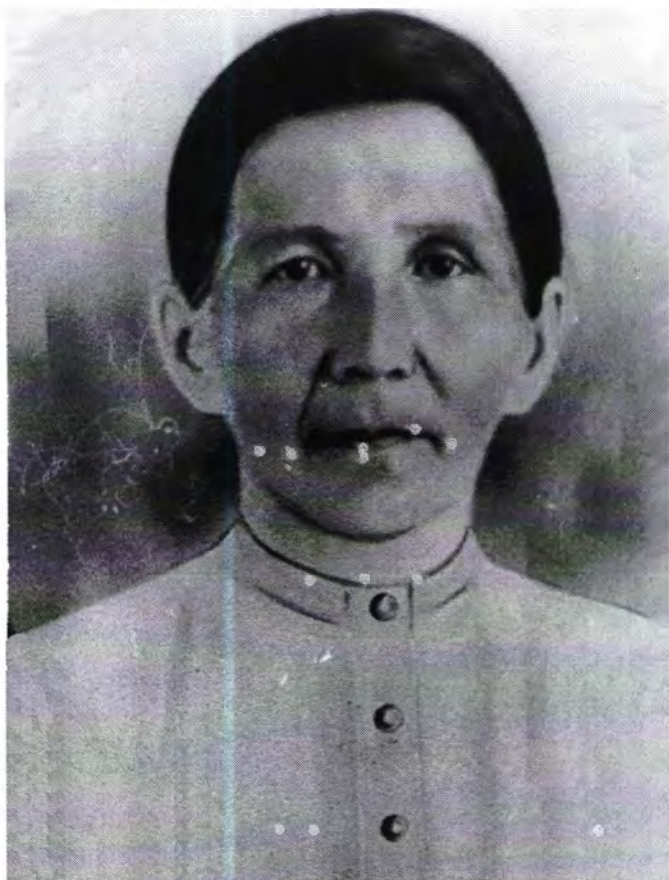
Родственники Касыма.
с.Арал-Агаш, 1975 г.

Родственники Касыма, приехавшие на свадьбу Кульзие
с.Кара-Агаш, Есильский р-н, 1990 г.

Мать Иранбагы Жазитовны - Сагира Утинова.
Петропавловск, 1948 г.

Умсундук Дюсенева - мать, воспитавшая Иранбагы
(1888 г. рождения)

Сын Булат и племянники.
с.Арал-агаш, 1975 г.

Брат Иранбагы - Сақыбжан и сноха Алла
в гостях у Джунусовых, 1965 г.

Сестра Иранбагы - Роза с мужем Дюсеном.
г.Сарань, Карагандинская обл., 1957 г.

Пресняков С.М., Шакенов К.Ш., Шманов А.Н.,
Рахимжанов У., Джунусов Х.
Петропавловск, 1965г.

Ветераны войны и труда в Северо-Казхстанском
государственном университете им. М.Козыбаева
9 мая 2003 г. Петропавлоск

В детском доме для детей - сирот.
Петропавлоск, 2004 г.

Касым со сватом Кудайбергенем Шаймардановым.
Павлодар, 2000 г.

Иранбагы Жазитовна с любимой сватьей Кларой Махметовной.
Павлодар, 2000 г.

Жанылжан, Булаг, Ботагоз и Мурат
в городском парке.
Петропавловск, 1962г.

Студенческие годы.
Жанылжан, Мурат, Булаг, Ботагоз.
1974 г., Алма-Ата

Дедушка с внучками Назигуль и Карлыгаш.
Петропавловск, 1985 г.

Касым с другом Умурзаком Гайсиным.
Павлодарская обл. Баян-Аул, 1998 г.

Джунусовы и Мнайдар Жакупов.
Петропавловск, 2006 г.

Свадьба Ботагоз и Жасулана.
Павлодар, 1982 г.

В Баян-Ауле с другом Умурзаком Гайсиным,
дочерью Ботагоз и внучками Назигуль и Айгуль.
1998 г.

Все внучки в гостях у ата.
1999 г.

Дочь Жанылжан и внучки Карлыгаш, Айгуль,
Назигуль в гостях у ата. 2001 г.

В семье сына.
Иранбагы, Касым, Николай Афанасьевич (тесть), Булат, Людмила.
2002 г.

Прадед Касым с правнуком Ерболатом.
Петропавловск, 2007 г.

Касым, Иранбагы. 2005 г.

Внучки Акбота и Айгуль, правнук Ерболат.
Алматы, 2008 г.

Свадьба Назигуль и Армана.
Павлодар, 2007 г.

Привычный к труду правнук Ерболат. 2004 г.

Боровое, Ок-жетпес, 2006 г.

Семья Джунусовых. 2008 г.

Касым супругой Иранбагы и детьми.
Петропавловск, 2008 г.

СОДЕРЖАНИЕ

Награды Джунусова Касыма	3
Ата тегім	4
ДЖУНУСОВ Х. К 60-летию Великой Победы	6
ДЖУНУСОВ Х. Считаю себя счастливым	14
ЖҮНІСОВ Қ. Ұзақ жолдар	17
БАШМАКОВ А.А. Доброе слово о Мугалиме	22
ГНОЕВЫХ П. Не ради славы и наград	24
САМОЙЛЕНКО В.В. Слово о Касыме Джунусове	25
ЖАҚЫПҰЛЫ М. Ардақты азамат	26
МУКАНОВ К. Через все испытания	29
МУҚАНОВ Қ. Сөзі де, ісі де - өнеге	32
МУҚАНОВ Қ. Бақытты жан	36
КОРЧЕВСКИЙ В.Е. Человек – гражданин, человек – патриот	40
ТЕПЛИНСКАЯ Н.А. Не стареют душой ветераны	42
НЕКРАСОВ М.С. Весомый жизненный рубеж Касыма Джунусовича	45
КАНАЕВА Т.М. Наставник молодежи	47
ЖУМАБАЕВ С. Білікті басшы болды	49
ОРЛОВА Л.Н. Сердечно поздравляю с юбилеем!	50
ТАСЕМИНОВ Ж. С. Мой наставник - Касым аға	52
МҮСАБАЕВ Қ. Үстаз – үлкен тұлға	55
САҚТАҒАНҰЛЫ Қ. Ақ тілек	58
КУДАСПАЕВ А. Асыл аға – абзал азамат	59
ГАЙСИНА С.У. Друг нашего отца Дядя Касым	63
КУЧЕРЕНКО А.И. Счастье большой семьи Джунусовых	65
КУЧЕРЕНКО А.И. Он защищал Родину и воевал ради мира на земле, чтобы смеялись дети	66
КУЧЕРЕНКО А.И. Шипагер	69
ЖЕКЕМБИНОВА К.М. Қадірлі құдамыз Қасекең туралы бір үзік сыр	71
КАЛИЕВЫ. Сізге жылы лебізбен	73
МУҚАНОВА Н. Асқар таудай Ағамыз	75
ДЖУНУСОВА Ж.Х. Слово об отце	76
ШАЙМАРДАНОВА Н.Ж. О моем Ата	80
О семье	82

ББК 63.3(5) Қаз

Ө 44

Главный редактор: Ж.К. Шаймарданов

Составители: Ж.Х. Джунусова,
Ж.К. Шаймарданов,
Б.Х. Шаймарданова

Ө 44 Өмірдің ұзақ жолдары/Сост.: Ж.Х. Джунусова,
Ж.К. Шаймарданов, Б.Х. Шаймарданова ; Аркалык, 2009. – 106 с.

ББК 63.3(5) Қаз

Технический редактор – Н.И. Жидкова
Литературный редактор – Б.Д. Искакова
Компьютерная верстка – Г.К. Тулебаева

Подписано в печать 1.06.2009.
Гарнитура Times New Roman
Формат 29,7x42¹/₂. Объем 4,31 усл. печ. л.
Тираж 100 экз. Заказ № 0043

Редакционно-издательский отдел
Аркалыкского государственного педагогического института
110300, г.Аркалык, ул. Р.Маясовой 34
e-mail: Argpi@rambler.ru